

apríl 2015

novinky z radnice

život a kultúra trnavy

foto: Elena Ursinyová

mesto trnava ■ ročník XXVI ■ číslo 3 ■ nepredajné!

Netrpezlivosť srdca

Rok pred začatím druhej svetovej vojny dokončil Stefan Zweig román Netrpezlivosť srdca. Príbeh je psychologickou sondou do spoločnosti nachádzajúcej sa na pokraji vojnového šialenstva.

Svet bez spoločných hodnôt, ľudia v existenčnej neistote, ekonomika v kríze a chýbajúce authority. Román zachytáva rozpad a koniec jedného sveta. Autorov ponor do spoločnosti v mnohom pripomína dnešnú situáciu. Rozpadom rozdeleného sveta na východ a západ neprevládla v spoločnosti atmosféra pokoja a tvorby. Po rokoch nadšenia a nádejí nastúpila skepsa, rezignácia na politiku, ignorovanie volieb a strata dôvery v predstaviteľov spravodlivosti či ekonomiky. V kombinácii so sociálnou a existenčnou neistotou sa vyplavuje na povrch apatia a frustrácia. V otvorenom mediálnom priestore preto vzniká hlad po iracionálnych túžbach, ktoré virtuálny svet v anonymnom prostredí dokonale živí. Podsúvaná predstava bezstarostného sveta a bezproblémovej budúcnosti hľodá v každom z nás. Podporuje ju slepá viera v neohraničený rozvoj, udržiavaná mechanizmom pôžičiek a úverov. Sľubujú nám šťastie už dnes. Na úkor zajtrajška. Čím viac sa blížíme k zajtrajšku, tým viac odkrývame, že ubúda nielen z požičaného, ale i zo života samotného. Rozpor medzi víziou a skutočnosťou môže okrem apatie a frustrácie vyvolať aj netrpezlivosť. V mnohých prípadoch pramení z nereálneho očakávania či zo zúženého pohľadu na svet. V ňom sa dovolávame práv, ktoré sú skôr možnosťou a darom, než povinnosťou. V nepochopení sa ich domáhame aj násilím. Jeho použitie ospravedlňujeme nutnosťou nastoliť naše dobré predstavy na úkor tých zlých. Netrpezlivosť stupňovaná do násillia však ústi do vojny. Rok po vydaní románu dali udalosti za pravdu autorovi. Nezdravá atmosféra a netrpezlivosť je podhubím pre absurdné riešenia s bolestivými následkami. Sedemdesiat rokov po skončení vojny nič nenaznačuje, že by sme sa poučili. Stále túžime presadiť našu predstavu poriadku a pravdy aj za cenu nepriateľstva a násillia. Hľadajúc vinníkov za našu nespokojnosť zjednodušujeme poriadok sveta do delenia na dobrých a zlých. Ak sa naozaj chceme vyhnúť násilným riešeniam problémov, nesmieme podľahnúť netrpezlivosti. Predísť jej predpokladá porozumieť skutočnosti, že svet racionálne a mocensky neobsiahneme ako celok vo všetkých súvislostiach. Pokora pred životom, ktorý je viac darom než právom, umožňuje neprepadnúť prehnaným túžbam. V osobnom i v spoločenskom živote.

NOVINKY Z RADNICE

– mesačník mesta Trnava

Vydavateľ: Mesto Trnava

IČO: 00313114

Evidenčné číslo: EV 2899/09

ISSN 1339-8989

Náklad 5 000 ks

Šéfredaktor: Ing. Pavol Tomašovič

Redaktorka: Elena Ursinyová

Redakcia: Radnica, Hlavná 1,

917 71 Trnava

Číslo telefónu: 033/32 36 344

E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk

elena.ursinyova@trnava.sk

Grafická úprava: Andrej Grossmann

Tlač: ŠOPA PRINT

Bratislava, Škultétyho 1

.....
Novinky z radnice nájdete

aj na nzs.trnava.sk

(eu)

Hviezdoslavova ulica už nadobúda novú tvár.....

Po zimnej prestávke sa opäť intenzívne rozbehli práce na rekonštrukcii Hviezdoslavovej ulice. Ešte počas zimy bola rozobratá provizórna dlažba pri pošte a nahradená definitívnou zo štiepaných syenitových kociek antracitovej farby kladených do vejárov. Po odstránení drobných nedostatkov zistiteľných v prvej etape prác bola vydláždená časť ulice odovzdaná do predčasného používania.

Svoje miesto tu už zaujali aj dve dvojmiestne a štyri jednomiestne lavičky, ďalší mobiliár a nové svietidlá verejného osvetlenia s historickým vzhľadom používaným v pamiatkových rezerváciách. Hotová je už aj výsadba nadväzujúca svojím charakterom na pešiu zónu, pozostávajúca z jaseňov mannových, vavrínovcov lekárskejších a ďalších trvaliek. V čase uzávierky tohto vydania sa už na záhonoch chystali rozkvitnúť narcisy a svoju premiéru ohlasovali zelenými listami aj tulipány.

Prašné a hlučné búracie práce spojené s odstránením pôvodného asfaltového povrchu miestnej komunikácie už máme za sebou aj na úseku od gymnázia po križovatku ulíc Halenárskej a Hollého. Na ne nadviazalo oddrenážovanie stavby s osadením uličných vpustí a kladenie elektrických rozvodov verejného osvetlenia. Za účelom archeologického výskumu sa ešte v strede a na konci ulice uskutočnia dve sondy.

Práce na rekonštrukcii chodníkov budú prebiehať popri fasádach domov na približne dvadsaťmetrových úsekoch tak, aby chodník na jednej strane ulice zostal priechodný. Chodci budú informovaní o priechodnosti ulice prenosnými dopravnými značkami a oznamami. Ak nenastanú komplikácie, ktoré nebolo možné predvídať, rekonštrukcia Hviezdoslavovej by mala byť hotová koncom mája. Po nej bude ulica od Trojičného námestia po Pekársku naďalej slúžiť ako pešia zóna a od Pekárskej po Halenársku ulicu ako miestna komunikácia. Jej vzhľad však bude zosúladať s novou pešou zónou. ■

(jg)

Siedmeho apríla sa začne rekonštrukcia mosta

Práce na moste pri Bernolákovej bráne na Radlinského ulici, ktorý je vstupom do mestskej pamiatkovej rezervácie a zároveň súčasťou dôležitej dopravnej tepny, sa začnú siedmeho apríla a potrvajú približne do polovice októbra. S rekonštrukciou mosta budú spojené aj dopravné obmedzenia, ktoré motoristi pocítia začiatkom mája.

Most bude pre automobilovú dopravu uzatvorený približne do polovice septembra. Majitelia dotknutých nehnuteľností v centre mesta budú o obmedzeniach informovaní v dvojtýždňovom predstihu. Chodcov práce na moste obmedzovať nebudú, pretože prechod im bude umožnený počas celej výstavby.

Projekt rekonštrukcie mosta z roku 2013 zohľadnil zámer mesta rozšíriť mostné teleso o ďalší jazdný pruh, aby bol priepustnejší nielen pre domácich, ale aj pre autobusovú dopravu s turistami. Na novom moste širokom 16,5 m budú tri jazdné pruhy, chodník a pribudne aj nové verejné osvetlenie. Rekonštrukcia je rozdelená do

troch etáp. Prvá etapa sa začne prekládkami sietí a potrvá približne do polovice mája. Samotné búracie a stavebné práce na moste prebehnú v druhej etape, ukončené budú približne v polovici septembra. V poslednej, tretej etape bude zrekonštruovaná aj lávka pre peších, ktorá dostane novú dlažbu a zábradlie.

Dôvodom na rozhodnutie mestskej samosprávy pustiť sa do náročnej rekonštrukcie mosta na Radlinského ulici bol jeho zlý technický stav. Na tento účel získalo Mesto Trnava dotáciu z rezervného fondu vlády Slovenskej republiky vo výške 500 000 eur, celková suma na tento účel v rozpočte mesta je 800 000 eur. ■

Martin Jurčo

Študenti došli a degustovali

Najväčší záujem je o štúdium veterinárstva, kynológie, ale aj poľnohospodárskeho manažmentu, agroturistiky a farmárstva. Stále je to však menej, než si žiada trh práce.

Zamestnávateľia majú záujem o absolventov rôznych poľnohospodárskych odborov, v súčasnosti patria medzi vyhľadávané na trhu práce, no je ich nedostatok. Potrebu zvyšuje aj skutočnosť, že v tomto období odchádza z aktívneho života silná generácia agrónomov a odborných pracovníkov. Generácia farmárov starne a mladí sú neraz popredu aj vďaka ovládaniu nových technológií, napríklad v oblasti agrotechniky. Poľnohospodárske odbory si však najčastejšie vyberajú len tí skutočne zameraní študenti. Potvrdilo

sa to nedávno aj na súťaži Mladý ekofarmár, ktorej krajské kolo bolo na trnavskej Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku. Je pozitívom, že týchto mladých ľudí, ktorí akosi bytostne inklinujú k prírode, je čoraz viac, a to ich môže priviesť aj do odvetvia pôdohospodárstva. Súťaž Mladý ekofarmár je vyhlásená ministerstvom školstva a uskutočnila sa už po šiestnásty raz. V krajskom kole súťažili v Trnave s domácimi študentmi aj ich kolegovia zo Strednej odbornej školy rozvoja vidieka s vyučova-

V skratke

■ Vyčistíme spoločne mesto od použitých injekčných striekačiek

Použitie injekčné striekačky voľne pohodené na sídliskách, ihriskách či parkoch predstavujú potenciálne nebezpečenstvo infekcie pre všetkých, ktorí s nimi prídu do kontaktu. Združenie STORM, Mesto Trnava a Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity sa preto 18. apríla spoločne pustia do boja za bezpečnejší verejný priestor. „Stretávame sa o 10. hodine pred trnavskou radnicou, kde už bude čakať vyškolený personál s potrebným materiálom,“ hovorí Pavol Ščasný zo Združenia STORM. Priložiť ruku k vyčisteniu Trnavy môže každý. „Staňte sa hľadačmi injekčných striekačiek a pomôžte našim vyškoleným zbieračom urobiť z Trnavy bezpečnejšie miesto,“ dodáva. Pre účastníkov akcie budú pripravené antibakteriálne gély, rukavice, bandasky a minerálna voda. V prípade dažďa sa akcia uskutoční v inom termíne, o ktorom budeme včas informovať. Pomocť môžete aj označením lokality, ktorú by ste chceli zmonitovať a vyčistiť. Svoje tipy môžete nahlasovať e-mailom na ingrid.hunava@trnava.sk, zdruzenie.storm@gmail.com.

Združenie STORM je jednou z mála organizácií na Slovensku, ktoré sa na základe nízkooprahových princípov venujú terénnej sociálnej práci s užívateľmi drog podľa filozofie znižovania rizík a problematike neorganizovaných skupín detí a mládeže.

■ Trnavské deti sa budú učiť o trvalo udržateľnom rozvoji

Mesto Trnava v spolupráci s Kalkagatiou – Centrom voľného času pripravili pri príležitosti Dňa Zeme na štvrtok 23. apríla od 9. hodiny na Streleckej ulici 1 pre žiakov základných škôl a škôlkarov program plný rôznych aktivít s ekologickou

cím jazykom maďarským v Dunaújvárosi Strednej. Trnavská škola má mnoho výhod. Ako jedna z mála na Slovensku má svoje školské hospodárstvo, ktoré je nielen pomocou pre študentov v oblasti chovu dojníc, ošpaných, drobného chovu, ale i rastlinnej výroby, a prináša každoročne úspechy (má aj svoj šľachtiteľský chov) napríklad aj v podobe rôznych cien na nitrianskom Agrokomplexe. Navyše, na Zavorskej ceste už roky prevádzkuje aj svoj mliečny automat.

Samotná súťaž sa začala praktickou časťou. Trnavské farby hájili piati študenti: Matej Banáš, Matúš Habán, Daniela Dovalovská, Jakub Gašpar a Zuzana Hanzelová. Prvou úlohou bolo na školskom hospodárstve podojť jednu z osemdesiatich kráv. Samozrejme, moderným spôsobom v plnoautomatickej dojárni. No ani tam to nie je také jednoduché. Technológia má presný postup, ktorý súvisí najmä s hygienou a potravinovou bezpečnosťou. Komisii neunikol žiadny detail. Automatické dojenie, keď za päť minút pribudne v nádrži zhruba dvadsať litrov mlieka, je vraj pre dojnicu príjemné. A tak je pokojná. Sama vie na svoje miesto prísť, aj sa do maštale vrátiť späť. Potvrdila nám to aj dlhoročná dojčička školského hospodárstva Štefánika Vlčeková, ktorá sa snažila na súťaži vybrať pokojnejšie kravy. Napriek tomu aj ony s miernou nervozitou vnímali, že sú súčasťou celého súťažného zápolenia. Zanietenosť študentov nám potvrdil aj riaditeľ hospodárstva Ľubomír Majerčík, podľa ktorého je výhodou, že si žiaci môžu kedykoľvek prepojiť vyučovanie s praxou a zároveň sa starajú aj o niektoré zvieratá na hospodárstve. Na chodbe školy môžeme vidieť terária, akvária i drobné chovné zariadenia, napríklad s čínskymi prepelicami, ale aj čičkami a leguánom. Mnohí zo študentov reprezentujú školu aj na rôznych podujatiach, napríklad

nedávno na výstave zvierat v trnavskej Kalokagatii.

Ďalšou časťou súťaže Mladý ekofarmár bolo zvládnutie odborného testu, potom prišli na rad príjemnejšie časti. Degustácia rôznych druhov mlieka a smotany a schopnosť ich identifikácie. Aj túto úlohu zvládli študenti relatívne hravo. Stačilo ochutnať, privoňať a zamiešať mlieko v pohári. Podľa stekania obsahu po okraji druhej hneď odlíšili. Učiteľ odbornej praxe Štefan Kollarovič sa ani nečudoval, že všetci študenti zvládli test bez chyby, veď sa s takýmito úlohami stretávajú denne v praxi na hospodárstve. Náročnejšia bola ďalšia disciplína v laboratóriu. Odlíšiť mlieko kontaminované čpavkom či maštalným hnojom, meranie hustoty mlieka, teda odhaľovanie jeho falšovania, či kontrola zdravia vemena dojnice cez analýzu nadojeného mlieka. To už bol ťažší oriešok. Študenti však boli úspešní, a tak sa už o niekoľko týždňov popasujú so svojimi kolegami na celoslovenskej úrovni na poľnohospodárskej strednej škole v Pruskom.

Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku v Trnave patrí k najstarším odborným školám na Slovensku. Vznikla začiatkom dvadsiatych rokov a dnes na nej študujú necelé dve stovky žiakov. Aj podľa nedávneho dňa otvorených dverí nám riaditeľ školy Ľudovít Škrabák potvrdil, že najväčší záujem je o odbory veterinárstvo, kynológia, ale aj poľnohospodársky manažment, agroturistika a farmárstvo. Stále je to však menej, než si žiada trh práce. Škola neraz aj nábojnami oslovuje končiacich žiakov základných škôl, a je sa čím pochváliť. Chovajú rôzne druhy hospodárskych, ale aj spoločenských a exotických zvierat, novinkou je pečenie rôznych výrobkov, príprava syra alebo možnosť vyskúšať si spoluprácu na projektoch v oblasti šľachtenia a morenia osív pre talianskych partnerov. ■

V skratke

tematikou. Výtvarne nadané deti z 8. a 9. ročníkov môžu uplatniť svoj talent v tradičnej výtvarnej súťaži Zem je len jedna, tento rok na tému Príbehy morí a lesov. Viac o životodarnej funkcii lesov a o dôvodoch, prečo ich musíme chrániť a udržiavať aj pre ďalšie generácie, sa deti dozvedia od zástupcov smolenického odštepového závodu Lesov Slovenskej republiky a Viliama Vongreja zo Správy Chránenej krajiny oblasti Malé Karpaty. Nasledovať bude premietanie náučných filmov o trvalo udržateľnom rozvoji z festivalu Ekotopfilm. Nebudú chýbať ani tvorivé dielne s témou Cesta okolo zeme a aktivity zamerané na pretváranie odpadu s názvom Recyklačná zóna alebo druhý život odpadu s cieľom zmenšiť množstvo odpadu putujúceho na skládky. Deň Zeme vznikol roku 1970 ako reakcia na rozsiahle poškodzovanie životného prostredia. Jeho iniciátorom bol senátor Spojených štátov z Wisconsinu a environmentálny aktivista Gaylord Nelson.

■ Výstava Zberateľstvo, zberatelia, zbierky bude v múzeu už len do polovice apríla

Už iba do nedele 12. apríla si môžete prezrieť výstavu Zberateľstvo, zberatelia, zbierky v Západoslovenskom múzeu na Múzejnom námestí v Trnave. Na 6. mája sa pripravuje v tomto priestore otvorenie novej výstavy, ktorá bude venovaná 70. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny. Do nedele 19. apríla majú ešte záujemcovia možnosť uvidieť ďalšiu zaujímavú výstavu História populárnej hudby v Trnave do roku 1989 v Dome hudby Mikuláša Schneidera Trnavského. Nasledujúca výstava, ktorá bude sprístupnená v tomto priestore od 30. apríla, pripomenie 85-ročné jubileum speváckeho zboru Bradlan. ■

(eu, jg)

Iveta Pospíšilová, foto: Martin Jurčo

Priniesol k nám nový koncept gastronómie a rád by ostal u nás na Slovensku

Ami El Gani (*7. február 1972). Do Trnavy prišiel z Bratislavy. Pochádza však z Izraela. Už ôsmy rok žije na Slovensku, z toho tretí v našom meste. Riaditeľ štvorhviezdičkového hotela známej medzinárodnej siete, ktorý sídli v centre Trnavy blízko univerzity, ho v lete 2013 pozval na post šéfkuchára hotelovej reštaurácie Culinaria. V Trnave ho najčastejšie možno stretnúť na pracovisku. Trávi tu s výnimkou krátkych dovolení denne aj dvanásť hodín. Stretli sme sa v epicentre jeho tvorby, v kuchyni hotela. Rozprávali sme sa po slovensky. Amiho slovenčina je totiž taká dobrá, že často ho pozývajú do televíznych relácií o varení a v prvý marcový týždeň jeho receptom patrilo aj Kulinárium Rádia Regina.

■ **Prečítala som si o vás, že vo vašej rodine sa profesionálne gastronómii venujete viacerí. Je v Izraeli toto povolanie veľmi populárne alebo niečím výhodné?**

Myslím, že ani nie. U nás sa to prosto tak stretlo. Môj starší brat je šéfkuchár a vlastní školu varenia. Navštevujú ju ženy, aj muži, mladší i starší. Aj môj mladší brat je šéfkuchár. Obaja žijú v Izraeli.

■ **Dotiahol to niektorý z vás ďalej, než ostatní? Alebo každý dosiahol svoj úspech?**

Vždy poviem o bratoch, že sú najlepší a oni zase o mne. Chválime sa navzájom.

■ **Máte ešte aj ďalších súrodencov?**

Áno, štyri sestry.

■ **Kuchárskym umením sa zaoberáte už tridsať rokov. Čo kedysi rozhodlo, že ste sa vybrali na skusy do sveta?**

Chcel som mať viac skúseností. V Izraeli je veľa dobrých kuchárov, ale chcel som skúsiť aj európsku kuchyňu, thajskú, ázijskú, slovenskú, českú.

■ **Koľko rokov ste mali, keď ste odišli a v ktorých metropóľach ste pôsobili?**

Mal som dvadsaťšesť. Varil som postupne v prestížnych reštauráciách v Bangkoku, Ríme, Londýne, Miami, New Yorku, Prahe a Bratislave. Ale pracoval som aj v Thajsku, Maroku. Dva roky dokonca takmer zadarmo. Ale

vydržal som, lebo som sa chcel niečomu viac naučiť.

■ **Ako šéfkuchár ste pôsobili v štvorhviezdičkových hoteloch doma i vo svete. Pomáhali ste vytvárať gastronomické koncepty vo viacerých špičkových prevádzkach. Vašu bielu kuchársku uniformu na rukáve ľavej ruky zdobia dve modré vysité hviezdičky Michelin. Ako sa tam ocitli?**

Nepatria mne ako osobe, ale získal som ich v londýnskej reštaurácii Gordona a Ramseyho a rímskej reštaurácii Rossini, kde som niekoľko rokov pôsobil ako šéfkuchár. Tam a tiež v Londýne som spolupracoval s thajskými kuchármi, ktorí majú tri a štyri hviezdičky.

Isto je náročné si toto vysoké hodnotenie udržať. Každé dva roky sa znovu prehodnocuje.

V prvom rade treba získať veľa skúseností. Každé dva roky systém Michelin preveruje kvalitu jedla, kuchyne, čašníkov, inventáru, atmosféry. Nehodnotia len šéfkuchára a kuchárov.

■ **Aké vzťahy vládnu medzi špičkovými kuchármi? Sú medzi vami priateľstvá, pomáhate si, alebo sa „kradnú“ recepty, vnímate sa skôr ako konkurencia?**

(Úsmev) Je to ako kapitán na lodi. Tam, kde sú dvaja, loď sa potopí alebo narazí do skaly. Existujú priateľstvá. Ale aj ohováranie. Dokonca, všetci majú tie isté recepty.

■ **V čom je váš koncept gastronómie, ktorý ste priniesli aj do hotelovej reštaurácie Culinaria v Trnave, jedinečný a originálny?**

Je to princíp jednoduchosti a ná-

ročnosti. Kombinujem pätnásť kuchýň – spojenie orientálnych gastronómíí. Je tam veľa korenia a chutí. Každý tanier tu v hotelovej kuchyni ide cez piatich kuchárov. Moja chuť a moje ruky sú v reťazi posledné. Všetko, čo ide von, k hosťom, cez ne prechádza. Každé jedlo musí byť tip-top, výborne chutiť a lákať vo vyzeráť.

■ Kuchyne ktorých národov alebo oblastí ste prepojili? Môžete vymenovať aspoň niektoré?

Môžem všetky. Izraelskú, arabskú, egyptskú, tureckú, marockú, grécku, chorvátsku, maďarskú, taliansku, francúzsku, ázijskú a čo ja viem ešte akú (smiech). To je len vec fantázie. A túto „orientálnu fusion“ ochucujem zmesou korenia z 25 korenín.

■ Tu na poličke v hotelovej kuchyni vidím niektoré korenie a medzi nimi aj medvedí cesnak...

Áno, to je čisto vaša, slovenská bylina. Vynikajúca. Najdôležitejšie je najšť ingrediencie tam, kde sa práve nachádzam.

■ Keď som si privoňala k tejto originálnej zmesi, nevydržala ma ku kýchaniu. Cítim tam jemne páľivé, aj sladké... Ako dlho vám trvalo, než ste pospájali 25 druhov tak, aby vytvorili lahodné korenie?

Varenie bez korenia nie je varením. V obchodoch bežne dostať mix, ktorý obsahuje štyri druhy. Začínal som s pätnástimi. Používam napríklad štyri druhy celého korenia: čierne, biele, ružové, zelené. Sám si ich opražím aj pomeliem. Pridal som šalviu, majorán, levanduľu...Postupne som pridával, až som sa dostal k počtu 25. Plánujem do tridsať. Treba si vybrať správne druhy a vhodne ich namiešať. Nemôžem použiť akékoľvek korenie. Nesmie to byť príliš ostré, ani slané alebo sladké.

■ Aké jedlá najradšej varíte?
Všetko (smiech). Morské plody, ryby, kvalitné mäso.

■ Akým jedlám dávate prednosť ako konzument?

Najradšej mám ázijskú kuchyňu. To sú malé porcie a výborné chute. A najradšej jedávam hydinu. Kuracie mäso môžem jesť každý deň. Takmer vôbec nejedávam sladké, hoci dezerty pripravujem rád.

■ To je tak trochu paradox, pretože arabská kuchyňa má veľa a skutočne sladkých dezertov.

Áno, napríklad kanafa, baklava, ale to je všetko príliš sladké.

■ A čo naše jedlá? Oblúbili ste si nejaké?

Mám rád mnohé, najmä mäsové. Nechutia mi však bryndzové halušky. Vymyslel som teda kari halušky a namiesto slaniny som použil jahňacie mäso. Veď aj Slováci vari chcú občas trochu inovovať.

■ Momentálny boom záujmu o varenie a gastronómiu je celosvetový a zrejme ho vyvolávajú aj médiá rôznymi reláciami, portálmi, ktoré sa venujú receptom, kulinárstvu, súťažiam v príprave jedál... Je to aj váš názor?

Myslím si, že ľudia najmä, a to platí aj tu, chodia viac jesť von. Varia vari iba počas víkendu. Reštaurácie sa stávajú akoby sociálnymi médiami. Každý tam chodí, mladí aj starší, či majú menej, alebo viac peňazí.

■ V čom vidíte najvýraznejší rozdiel medzi našou a izraelskou gastronómiou?

Vy ste oveľa konzervatívnejší a tradičnejší. V Izraeli sa tradičné jedlá varia iba doma alebo veľmi výnimočne v reštauráciách. Tie sú zamerané skôr medzinárodne a moderne. Izraelská kuchyňa, samozrejme, nie je iba jedna. To je tisíc kuchýň... Tak ako k nám prichádzali ľudia z mnohých

končín sveta, vždy si so sebou priniesli svoje recepty.

■ Pracovali ste a žili v mnohých krajinách. Každá má svoje špecifiká. Čím je pre vás zaujímavé Slovensko?

Krásne ženy, krásna krajina. Pestré počasie, mám rád Slovensko.

■ Hovoríte dobre po slovensky. Je to výhoda aj pre komunikáciu s personálom, ktorému šéfuje. Kde ste sa učili?

V kurzoch alebo ako samouk?

Kurzy som nikdy nenavštevoval. Učil som sa v komunikácii s kamarátmi, v práci. Mal som dlho slovenskú frajerku, s ňou som sa rozprával iba po slovensky. Sledujem televíziu, zapamätám si nejaké slová a pýtam sa, čo znamenajú. Niekedy si však nepamätám nič (smiech). Trvalo mi rok, než som začal rozprávať, vedel som, čo chcem povedať a rozumel som, čo mi hovoria.

■ Navštevujete pravidelne svojich príbuzných v Eilate?

Áno, každý rok. Žiaľ, moja rodina ešte na Slovensku nebola.

■ A čo máte rád v Trnave? Kam chodievate vo voľnom čase?

Mám svoje obľúbené reštaurácie v centre mesta, ale veľa chodím aj do fitnessu. No najviac času trávim v práci a doma.

■ Keď porovnáte Trnavu s Eilatom a inými európskymi metropolami, v čom vidíte jej pozitíva a negatíva?

Mám rád menšie mestá, Trnave možno chýba viac reštaurácií a diskoték, ale má príjemnú atmosféru pre život.

■ V rámci profesie ste dosiahli špičkovú úroveň. Je ešte kam sa posunúť?

Ďalším stupňom v mojom vývoji je vlastné podnikanie. Reštaurácia, ktorá bude ponúkať iba dvanásť jedál. Tu, na Slovensku. Nevieť presne kde, ale tu. Už nechcem nikam odchádzať. Myslím, že to už bude moja posledná stanica (úsmev). ■

Text a foto Martin Jurčo

Imrich Borbély: „Trnavskú univerzitu som bránil aj vlastným telom“

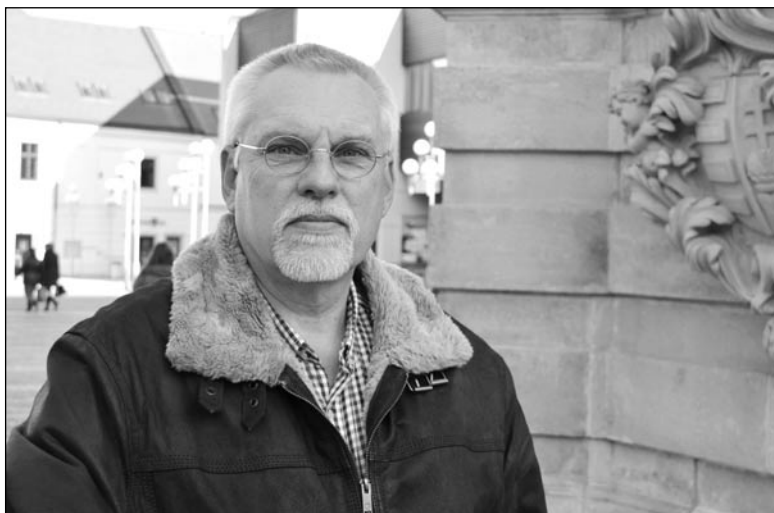
Len nedávno mu mesto udelilo čestné občianstvo. Stál pri vzniku trnavskej samosprávy a pri mnohých aktivitách, ktoré v našom meste už považujeme za samozrejmosť. Vďaka tomu, že dobre ovláda jazyky, mohol ako primátor čerpať počas primátorského mandátu skúsenosti aj v zahraničí. Medzi iným bol aj zakladajúcim členom a prvým prezidentom Klubu primátorov Slovenska. Primátor mesta Trnavy v rokoch 1990 – 94 Imrich Borbély (nar. 30. augusta 1952 v Trnave). Dnes žije v obci Hájske, kam ho zaviali aj rodinné okolnosti. S úsmevom hovorí, že táto obec vraj v kedysi v 15. storočí patrila trnavskému richtárovi. Je od Trnavy autom len dvadsať minút. Takže žije na predmestí nášho mesta. Ako sa pozerá na hektiku porevolučného obdobia a svojich primátorských čias po viac ako dvadsiatich rokoch?

■ **Bolo vo vašej rodine nejaké podhubie, ktoré ste prirodzene nasali ešte v čase, keď sa vám ani nesnívalo, že budete začas rozhodovať o osudoch mesta?**

- Vyrastal som na Halenárskej ulici vo veľkom palácovom dome, kde bolo 17 rodín a kopa mojich rovesníkov. Bola to tá silná povojnová generácia. Otec bol lekárnik a mama učiteľka. Mal som biele podkolenky, ale veľmi rád som ich zašpinil, keď sme s kamarátmi preliezali plochy, schovávali sa po poválach a chceli všetko skúmať. Rodičia i starí rodičia z toho neboli nadšení. Čím sme sa trochu odlišovali, že občas sa u nás niekto zastavil na ceste z Jáchymova a z podobných zariadení, takže som poznal aj odvrátenú stránku politického systému. Ako dieťa som chodil na klavír, učil som sa francúzštinu, angličtinu, nemčinu, navštevoval som tanečný krúžok, ale som aj hral divadlo.

■ **Podľa vzoru otca ste vraj mali ísť študovať medicínu alebo príbuzné vedy. Na prijímacích skúškach sa ráтали body aj za pôvod, takže z medicíny napokon nič nebolo. Asi rodičia rozhodli o technickom vzdelaní, preto ste si vybrali leteckú školu v Žiline.**

- Vtedy bol akútny nedostatok

pracovníkov v letectve a mňa lákal aj pilotný výcvik, ktorý bol súčasťou štúdia. No počas môjho štúdia prišlo k ropnej kríze. Prestali sa rozširovať letiská v Československu, obmedzovala sa letecká doprava a bol prebytok pracovníkov. Bolo treba hľadať náhradné riešenie. Navyše som sa po skončení školy aj oženil, čiže bola otázka, kde sa dostať k bytu. A tak som sa zamestnal v investorskom podniku v Jaslovských Bohuniciach. Hľadal som možnosť, kde by som sa mohol uplatniť. Vtedy vznikol Agrochemický podnik, a ten mal vo svojom portfóliu leteckú aplikáciu ochranných prostriedkov. No napokon sa rozhodlo, že moju prácu bude robiť niekto celkom iný, a tak som odišiel

z Trnavy na Oravu. Sníval som totiž o Kanade. Tam sa však dalo vtedy ísť len na jednosmerný lístok, teda emigrovať. Oravská Polhora je najsevernejšia obec na Slovensku. Je tam také počasie ako v Kanade, dosť tvrdé podmienky. Najprv som tam žil sám, potom za mnou prišla aj rodina. S manželkou sme si povedali, že si užijeme takúto divočinu a ostaneme, kým deti nepôjdu do školy. Tam som tri roky pracoval na miestnom roľníckom družstve ako investičný pracovník. Potom som prišiel do Trnavy a zamestnal som sa na bratislavskom letisku. A v tom čase som kúpil aj svoj rodný dom na Halenárskej ulici. Bolo pre mňa dosť komplikované dochádzať z Trnavy do Bratislavy

a súčasne rekonštruovať zanedbaný dom do obývatel'ného stavu. Tak som začal pracovať vo výrobnom družstve Rozvoj v Trnave, aby som ušetril čas potrebný na cestovanie.

■ **Tam ste spôsobili na útvare vývoja a konštrukcie. Ako jediný z kolektívu ste vraj počúvali rozhlasovú stanicu Hlas Ameriky a každé ráno ste o dani v svete informovali celý pracovný kolektív. Asi teda bolo prirodzené, že keď prišli novembrové udalosti, všetci automaticky očakávali, že budete vystupovať aktívne. V Rozvoji ste založili Verejnosť proti násiliu. Ako ste vnímali režim a pomery v meste pred rokom 1989?**

- Bytostne sa ma dotýkalo, že na Halenárskej ulici, oproti môjmu domu, asanovali časť ulice a začali tam budovať okresný výbor Komunistickej strany Slovenska. V pláne bolo, že po dokončení tohto objektu zbúrajú aj ďalšie okolité domy a pre funkcionárov tam vznikne parkovisko. Začal som teda opravovať fasádu domu. Okresný tajomník strany mal mať presne oproti môjmu domu kanceláriu. Chcel som, aby videl, čo všetko chce dať zbúrať. Znie to tak mysticky, ale postupne som čistil fasádu, a boli tam nad oknami takí anjeli a nad bránou hlava fauna. Tak som sa rozprával s faunom po trnavsky, že ho „opucujem“, ale aby poslal tých od naproti do čerta. Skončil som 17. novembra 1989, zliezol som z rebríka a povedal faunovi: Tak, teraz si na rade ty. Pustil som si hlas Ameriky a ostatné, čo sa dialo v spoločnosti, už viete (smiech). Takže je to také symbolické. Dnes si aj občas poviem, či to vlastne bolo naozaj. Ten dom stojí dodnes a bývajú v ňom moja bývalá manželka a dve deti.

Primátor Trnavy Imrich Borbély s prezidentom Michalom Kováčikom

■ **Od revolúcie ubehlo štvrtstoročie, takže si dnes mladšia generácia ani nevie predstaviť, aké bolo odovzdanie moci. Komplikovaná bola aj transformácia mestského národného výboru (MsNV) ako orgánu štátnej správy, vznikala samospráva.**

- Ľudia sa navzájom poznali, ale bola to aj otázka náhody, a v danej chvíli aj osobnej angažovanosti. Samozrejme, tak ako v iných mestách, aj v Trnave boli okrúhle stoly. Tam tí, ktorí sa vyprofilovali v novembrových udalostiach, rokovali s predstaviteľmi starého systému o výmenách vo verejných funkciách. Začali sme sa stretávať v sídle VPN na poschodí vo dvore na Hlavnej ulici. Aktívni ľudia sa logicky stali kandidátmi na poslanecké miesta. Poslanci MsNV sa vzdávali poslaneckých mandátov a nové politické hnutia pôsobiace na území mesta kooptovali svojich kandidátov. Takto som sa vo februári 1990 stal poslancom a na ďalšom zasadnutí pléna som bol zvolený za predsedu MsNV.

■ **Štruktúry rodiacej sa samosprávy sa vtedy budovali z rôznorodých názorových**

prúdov, členmi boli zástupcovia rôznych politických strán. Dalo sa nejakým spôsobom v tejto spletičnosti koncepcií vôbec dohodnúť?

- Optikou dnešnej doby by sa dalo predpokladať, že nie. Ale vtedy bola taká úžasná doba, že sa v ľuďoch prebudila kreativita a chuť robiť niečo pozitívne. To dnes už veľmi nepoznáme. Nehralo sa vtedy na nejaké politické prúdy. Vzniklo VPN, potom KDĽ a maďarské strany. Neskôr prišla SNS a potom ďalší. Nejaká tá stranická rétorika v počiatkoch nebola taká výrazná, ako ju poznáme dnes. Na tú dobu to bolo dobre, lebo aj na radnici v rámci MsNV sme sa riadením osudu stretli ľudia, ktorí sme sa väčšinou poznali z detstva. Napríklad, neskorší prednosta Juraj Tibenský alebo Edita Bugalová. Vytvorila sa tam aj atmosféra dôvery. Na primátora som kandidoval ako nezávislý. Dalo sa to, pretože viaceré politické strany mi vyslovili podporu s podmienkou, že nebudem členom žiadnej strany. Na mojom predvolebnom plagáte som mal uvedené všetky politické strany organizované v Trnave s výnimkou komunistickej strany.

■ Zánik národných výborov a vznik samosprávy, to nebola kontinuita, ale zánik jedného a vznik druhého subjektu. Neobávali ste sa, či toto „preklopenie“ z hľadiska fungovania mesta zvládnete? Ak prišlo k praktickému odovzdaniu mandátu a čo s tými pracovníkmi, ktorí aktívne vystupovali v mene predchádzajúcej moci?

- Najbúrlivejší bol rok 1990. Vyšiel zákon 369 o obecnej samospráve a v rámci tohto zákona boli už riešené kompetencie, ktoré mali mať mestské úrady. Bolo jasné, čo bude mesto robiť a čo zostane na pleciach štátu. Ten sa postupne niektorých svojich starostí zbavoval a prevádzal to na mestá a obce. Niektoré funkcie sa zachovali, niektoré prešli na štát. Mestské úrady sa postupne kreovali. Teda som si vybral ľudí, ktorí sú použiteľní v novej samospráve z hľadiska odborných i charakterových znalostí. Bolo treba vypracovať organizačnú štruktúru, ktorá by pokryla tú šírku činností, ktoré prešli na samosprávu. Z hľadiska výmeny ľudí by som to ani nevidel tak dramaticky. Jedna vec je dôležitá, že úrad musel fungovať. Na MsNV boli niektorí úzko špecializovaní pracovníci, ktorých nebolo jednoduché nahradiť. Aj keď mali svoje väzby na minulý režim, dostali možnosť pokračovať, s podmienkou, že budú odvádzať stopercentný pracovný výkon.

■ Zaiste okrem bežného chodu úradu prichádzali na stôl mnohé témy, ktoré sa dovtedy posúvali, neriešili, alebo jednoducho nebolo dôležité o nich hovoriť.

- Začal som ešte za éry MsNV inventúrou. Napríklad tým, že budova radnice nebola poistená, lebo nemá revíziu knihu elektrických a plynových rozvodov

ani hromozvody, čo bolo potrebné okamžite riešiť. Ďalší inventúrny krok boli akcie Z. Bolo rozostavaných asi 24 projektov. Medzi inými napríklad bazén na sídlisku Družba, zimný štadión, základná škola V jame, predajne Jednoty, ktoré spolufinancoval MsNV. Prerokovali sme to v pléne a rozhodli sme, v čom budeme pokračovať, a čo z toho programu vynecháme. Napríklad, rozostavaný zimný štadión, čo bola pôvodne otvorená ľadová plocha, nemal ešte potvrdenú dodávku oceľovej konštrukcie v cene 80 miliónov Kčs. Bolo potrebné rozhodnúť, či pokračovať vo výstavbe finančne náročného objektu, alebo uviesť klzisko do pôvodného stavu. Podľa ekonómov hrozilo, že v prípade odkladu výstavby na neskoršie roky bude cena oceľovej konštrukcie vzhľadom na infláciu niekoľkonásobne vyššia. Myslím, že sme sa rozhodli správne, keď sme pokračovali vo výstavbe. Výstavba zhltna zhruba 270 miliónov korún, čo bola štvrtina peňazí, ktoré prešli počas volebného obdobia cez mesto. Napokon dokončenie štadióna vysoko oceňovali ľudia, ktorí boli aktívni v športe, napríklad pán Mitošinka. Ako mi potvrdil tréner hokejovej reprezentácie Ján Filc, boli sme jediné mesto, ktoré v tom čase postavilo nejaké športovisko.

■ Najdiskutovanejšou témou nielen tej doby bola historická architektúra. Niečo sa opravilo k 750. výročiu povýšenia Trnavy na slobodné kráľovské mesto.

- K tomuto výročiu sa na Hlavnej ulici nestihlo opraviť 5 meštianskych domov. Prekryli sa plachtou a my sme mali riešiť, čo s nimi. Do toho prišli reštítúcie. Dva z týchto domov zostali v majetku mesta a boli zrekonštruované, jeden sme vložili ako

hmotný vklad do Komunálnej banky. Druhý bol ponúknutý na komerčný prenájom. V roku 1989, ešte pred politickými zmenami, bol pripravený na schválenie nový územný plán. Podľa neho malo byť takmer celé staré mesto zrovnané so zemou. Zostať mali iba hradby, kostoly, divadlo a mestská veža. Tento územný plán sme zrušili a prišli s novou koncepciou. Nový územný plán bol dokončený v roku 1993 a v rámci neho bolo diferencované, čo je centrálna mestská zóna a aké stavebno-technické predpisy sa v nej musia dodržiavať. Napríklad, vďaka tomu nemáme v meste extrémne budovy, rôzne mrakodrapy. Bolo treba chrániť nielen to, čo je v rámci hradiieb, ale aj celý kontext starého mesta.

■ Otvorenie sa svetu, riešenie iných problémov sa prejavilo začiatkom 90. rokov najmä v kultúrnom živote. Klesol záujem o umenie a o kultúrne podujatia. Dovtedajšia bohatá ponuka aktivít mestského kultúrneho strediska a dramaturgie domu kultúry ako keby odišla do nenávratna. Mnohé veľké kultúrne podujatia začali Trnavu obchádzať. A to aj preto, že nebol vhodný priestor na väčšie koncerty. Očakávalo sa, že dom kultúry akosi prirodzene prejde pod mestské kultúrne stredisko. Žiaľ, nestalo sa tak, a navyše, aj kultúrne stredisko zaniklo. Trvalo viac ako desať rokov, kým sa vytvorili nové platformy, ktoré okrem oficiálnych kultúrnych podujatí oživilo umenie v meste.

- Situácia bola vtedy dosť zložitá. Aj my na radnici sme si mysleli, že dom kultúry patrí Železničným opravovniam a strojárňam. Až potom vyšlo na povrch, že patrí ústrednému riaditeľstvu železníc v Prahe. Rokovali sme,

čo by sa dalo spraviť pre využitie mesta, ale všetko stroskotalo práve na vlastníckych vzťahoch. Okrem toho pozemok, ktorý bol okolo kultúrneho domu, čiže aj časť námestia a Zeleného rínku, nebol v majetku mesta. Praha o tom odmietala rokovať. Neostávalo nám nič iné, len to rešpektovať. Ak sme potrebovali nejaký priestor na kultúrne podujatie, riešili sme to s divadlom. Napriek tomu niektoré kultúrne podujatia zostali zachované a pribudli k nim iné. Bola Spevácka súťaž M. Sch.-Trnavského, vznikol Dobrofest, ale aj Trienálie plagátu Trnava. To sú akcie, ktoré majú aj svoj medzinárodný význam.

■ Zrekapitulujme si teda tie vaše štyri primátorské roky. Dostavbu zimného štadióna sme už spomínali. Čo ešte sa vám podarilo, čo podľa vás pretrvalo dodnes? A naopak, čo sa nepodarilo?

- Podarilo sa mi vrátiť Trojičku na námestie, intenzívne som sa angažoval pri vzniku novodobej Trnavskej univerzity. Som rád, že sa to podarilo. Vieme, že istý čas bola snaha istých politických štruktúr ju zlikvidovať. Keď prišiel zasahovať dokonca aj istý pán minister (Dušan Slobodník – pozn. autora), bránil som ju aj vlastným telom. To sú veci, na ktoré som dodnes hrdý. A čo sa nepodarilo? Získať trnavský cukrovar pre mesto. Územie cukrovaru je logickým pokračovaním Hlavnej ulice. Videl som v Rakúsku štúdiu projektu nového administratívneho centra v meste St. Pölten. Boli tam so mnou aj vtedy pracovníci z útvaru hlavného architekta a povedali sme si, že toto keby sa dalo v Trnave urobiť s cukrovarom, bolo by to prevratné. Vníмали sme, že cukrovar ešte funguje, otázka bola dokedy, a či v rámci zmien technologických postupov sa nebude chcieť vzdať niekto-

rých plôch. Druhá vec, ktorú som chcel vyriešiť, bolo nájst pre novú Trnavskú univerzitu pôvodné priestory historickej univerzity. Keďže sa to nedalo vyrokovať s vojenským archívom, snažil som sa nájst budovu čo najbližšie k tomuto priestoru. Aj preto sme ako mesto mali záujem budovu zanikajúceho štátneho podniku Stavoprojekt, ktorú nám štát ponúkol.

■ Obdobie vášho primátorstva uplynulo veľmi rýchlo, veď sa budovali základy trnavskej samosprávy, riešili sa desiatky rôznych vecí od premenovávaní ulíc až po transformáciu podnikov, malú privatizáciu, premenu štátnej správy. Prišli komunálne voľby a obyvatelia očakávali, že automaticky budete znova kandidovať. Nestalo sa tak.

- Zhodnotil som, že úlohy, ktoré som si stanovil vo svojom inauguračnom programe, som s výnimkou jednej splnil. Bol som po štyroch rokoch už takmer vyhorený. Jednoducho som nemal fyzické sily pokračovať. Ťahal som 16 hodín denne takmer päť rokov v kuse. Potom nutne musí prísť odpočinok. Keby som bol pokračoval, tak si niečo užienim. Posledné tri mesiace môjho funkčného obdobia som sa rozhodoval, či sa budem vo voľbách opätovne uchádzať o funkciu primátora. Dospel som k záveru, že je čas skončiť.

■ Po odchode z funkcie ste pracovali na rôznych miestach, pôsobili ste v pobočkách rôznych zahraničných firiem až do odchodu do dôchodku. Ako sa dnes pozeráte na Trnavu a ako už dvadsať rokov vnímate kroky vašich nástupcov?

- Myslím, že môj nástupca pokračoval v tom, čo sme začali v roku 1990. Ďalší na to nadviazal. Bez ohľadu na aktivity pri-

mátorov, mne ako dopravnému inžinierovi desiatky rokov trošku leží žalúdku pešia zóna. Keď si zoberiete, že po stáročia toto bola hlavná dopravná tepna prechádzajúca cez mesto, mala zostať prejazdna. Tak sa to rozhodlo ešte v 80. rokoch. Ja by som pešiu zónu urobil na Paulínskej alebo Hviezdoslavovej ulici. Hlavnú ulicu by som nechal prejazdnú. Skomplikovala sa tým verejná doprava, ktorá obchádza centrum. Napríklad, hlavná pošta je na pešej zóne a má obmedzený prístup. Bolo to také nešťastné rozhodnutie. Negatívny vplyv mala táto výstavba pešej zóny aj na život v centre. Pamätám si, že moja generácia žila na korze na hlavnej ulici. Stavebné práce k 750. výročiu, keď sa robila pešia zóna, narušili túto kontinuitu. Nikdy sa už mladí ľudia na pešiu zónu nevrátili a trnavské korzo navždy zaniklo.

■ V ostatných komunálnych voľbách sa do poslaneckého zboru dostala väčšina kandidátov, ktorí nie sú politicky zaradení. Dokonca ani primátor nepatrí medzi členov politickej strany. Majú ľudia už plné zuby straníckej politiky a chcú od poslancov, aby okrem politických priorit konečne riešili praktické veci pre občanov?

- Myslím, že odpoveď na vašu otázku sa skrýva priamo v nej. Je tu možnosť, že by sa samospráva mesta Trnavy mohla vrátiť tam, kde bola v roku 1990. Poslanci prvého mestského zastupiteľstva boli síce nominanti vznikajúcich politických strán a hnutí, ale myslením boli nezávislí a zodpovední „Trnafačany“. Držím novému pánovi primátorovi a poslancom mestského zastupiteľstva palce a želám im, aby sa im v ich zodpovednej práci darilo. ■

Martin Jurčo, foto: archív M.M.K.

Priekopníkom tvárovej chirurgie bol Trnavčan

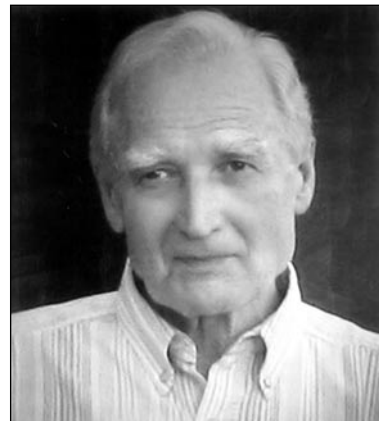
Jeho lekárske aktivity boli priekopnícke. Napriek tomu, že všetky úspechy v oblasti tvárovej chirurgie zažil v Bratislave a v zahraničí a počas žil aj v Modre, s Trnavou bol spojený ako s pupočnou šnúrou po celý život. Vo svojej rodnej Trnave sníva svoj večný sen a v širšom centre mesta nájdeme aj jeho rodný dom. Lekár Eugen Kurill (*6. júl 1927 Trnava †15. január 2013 Modra) je od marca čestným občanom mesta Trnava in memoriam.

Narodil sa a vyrastal na Františkánskej ulici. Jeho otec František pracoval ako úradník, ale bol aj výpravcom na železnici a matka pracovala v domácnosti. Eugen vychodil v Trnave päť tried základnej školy a gymnázium, v roku 1946 zmaturoval. V čase gymnaziálnych štúdií hrával na trúbke a husliach v Cirkevnom hudobnom spolku pri Dóme Sv. Mikuláša. Mal nielen vzťah k hudbe, ale aj k výtvarnému umeniu. „Aj keď som z Dubovej, zoznámili sme sa v Trnave. Dodnes mám pred očami obraz, keď stával v kostole u Helenky. Žiarila z neho veľká charizma. A túto charizmu nestratil do konca života. Rovnako z neho vyžarovala, keď už bol ako uznávaný odborník, a takto ho vnímali aj študenti medicíny,“ spomína jeho manželka Mária Magdaléna Kurillová, ktorá pochádza zo známej Šikulovskej rodiny.

V roku 1946 odišiel Eugen Kurill do Bratislavy na štúdium medicíny. O päť rokov neskôr ako absolvent nastúpil ako lekár do trnavskej nemocnice. Spočiatku pracoval na kožnom a infekčnom oddelení. Po skončení vojenčiny pôsobil aj v prvej línii ako praktický a dorastový lekár. V druhej polovici päťdesiatych rokov bol navyše na okresnej vojenskej správe členom vojenskej posudkovej komisie. V nemocnici pôsobil na gynekologicko-pôrodníckom oddelení a od roku 1955 päť rokov na chirurgickom oddelení. Formovanie Eugena Kurilla ako odborníka sa začalo od druhej polovice 50. rokov. Keď sa v roku 1961 Trnava stala sídlom Kraj-

skeho ústavu národného zdravia, prešiel na stomatologické oddelenie. Bol ordinárom odboru chirurgie, ktorá sa zaoberá chorobami a úrazovou chirurgiou ústnej, čelustnej a tvárovej oblasti. „Dnes mi vyvstáva na povrch, že bol pozitívny človek a nikdy som ho nepočula na niekoho povedať niečo negatívne,“ povedala pri udelení ocenenia jeho manželka Mária Magdaléna Kurillová, ktorá tiež pracovala v zdravotníctve, takže mohla akosi intenzívnejšie vnímať aj jeho odborné aktivity. V tomto odbore sa Eugen Kurill našiel. „Doplnil si vzdelanie v stomatológii u profesora Tomana v Prahe. Na Slovensku mu situácia nepriala, aj preto sa uchýlil do Prahy. Až po návrate z Prahy založil a začal rozvíjať tento odbor na Slovensku. Tvárová chirurgia je veľmi náročná, aj preto u nás nemali tieto aktivity veľkú tradíciu. Vyžaduje si komplexný pohľad na pacienta z oblasti plastickej či krčnej chirurgie,“ hovorí manželka. V roku 1962 sa teda doškolil v stomatochirurgii v Prahe, atestoval sa zo stomatológie a stomatochirurgie. V tom istom roku dostal príležitosť stať sa odborným asistentom na Stomatologickej katedre Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov. Počas tohto obdobia učil na stredných zdravotníckych školách v Trnave a v Bratislave.

Rok 1968 bol významný aj v pracovných aktivitách Eugena Kurilla. To už mal za sebou štipendijný pobyt na Nordwestdeutsche Kieferklinik v Hamburgu. Vtedy sa

otvárala I. Stomatologická klinika na Heydukovej ulici v Bratislave. Bol na pätnásť rokov poverený vybudovaním oddelenia stomatologickej chirurgie a aj jej vedením. „Vtedy neexistovali počítače. Pozitívom bolo, že vedel kresliť. Musel si celý operačný postup presne nakresliť, a podľa toho postupoval. Takto vymyslel aj mnohé metodiky, napríklad, pre študentov prišiel na metodiku ako zasiahnúť pri rôznych alergických reakciách v súvislosti s tvárovou chirurgiou,“ hovorí manželka. Okrem toho sa začal zaoberať aj onkologickou problematikou tvárovej oblasti. „Robila som operačnú sestru. Pamätám si, ako vedel jednému pacientovi doslova chirurgicky rozhodnúť tvár a potom to pekne zložiť. V tomto bol úspešný aj preto, lebo mal veľmi veľký prehľad,“ pripomína manželka. Rozsah aktivít Eugena Kurilla od šesťdesiatych rokov bol obdivuhodný. Spomínať všetky jeho funkcie v rôznych významných dobových združeniach, výboroch a komisiách by vyšlo na dlhý zoznam. Vykonával tieto funkcie s radosťou a darilo sa mu to napriek tomu, že bol hlboko veriaci. Napríklad, od roku 1955 bol členom Československej lekárskej spoločnosti J. E. Purkyně, od roku 1965 pracoval ako člen Komisie pre dovoz liečiv a od roku 1969 ako člen Komisie pre sledovanie vývoja a úrovne terapie Ministerstva zdravotníctva SSR. Bol súdnym znalcom pre odbor stomatochirurgie, členom

Medzinárodnej spoločnosti pre maxilofaciálnu chirurgiu, od roku 1985 aj členom výborov Sekcie pre vedeckú literatúru Slovenského literárneho fondu a Slovenskej stomatologickej spoločnosti. Päť rokov bol aj prednostom I. Stomatologickej kliniky v Bratislave. V tejto oblasti pôsobil aj ako pedagóg a člen rôznych skúšobných

komisií. Je spoluautorom vynálezu Snímateľná zubná náhrada s pružno-pohyblivými retenčnými okrajmi a zaviedol šesť vlastných operačných a terapeutických postupov, ktoré sa v medicínskej praxi označujú jeho priezviskom. A to všetko sa mu darilo popri tom, že sa venoval rodine. „Prežili sme nádherný vzťah. Pria-

la by som to aj iným manželom. Ja som cholerická, a on to krásne vedel tmiť. Vedel príjemne a citlivo komunikovať aj s našimi deťmi. Ku všetkým mal nekonečnú úctu. Aj tak odišiel z tohto sveta. Vyrovnaný so všetkým. V mojom náručí a v kruhu rodiny,“ hovorí Mária Magdaléna Kurillová. ■

Martin Jurčo, foto: (eu)

„Bubo“ Nemeš odišiel spolu s polárnou žiarou

Mnohí sme si ho zapamätali najmä z posledných rokov cez jeho hudobnícke aktivity. S poslednou kapelou Old Boys Jazz Band hrával na rôznych koncertoch, alebo aj len tak, pre radosť z hudby. Ved' aj ako deväťdesiatnik vedel desiatky rôznych piesní. Po výraznej hudobníckej postave spomínaného zoskupenia Mariánovi Mrvovi (zomrel v máji pred necelými dvomi rokmi) za pobral z tohto sveta aj ďalší hudobník Eugen „Bubo“ Nemeš (*25. decembra 1921 Trnava – † 17. marca 2015 Trnava).

Keď sa nedávno na sociálnej sieti objavila Mariánova fotografia, Eugen ho pozdravil, akoby ich už nedelila hranica medzi životom a smrťou. Bolo to možno aj takým Bubovým symbolickým naznačením, že každý má na pozemskom svete svoj vyhradený čas, a ten jeho sa naplnil. Blízkosť konca možno ešte urýchlilo vážne zranenie, ktoré Eugenovi Nemešovi znemožnilo pracovať na svojich koníčkoch.

Eugen Nemeš (vpravo na fotografii s Makarom Mrvom) mal pozoruhodný talent pre viacero druhov záľub a nevšednú zanietenosť pre všetko, čo robil. Miloval prírodu a svoj vzťah k nej pretavoval do fotografovania, horolezectva i turistiky. Samozrejme, tých koníčkov mal oveľa viac a mnohé z nich pestoval do posledných chvíľ života. Ako sme spomenuli, ešte od 40. rokov minulého storočia pôsobil v Jazze Slovenskej Ligy, Tatra Jazze, Trnavskom Dixielande a v posledných rokoch najmä Old Boys Jazz Bande. O tom všetko písal v knihe Moje Šangri-La, o ktorej sme písali v minulom čísle (Novinky z radnice, marec 2015, s. 15 – 16). Na jeseň v plnom zdraví o nej rozprával, a, samozrejme, k tomu aj zahral v Zrkadlovej sieni

trnavského divadla. Stihol teda napísať a vydať rekapituláciu svojho bohatého života.

Eugen Nemeš pochádzal zo starobylého lptovského rodu, no celý život bol Trnavčanom. Jeho rodičia boli obchodníci. Bol absolventom trnavského Štátneho gymnázia a Právnickej fakulty UK v Bratislave. Potom pôsobil najmä ako podnikový právnik potravinárskeho maloobchodu, trnavského Zdroja. Horolezectvu sa aktívne venoval do roku 1940. Po šiestich rokoch založil aj horolezecký oddiel, ktorý patril medzi najstaršie na Slovensku. V týchto funkciách zotrval až do roku 1996. V Tatrách absolvoval mnoho prvovýstupov a stovky

horolezeckých ciest. Koncom 50. rokov bol aj niekoľko rokov predsedom Slovenského horolezeckého zväzu. Je držiteľom niekoľkých ocenení, okrem iného dvoch zlatých odznakov James (združenie horolezcov). V roku 2009 získal Uznanie za rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy a medailu predsedu Trnavského samosprávneho kraja. Z utorka na stredu zo 17. na 18. marca sa vraj nad Tatrami objavila polárna žiara. To si zaiste Bubo naposledy obzeral svoje milované Vysoké Tatry, ktoré poznal určite tak dobre ako svoju rodnú Trnavu. Ktovie, možno sa predtým táto žiara na chvíľku objavila aj nad naším mestom. ■

Jozef Kordoš, Trnavská univerzita, Katedra klasických jazykov

Známi i neznámi autori historickej Trnavskej univerzity II.

Štefan Čiba, trnavský Vergilius

Osláviť vznik svojho mesta zložením epickej básne patrí nepochybne medzi zaručené a dlhoročnou tradíciou posvätené spôsoby, ako mu zabezpečiť nehnýcu slávu prinajmenšom na kultúrno-literárnom poli. Nie každé mesto malo to šťastie, že sa mohlo stať čo i len na chvíľu domovom básnika, v ktorom by múzy mesta prebudili božskú inšpiráciu k vytvoreniu takéhoto diela. Samozrejme, nie v každom meste nachádzajú múzy také zaľúbenie, aby si ho vybrali za svoj domov. Nie je to však prípad Trnavy.

O tom, že sa Trnava počas pôsobenia historickej Trnavskej univerzity (1635 – 1777) na dlhé roky stala sídlom múz, svedčí fakt, že jej úctyhodne rozsiahla a rôznorodá literárna produkcia doposiaľ poľahky odoláva snahám modernej vedy o jej úplné zmapovanie. Trnavské univerzitné múzy inšpirovali k tvorbe pôvodných literárnych diel množstvo vzdelancov a odborníkov, ktorých do Trnavy priťahovalo pre rozkvet literatúry a umení veľmi priaznivé ovzdušie Trnavskej univerzity z najrôznejších kútov Európy. V súčasnej literatúre sa Trnava zobrazuje ako prýbytok zboru múz a kráľovské sídlo Pallas Atény, bohyně vzdelanosti.

Výnimkou nie je ani historický epos Zrod Trnavy (Tyrnavia nascens), ktorý vydala trnavská univerzitná tlačiareň pri príležitosti slávnostnej promócie bakalárov v roku 1706, teda rok po sedemdesiatom výročí založenia univerzity. Dielo je – ako to už v prípade týchto tzv. promočných spisov občasne býva – anonymné, nebude však prekvapením, že v krátkom úvode sa k autorstvu hlási zbor trnavských múz (Musarum Tyrnaviensium chorus). Keďže v danom období bolo zvykom, aby každoročne venoval čerstvým absolventom promočný spis ich profesor, zdá sa veľmi pravdepodobné, že trnavská Kalliopé, múza epického básnictva, inšpirovala k napísaniu tejto básne Štefana Čibu, ktorý práve v tom roku pôsobil na Trnavskej univerzite ako profesor poetiky a rétoriky.

Hoci Štefan Čiba z Trnavy nepochádzal (narodil sa v r. 1672 v Kecskeméte), Trnavu považoval za svoju skutočnú vlasť. Čerstvých bakalárov totiž v úvode k básni pobáda, aby nikdy nezabúdali šíriť vo svete dobré meno Trnavy a jej univerzity, pretože tá je vlastne vlasťou ich múdrosti. Sám sa medzi absolventov Trnavskej univerzity rátal, keďže tu tri roky po vstupe do jezuitského rádu začal štúdiom filozofie svoju akademickú dráhu. Tá pokračovala štúdiom teológie v Štajerskom Hradci (Graz), odkiaľ sa v roku 1706 vrátil do Trnavy, kde vyučoval humanitné predmety do roku 1708. Druhé obdobie jeho pôsobenia v Trnave ohraničujú roky 1712 – 1714, keď bol profesorom filozofie; medzitým aj potom pôsobil v Košiciach, kde v roku

Ľudia a udalosti

■ **1. 4. 1915** – V Postupiciach sa narodil technik, konštruktér a vynálezca BOHUMIL ZACH, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel (100. výročie).

■ **1. 4. 1930** – V Budmericiach sa narodil lekár, pedagóg a odborný publicista TIBOR TIBENSKÝ, primár a neskôr prednosta Internej kliniky Fakultnej nemocnice v Trnave, nositeľ Uznania za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy za rok 2012 (85. narodeniny).

■ **1. 4. 1945** – Ustupujúca nemecká armáda opustila Trnavu a do mesta vstúpili vojská II. ukrajinského frontu Červenej armády (70. výročie).

■ **1. 4. 1990** – Divadlo pre deti a mládež v Trnave bolo premenované na Trnavské divadlo (25. výročie).

■ **2. 4. 1700** – V Trnave umrel PETER KISS, profesor Trnavskej univerzity, dekan jej filozofickej fakulty a riaditeľ seminára (315. výročie).

■ **5. 4. 1925** – V Trnave sa narodil televízny technik KAROL JAURA, spolubudovateľ technickej základne slovenského filmu (90. výročie).

■ **9. 4. 1960** – Národné zhromaždenie schválilo územnú reorganizáciu Československa, podľa ktorej vznikli na Slovensku tri kraje a 33 okresov, z ktorých jeden bol Trnavský okres (55. výročie).

■ **9. 4. 2005** – V Bratislave umrel astrofyzik a odborný publicista ANTON HAJDUK, prvý rektor obnovenej Trnavskej univerzity (10. výročie).

■ **11. 4. 1690** – Za trnavského richtára bol zvolený Slovák MIKULÁŠ RAST (325. výročie).

■ **12. 4. 1990** – V Bratislave umrel archivár, historik, pedagóg a odborný publicista JOZEF WATZKA, rodák z Trnavy (25. výročie).

1719 vo veku 47 rokov zomrel. Pokročilé znalosti poetiky a rétoriky sa samozrejme zrkadlia aj v Čibovej literárnej tvorbe. Ústna tradícia spájala v jeho dobe vznik mesta Trnavy s vládou uhorského kráľa Bela II. Slepého (vládol v rokoch 1131 – 1141). Hoci pramene tohto panovníka vykresľujú ako oduševneného milovníka nemierneho pitia, náš básnik sa nezdráha predstaviť ho ako vzor prastarej cnosti a statočnosti, ktorú slepý kráľ musí dokázať v tvrdej skúške tvárou v tvár hrozbe uzurpátora. Takou skúškou mala preňho byť reálna historická udalosť, bitka na rieke Slanej, ku ktorej došlo 22. júla 1132. Belo II. Slepý sa v nej stretol s ruským kniežaťom Borisom Byzantským, ktorého nárok na trón podporovala časť uhorskej šľachty ako i poľské knieža Boleslav III. Krivousty.

Reálna historická udalosť však predstavuje len prvý, základný plán príbehu o vzniku Trnavy, ako ho vykresľuje náš básnik. Prvotným podnetom, ktorý uvádza historické udalosti do pohybu, je podľa neho požiadavka bohyně Pallas Atény, bohyně múdrosti a patrónky vzdelanosti. Tá na začiatku básne predstúpi pred svojho otca, všemohúceho Boha, a žiada pre seba nové sídlo v Uhorsku (resp. Panónii, ako básnik región s obľubou nazýva), pretože z Atén ju vyhnalo besnenie Turkov. Otec jej prisľúbi nové mesto s príbytkom pre Múzy a takmer vzápätí vyráža z podsveťtia jedna z Fúrií, Týsifoné, ktorá vezme na seba podobu Borisovej matky, roznieta v ňom lichotivou rečou slepú ctižiadost' a presvedčí ho, aby vzniesol nárok na uhorský trón. Boris zhromaždí početnú armádu a vyťahne do vojny. Keď sa to Belo dozvie, začne sa tiež pripravovať na boj. Časť armády pošle pod vedením skúsených vojvodcov napred a sám vyťahne s jej jadrom proti uzurpátorovi. V predvečer vojenského stretnutia sa utáborí na pomerne nehostinnom mieste, na brehu riečky husto porastenom trnám. Obavy z nastávajúcej bitky mu však nedajú

spať a tvárou v tvár hrozbám vojny nakoniec nevládze ďalej zachovať pokoj, ale vrhne sa uprostred noci na kolená a začne v modlitbách úpenlivo prosiť o priaznivý výsledok boja.

Vtedy sa mu zjaví nebeský posol, ktorým nie je nikto iný ako patrón Trnavy sv. Mikuláš, a v siahodlnej reči mu prisľúbi víťazstvo. Zároveň však tiež zvestuje vôľu nebešťanov a všemohúceho Boha, ktorý od neho žiada zabezpečiť večnú pamiatku na nebeskú priazeň a víťazný triumf. Tou má byť nové mesto, ktoré slepý panovník musí založiť na mieste, kde sa mu nebeský posol zjavil. Belo okamžite vyráža do boja a v jednom rozhodnom útoku rozpráši Borisa so spojencami, ktorí sa utáborili pri rieke Slanej. Potom sa vráti a na trnístom mieste na brehu riečky vybuduje Trnavu za pomoci Pallas Atény a Apolóna, ktorý so sebou privádza zbor Múz, ale aj s pomocou nebešťanov a predovšetkým sv. Mikuláša, ktorý sa označuje za pôvodcu diela. V samotnom závere vojsko i kráľ v úžase hľadajú na Trnavu – nymfu, na ktorú sa zmenili predtým púste a trnité miesta. Trnava hrdo nesie na sluchách vežatú korunu a plesá v kruhu ným, ktoré tiež nesú veže.

Štefan Čiba teda vykresľuje slepého kráľa ako cnostného hrdinu. Keď sa Belo nenechá zastrašiť hrozbami vojny, oprie sa o svoju vieru a s pokorou naplnia vôľu všemohúceho Boha, dáva vyniknúť predovšetkým tej svojej cnosti, ktorou je zbožnosť (pietas). Skutočnosť, že Belo II. Slepý sa zobrazuje ako zbožný hrdina zakladajúci nové mesto, ktorému sa dávno pred vznikom básne zvyklo hovoriť Malý Rím, umožňuje pomerne ľahko a jednoznačne identifikovať veľký literárny vzor Čibovej básne. Je ním rímsky národný epos Eneida, báseň jedného z najvýznamnejších rímskych básnikov Vergília o trójskom hrdinovi Eneovi, ktorá zaujíma centrálnu miesto v latinskej epike. Vergíliov Eneas je rovnako zbožným hrdinom, ktorý uniká z horiacej Tróje, prekonáva množ-

Ľudia a udalosti

■ **16. 4. 1895** – Trnavská meštianka MÁRIA UJGYÖR-GYOVÁ testamentárne odkázala svoj majer a rozsiahle polia mestu Trnave. Z tohto majetku mesto potom založilo základinu na podporu chudobných (120. výročie).

■ **17. 4. 1925** – V Starej Bystrici sa narodil herec a režisér VENDELÍN KUFFEL, ktorý pôsobil v Krajevom divadle v Trnave (90. výročie).

■ **18. 4. 1945** – V Trnave sa narodil hádzanár PETER ŠOTTNÍK, dlhoročný hráč Slávie Trnava, tréner žien a dorasteniek ŠK Modranka (70. narodeniny).

■ **19. 4. 1880** – V Trnave sa narodil redaktor a vydavateľ novín Trnavský kraj ANDREJ KUBAL, spoluzakladateľ Sociálno-demokratickej strany v Trnave a poslanec NZ (135. výročie).

■ **20. 4. 1915** – V Chorvátsku sa narodil redaktor a prekladateľ VILIAM KOVÁR, ktorý pôsobil v Trnave, kde aj umrel (100. výročie).

■ **20. 4. 2005** – V Trnave umrel pedagóg, výtvarník a tvorca mnohých príležitostných poštových pečiatok MILAN ŠNIRC, ktorému r. 2008 udelili Cenu mesta Trnava in memoriam za významnú reprezentáciu a propagáciu mesta vo filatelii (10. výročie).

■ **21. 4. 1790** – V Trnave umrel pedagóg, historik a básnik ANTON MUŠKA, profesor Trnavskej univerzity, jej kancelár a dekan teologickej fakulty (225. výročie).

■ **21. 4. 1910** – V Trnave sa narodil zápasník JOZEF HERDA, strieborný medailista na OH 1936 v Berlíne, majster Európy a 15-násobný majster

stvo strastí na cestách, podvoľuje sa však vôli bohov a nakoniec pod ich vedením prichádza do starovekej Itálie, kde musí potvrdiť svoju statočnosť vo vojne. Jeho skutky napokon vedú k založeniu a vzniku nového mesta, ktorým je samotný Rím. Hoci básň ako celok preto prestáva pôsobiť originálne, nášmu básnikovi sa jednoznačne podarilo veľmi elegantným a nenásilným spôsobom vytvoriť národnú obdobu jedného zo zásadných klasických diel latinskej literatúry. To je jeden z primárnych cieľov novolatinskej literárnej produkcie ako takej, na originalitu sa v danej dobe nekládol ani zďaleka taký dôraz, aký sa zvykne klásť dnes. Podobne netreba vnímať ako hendikep určité skreslenie historických skutočností. V danom žánri bolo celkom prípustné, súvéké manuály poetiky dokonca takéto postupy nijako neodsudzujú, pretože podľa nich sa poézia na rozdiel od iných literárnych žánrov nesnaží prezentovať pravdu historickú, ale pravdu poetickú. Ak sa teda na vec pozeráme optikou nášho trnavského Vergília, poetickou pravdou je, že vznik univerzity predurčil Trnavu stať sa panónskym hlavným mestom vzdelanosti, kráľovským sídlom vied a slobodných umení, kde svoj domov nachádza zbor Múz na čele s Apolónom, v neposlednom rade tiež Pallas Aténa, bohyňa múdrosti a patrónka vzdelanosti. Výskum pôvodných trnavských novolatinských diel, ktorý sa zatiaľ len rozbieha, umožňuje súčasnej Trnavskej univerzite nadviazať priamo na tieto tradície a stať sa tak súčasťou hostiteľkou múz. Ostáva veriť, že sú mu súdené aspoň také dlhé roky ako historickej Trnavskej univerzite, a rovnaké množstvo vynikajúcich odborníkov. Pretože len tak bude môcť priniesť množstvo zaujímavých výsledkov, ktoré trvale zaznačia Trnavu na mapu ako významné centrum novolatinskej barokovej literatúry nielen na Slovensku, ale v celej Európe. Na ilustráciu pridávame opis sv. Mikuláša z Čibovej básne Zrod Trnavy:

Posledné slová a nárek mu ešte na perách tkveli, // pred tvárou prosebníka keď zrazu, nebeské svetlo // navôkol rozsievajúc a v mihote nadzemskej žiary, // zjavil sa muž, čo z elizejských polí sa zniesol // na zem, vznešený šatom i v tvári, šedivé vlasy, // biele sňa sneh, ho zobia a dlhé nachové rúcho // táhá sa za ním po prašnej zemi, z pyrôpu spona, // silná a drahá, mu spájala zubom obidva cípy, // na ktorých žiaria tu jemné zlatisté pliešky, tam drahé // kamene hviezdny svetlom, čo na zemi nemožno nikdy // napodobniť, a kmitali plameňmi. Uprostred hrude // visí mu kríž a blčí rubínmi, po členky dlhá // z batistu štola halila zbytok tela, prúd šedin // spinala biskupská čiapka, čo do dvoch zdobených špicov // vybieha, v záhyboch ktorej sa rozlieva čerevň a pestro // toľkými drahými kameňmi žiari, koľko len zvládze // lakomý kupec na východe odniesť od brehov Gangy. // Pravica žiari však zlátenou berlou, na konci mierne // zahnutou, posvätného úradu odznak, čo majú // vo zvyku kňazi pri sebe nosievať, ľavicu váha // kódexu ťaží, na ktorom leží trojica mešcov.

Literatúra:

Ján M. Dubovský: Začiatky Trnavy podľa dvoch eposov. In: *Trnava 1988. Zborník materiálov z konferencie Trnava 1238 – 1988*. Zost. Jozef Šimončič. Bratislava: Obzor 1991.

Stephanus Csiba – Tyrnavia nascens / Štefan Čiba – Zrod Trnavy. Na vydanie pripravil a preložil Jozef Kordoš. Trnava: Filozofická fakulta TU v Trnave, 2011.

Jozef Kordoš: *Vita poetica: praktická príručka pre začínajúceho i pokročilého básnika*. In: *Sambucus 4. – Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2009*.

Súťažná otázka: Kto sa v pôvodnom knižnom vydaní Zrodu Trnavy hlási k autorstvu básne? Správne odpovede zasielajte do 20. apríla 2015 na adresu: Katedra klasických jazykov, Trnavská univerzita, Filozofická fakulta, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava, alebo emailom na klasjaz@truni.sk. Z účastníkov súťaže vyžrebujeme jedného, ktorý získa knižnú cenu. ■

Ľudia a udalosti

ČSR. V Trnave jeho meno nesie športové gymnázium a námestie a roku 2006 mu bolo udelené Čestné občianstvo mesta Trnava in memoriam (105. výročie).

■ **23. 4. 1780** – V Trnave sa narodil kníhtlačiar a mestský funkcionár JÁN KRSTITEL JELÍNEK (335. výročie).

■ **24. 4. 1595** – V Slepčanoch sa narodil ostrihomský arcibiskup JURAJ SELEPČENI-POHRONEC, ktorý dal v Trnave postaviť pre slovenských veriacich osobitný kostolík sv. Mikuláša, zriadil kňazský seminár a zaslúžil sa aj o otvorenie právnickej fakulty Trnavskej univerzity (420. výročie).

■ **28. 4. 1430** – Po niekoľko dní trvajúcej bitke vojsko uhorského kráľa ŽIGMUNDA porazilo husitov pri Trnave na bojisku medzi Modrankou a Vlčkovcami (585. výročie).

■ **28. 4. 1925** – V Brestovanoch sa narodil spisovateľ, novinár a Čestný občan mesta Trnavy MICHAL LOŠONSKÝ, ktorý študoval na arcibiskupskom gymnáziu v Trnave a neskôr pôsobil v emigrácii ako redaktor Rádia Slobodná Európa (90. narodeniny).

■ **29. 4. 2005** – V Trnave umrel lekár JÁN GRUJBÁR, dlhoročný primár dojčensko-kojeneckého oddelenia trnavskej nemocnice, ktorého r. 2004 ocenili Uznáním za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta Trnavy (10. výročie).

■ **30. 4. 1735** – V Trnave umrel lekár, prírodovedec a odborný spisovateľ ŠTEFAN PAVOL BÁCMEDEI, autor opisu morovej epidémie, ktorá roku 1733 zasiahla Trnavu (280. výročie). P.R.

Simona Jurčová, Západoslovenské múzeum v Trnave, foto: staré pohľadnice zo zbierky Jozefa Benku

Historické premeny Malej promenády

Väčšina Trnavčanov dnes už ani netuší, ktoré miesto sa v Trnave takto označovalo za prvej republiky. Ide konkrétne o parkovú časť, ktorá dnes spája Námestie SNP a Hospodársku ulicu a pred Trnávku je vstup do promenády. Adresáre z rokov 1920 a 1926 miesto označujú ako Sokolskú ulicu. Fotograf Ľudevít Andók, ktorý tu prevádzkoval ateliér, mal v Živnostenskom spolochestve uvedenú adresu Sokolská ulica č. 6. V reklamách si píše adresu „v Promenáde“ a „v Malej promenáde“. V adresári na rok 1934 je už priamo ekvivalent: Andók Ľudevít – Malá promenáda (Sokolská ulica). Podľa zoznamu remeselníkov a obchodníkov v adresári z roku 1926 sú na Malej promenáde ešte tri iné prevádzky – obchody s cukrovinkami, čokoládou, ovocím a delikatesami: Ferdinand Jakončič, Ján Svoboda a František Jančovič.

Veduta Trnavy s Dolnou bránou a barbakanom, most cez Trnávku so sochami, 18. storočie, zdroj: Západoslovenské múzeum v Trnave

Na starých vedutách Trnavy bolo miesto v juhozápadnom rohu hradieb ešte prázdne, tieklo tadiaľ jedno rameno Trnávky, ktoré sa s druhým spájalo ďaleko na mieste za dnešnou Kollárovou ulicou pred traťou. Za barbakanom Dolnej brány bol most cez potok, na ktorý v 18. storočí pribudli dve sochy, a ďalej viedla cesta z Trnavy do Bratislavy. Začiatkom 19. storočia zbúrali obidva barbaky, neskôr i Hornú a Dolnú bránu a priestor sa otvoril. Zástavba sa postupne rozšírila a už koncom 19. storočia bolo územie za bývalou Dolnou bránou pomerne rušné. Na tomto strategickom mieste neďaleko stanice stálo niekoľko hostincov. Na Hospodárskej ulici pri Trnávke, ktorá sa v týchto miestach otáčala smerom k dnešnému evanjelickému

Malá promenáda na starej pohľadnici

kostolu, stál hostinec Maxa Grünsteina. Na opačnom konci pozemku na mieste neskoršieho Okresného domu bol hostinec Jozefa Hladila. Približne na mieste zbúraného dolného barbaka-

nu bol Hotel Polnitzky, neskôr známy aj pod názvom Alžbetin hotel. Začiatkom 20. storočia tiekla Trnávka na týchto miestach skoro rovnobežne s múrom južných

hradieb, samozrejme, obďaleč. Medzi tokom potoka a hradbami zostal ešte dostatok miesta na chodník pre peších do promenády lemovaný stromami a tesne pri hradbách bola záhrada Alžbetinho hotelu. Na konci 19. storočia boli populárne pravidelné svetové výstavy v európskych metropolách, o ktorých sa hojne písalo v tlači. Podľa tohto vzoru sa začali konať národné výstavy vo Viedni a v Budapešti, na ktorých sa zúčastňovali aj menší výrobcovia či remeselníci. Ak bola ich práca ocenená medailou, bol to veľký úspech, ktorým sa potom pýšili vo svojich prevádzkach alebo v reklamách.

A v Trnave sa tiež vystavovalo! Na mieste, ktoré v článku spomíname, stálo niekoľko drevených pavilónov. Jeden z nich sa zachoval na fotografiách z rokov 1925 – 29, z obdobia, keď bol už využívaný fotografom Ľudevítom Andókom. Pavilón je postavený v modernom štýle okolo roku 1900 s dreveným vyrezávaným štítom podobne ako mali vilky Trnavčanov vo viniciach v Suchej.

Pozemok Alžbetinho hotelu so záhradou kúpila v roku 1910 evanjelická cirkev na stavbu kostola a veľkého viacúčelového domu. Projekty boli vyhotovené v roku 1914, no vzhľadom na vypuknutie prvej svetovej vojny sa realizácia posunula. Práce sa začali až v roku 1923 a kostol bol slávnostne posvätený 26. októbra 1924. Fara je podnes v stavbe nalepenej na hradby, jedinom pozostatku niekdajšieho Alžbetinho hotelu. Stavba Evanjelického domu sa začala neskôr, prvé prevádzky sa doň sťahovali až v októbri 1928.

Cez Trnávku viedli v týchto miestach tri mosty naznačené na katastrálnej mape z roku 1895. Najstarší cestný most sme už spomínali, stáli na ňom

Pavilón s fotoateliérom Andók v Malej promenáde, okolo 1925

Most so sochami a hostinec Jozefa Hladila, pohľadnica cca 1915-18

Hostinec Maxa Grünsteina na rohu Hospodárskej ulice, 1980

dve sochy z roku 1770 – socha Immaculaty a socha Sv. Jozefa, ktorá zostala na mieste až do sedemdesiatych rokov 20. storočia. Dva menšie mosty – lávky boli určené asi len peším. Jeden bol približne na tom istom mieste, kde je aj dnes priechod z promenády ponad Trnávku na Hospodársku ulicu. Druhý mostík bol situovaný pred prázdny pozemkom, kde v roku 1914 postavili nový dom, dnes s adresou Námestie SNP č. 1. Trnávka bola na mieste dnešného námestia zakrytá až začiatkom 20. storočia, keď na prekrytej ploche vznikol malý park. Pohľadnica z prvého desaťročia 20. storočia zachytila ešte ulicu so starým mostom a oboma sochami. Na pohľadnici okolo roku 1915 je už nové námestie s parkom a širokou cestou na mieste mostu, bez sochy Immaculaty. Tento park Trnavčania vybrali o zopár rokov neskôr za miesto na umiestnenie pomníka Milana Rastislava Štefánika (Ján Koniarek), ktorý odhalili 19. októbra 1924. Socha Štefánika neskôr v Trnave viackrát putovala. Po „víťaznom februári“ nastalo obdobie iných priorít, takže musela ustúpiť novým plánom. V roku 1959 bol na jej mieste odhalený Pamätník osloboditeľom. Parčík dostal za svojej existencie niekoľkokrát novú úpravu – od jednoduchej úpravy na pohľadniciach do r. 1923 – 24, cez úpravu od roku 1924 súvisiacu s neďalekým pomníkom Štefánika s okrúhlym kvetinovým záhonom v strede, po ďalšiu úpravu s vysokou fontánou miesto kvetinového záhona. Dnes je park obohatený živým plotom, stromy i kríky vyrástli do dospeljej podoby, v centre je modrý bazén s vodotryskom a lavičkami naokolo, nazývaný Trnavčanmi „kolečko“. Park a širšie okolie sa volá Námestie SNP.

Blízo nádražia
najlepší a najpríjemnejší
HOTEL-RESTAURANT
„KU ZLATÉMU ANJELOVI“

MAX GRÜNSTEIN
TRNAVA, HOSPODÁRSKA ULICA ČÍSLO 8.

Prvotriedna kuchyňa — teplé
a studené jedlá v každom čase.
Tuzemské a cudzozemské ná-
poje. Miestnosti pre kluby,
bankety a sňatky.

Reklama hostinca Maxa Grünsteina z roku 1926

Objekt, ktorý patril Hotelu Polnitzky, po roku 1924

Nové námestie s parčíkom, pohľadnica cca 1914-23

Na konci promenády a začiatku Malej promenády bol v roku umiestnený pamätník obetiam svetovej vojny (prvej) od akademického sochára Jána Koniarka. Obyvatelia mesta si uctili pamiatku padlých Trnavčanov, ktorých mená sú na pomníku vypísané. Slávnostne bol odhalený 24. októbra 1929.

Hlavne z druhej polovice 20. storočia si Trnavčania pamätajú na Trnávku ako páchnuci špinavý potok, ktorý šíril smrad obzvlášť v období repnej kampane. Koncom šesťdesiatych rokov sa rozhodlo o prekrytí jej koryta práve na miestach predtým označovaných ako Malá promenáda. V susedstve bola budova nového okresného národného výboru a na prekrytej Trnávke vznikla veľká trávnatá plocha. Odkrytá bola až vedľa budovy dnešnej Knížnice Juraja Fándlyho, predtým banky.

Na prekrytom koryte potoka sa podarilo v lete 1971 realizovať modernú sochársku výstavu v exteriéri pod názvom Sochy a objekty od trnavského umelca, akademického sochára Jozefa Jurču, žiaka a v istom období aj pomocníka majstra Jána Koniarka. Vystavených bolo 16 samostatných veľkých plastiek z rôznych materiálov, ktoré autor vytvoril v rokoch 1969 – 1971. Výstava bola zaujímavým oživením parku a mala aj priaznivý ohlas u návštevníkov, bežných okoloidúcich, ktorí inak podobné podujatia nevyhľadávajú. Zaujímavosťou bolo večerné osvetlenie reflektormi, niekoľko z plastiek malo vlastné svetelné efekty a jedna bola dokonca ozvučená. S prívodom energie k objektom autorovi pomohol vtedajší evanjelický farár Gustáv Viktory, veľký priaznivec umenia.

V osemdesiatych rokoch bol v parčíku pozdĺž chodníka osadený rad oranžových konštrukcií

Parčík s kruhovým kvetinovým záhonom a obďaleč pomník Štefánika, pohľadnica

Pohľad zhora na parčík, dnes Námestie SNP, pohľadnica

Pomník osloboditeľov, pohľadnica po roku 1960

s tabuľami, kde boli umiestňované fotografie najlepších pracovníkov pomáhajúcich budovať socializmus. Galéria cti (ako tento projekt nazvali) tam pretrvala až do nežnej revolúcie. Potom boli panely rozdelené trnavským kultúrnym inštitúciám, ktoré v nich uverejňovali svoj aktuálny program. Jedinou prevádzkou, ktorá sa na tomto mieste zachovala, bola trafika, ktorá menila podoby od jednoduchej búdky až po kriklavo červenú s nadvstavcom s reklamami.

Keď sa po nežnej revolúcii rozhodovalo, kam znovu osadiť sochu Milana Rastislava Štefánika, výber miesta padol na začiatok parku, na prekrytom koryte Trnávky. Tam ju 5. mája 1990 znovu slávnostne odhalili. Len zopár metrov ju delí od miesta, kde stála pôvodne. K putovaniu pomníka Štefánika v Trnave treba ešte spomenúť isté medziobdobie, keď bol osadený oproti pomníku Antona Bernoláka pred vchodom do druhej časti promenády. Tam ho pomerne rýchlo vystriedali „tri grácie“ alebo Pomník poľnohospodárov...

Len nedávno vybuodovalo mesto v tejto časti parku popri chodníku pre peších cyklotrasu, ktorá ďalej smeruje k staničnému parku. Dnes sa opäť dívame na čulý pracovný ruch, ktorý predchádza novému vzhľadu tohto miesta. Obyvatelia sa už mohli zoznámiť s projektom obnovy parku a jeho vizualizáciou. Rešpektuje trasu peších, ktorí sa zvyčajne náhlia k lávke ponad križovatku k železničnej stanici. Revitalizácia parku ráta aj s posunutím sochy Štefánika o zopár metrov do trávnej plochy. Nuž, Štefánik vždy rád cestoval. Staré konštrukcie galérie cti vystriedajú kvetinové záhony a oddychové zóny. Niekdajšia Malá promenáda sa v lete 2015 premení na moderný park. ■

Zimný parčík, fotografia, zdroj: Ervín Kovalčík

Evanjelický kostol na starej pohľadnici, 30. roky 20. storočia

Park na starej pohľadnici, 40. roky 20. storočia

Iveta Pospíšilová, foto: Martin Jurčo

Členovia Tyrnaviavelo opäť vyťahli na verejnosť svojich tátošov Na bicykli po Trnave i okolo sveta

Dvadsať bicyklov z obdobia dvadsiatych a tridsiatych rokov 20. storočia a jedna replika velocipédu sú do 23. apríla vystavené na obdiv v priestoroch kaplnky západného krídla trnavskej radnice. V dvoch vitrínach ich tematicky dopĺňajú náhradné súčiastky, klaksóny, svetlá, kovové štítky s menami výrobcov a typov bicyklov a rôzne drobnosti patriace k výbave bicyklistu, ako aj knihy o histórii cyklistiky a dobové artefakty. Na stenách pútajú pozornosť propagačné plagáty výrobcov, tvorcov cyklistickej módy, členské preukazy príslušníkov klubov, fotografie z pretekov, štatovné listiny písané ceruzkou a iné drobnosti z uvedeného obdobia.

Tieto vzácne predmety vrátane bicyklov sú majetkom jednotlivých členov združenia Tyrnaviavelo. Založili ho v roku 2012 a za svoj cieľ si vytýčili najmä opravovať originálne bicykle z predvojnových a povojnových rokov tak, aby zodpovedali pôvodnému stavu. Aktívne sa nielen zberateľstvu, ale aj prezentácii dobových bicyklov venuje asi 15 členov. Rozdielne profesie i vek spája spoločná záľuba. Ide väčšinou o záležitosť mužov, ale priťahli už pozornosť nejednej obdivovateľky a niektoré s nimi aj jazdia. V zbierkach totiž majú aj dámske historické bicykle. Členovia Tyrnaviavelo chodia pravidelne na rôzne podujatia miest a obcí alebo inštitúcií, kde svojich dvojkolesových miláčikov predvádzajú na promenádných jazdách. Vtedy sa k nim môžu pridať aj ďalší nadšenci, ktorí nie sú členmi združenia. Vytvárajú si tak priestor na vzájomné spoznávanie a získavanie informácií zo svojho hobby. V Trnave poznajú týchto cyklistov v dobovom odevu chodci na pešej zóne i ľudia oddychujúci na lavičkách v parku. Obdivovali ich aj v Bratislave či Modre na dobových piknikoch. Aj teraz sa chystajú do Budmeríc na spoločné stretnutie priaznivcov bicyklov, motocyklov i automobilov. Predseda združenia Róbert Jalovec má rád bicykle od malička.

Priatelia zo združenia Tyrnaviavelo (sprava) Robert Jalovec, Juraj Pukanec a Miloš Čuntala

Nečudo, veď tento dopravný prostriedok vlastnil už jeho dedo. V tridsiatych rokoch minulého storočia prebicykloval aj s dvoma kamarátmi na tri, či štyrikrát približne desaťtisíc kilometrov po Európe. Potom bicykel v rámci reklamnej kampane vystavili do výkladu obchodu Rudolfa Vaculíka, kde ho pôvodne kúpil. Po dedovi vlastní aj rôzne dokumenty a albumy. Dámsky bicykel ČZ Strakonice získal po starom otcovi z maminej strany. „Vtedy sa jazdilo, na čom sa dalo,“ vraví. „Starý otec chodil na ňom do práce. Je stále funkčný v nálezovom stave, jedine pred asi dvadsiatimi rokmi ma vymieňali pneumatiky.“ K nemu má aj preukaz jazdca, do ktoré-

ho sa zaznačovalo meno, adresa bydliska, typ bicykla.

Róbert Jalovec nie je v združení sám s dlhoročnými cyklistickými koreňmi v rodine. Juraj Pukanec dostal bicykel Premier od svojho dedka Kornela Stolárika. Ten ho dostal v roku 1930 na narodeniny od svojho otca, známeho trnavského fabrikanta Františka Stolárika, majiteľa prvej chemickej čistiarne a farbiarne na Slovensku. Na bicykli zvykla byť pripevnená reklamná tabuľka s menom továrnik a názvom prevádzky. Dnes sa na ňom vyníma replika reklamy.

„Nechodíme nakupovať do obchodov, ale hľadáme na burzách, na internete, po poválach a občas objavíme aj nádherné

kúsky,“ s iskrou v očiach rozpráva o spôsoboch rozširovania zbierky Róbert Jalovec. „Hľadáme však iba špecifické bicykle, napríklad s povodom. Z Trnavy máme tri alebo štyri. Alebo napríklad hasičský bicykel, ktorý bol upravený tak, aby mal jazdec pripevnenú aj hadicu na striekanie vody alebo sekerku, či rôzne iné, potrebné inštrumenty.“

Najväčší problém zberateľov je dostať sa k správnym náhradným dielom. Tie veľmi často nakupujú na jarnej a jesennej burze v Brne. „Na Morave a v Čechách sa aj bicykle dajú zohnať za prijateľnejšiu cenu,“ dodáva.

Na výstave prezentujú najmä exponáty z predvojnových čias, no v zbierkach vlastní kusy až do roku 1948. Členovia združenia chodievajú počas roka na rôzne stretnutia aj do zahraničia. Nechýbali ani na majstrovstvách sveta v jazde na historických bicykloch v roku 2013 vo Veselí na Morave. Tam súťažil aj Trnavčan Karol Lipovský, ktorý si odniesol cenu v jazde na drezine (predchodca bicykla – s drevenými kolesami a nutnosťou odrážať sa nohami) a na velocipéde. Jazdí na replike, ktorá je aj aktuálne vystavená. Získal ocenenia i v Kanade a momentálne sa pripravuje do švédskeho Malmö. Velocipéd je konštrukcia s obrovským predným kolesom, známa z dobových obrázkov z konca 19. storočia. „Vtedy riešili problémy s prevodom, veľké koleso slúžilo ľahkému ťahaniu a dosiahnutiu vyššej rýchlosti, aby sa jazdec dobre udržal na sedadle. Konštrukčne sa však bicykel pomerne rýchlo vrátil k rovnakej veľkosti kolies,“ vysvetľuje predseda združenia. História cyklistiky v Trnave siaha až do roku 1893, kedy existujú zmienky o prvých cyklistoch. Najmladší predvojnový klub sa

volal Marathon a medzi najpopulárnejších členov patrili bratia Péchyovci, pretekári a reprezentanti. Jeden z nich bol aj rozhodcom. Prevádzkovali tiež obchod a opravárenskú dielňu bicyklov. Z rodiny Péchyovcov pochádzali aj krasojazdci na sálovom bicykli.

Už v prvých rokoch bolo možné kupovať bicykle aj na splátky. Tie kvalitnejšie stáli od päťsto do tisíc korún, čo bola dosť vysoká suma. „Vtedy sa bicykle vyrábali preto, aby vydržali, dnes na to, aby sa predávali,“ hovorí s úsmevom Róbert Jalovec. „Boli pevné, odolné, sú schopné prevádzky aj po desaťročiach.“

V Trnave sa predávali najmä české bicykle, občas ich priamo tu skladali z nakúpených dielcov. Od fabriky, ktorá bicykle vyrábala, dostali oprávnenie a mohli ich predávať pod vlastnou značkou. Známe obchody mali Rudolf Vaculík pod značkou RU VA, Pavel Lojkovič, Herman Fisher. Bicykle sa dali aj požičovať.

Trnavské cyklokluby organizovali rôzne preteky. Išlo o cestnú cyklistiku, trasa mala dĺžku 90 kilometrov. „Štartovalo sa v centre mesta, buď na Rybníkovej ulici, alebo na Halenárskej. Kde bol štart, tam bol aj cieľ. Išlo sa cez Hlohovec, cez okolité dediny okruhom späť do Trnavy,“ približuje trasu Jalovec. Tridsiate roky naplno priali rozvoju cyklistiky, o čom hovorí aj propagačný obrázok z dobového cyklistického časopisu s textom: „Chcete-li mít zdravé děti, dovolte jim provozovati cyklistický sport.“ Počas druhej svetovej vojny sa však situácia prudko zmenila. Z textu vyhlášky Obvodného notárskeho úradu v Trakoviciach vyplýva, že bicykel sa mohol používať iba na cestu do práce vzdialenej viac než päť kilometrov

a bolo zakázané jazdiť na ňom za účelom zábavy, výletov alebo športu. Z akých dôvodov, o tom hovorí Róbert Jalovec:

„Z čisto strategických. Vo vojnových časoch bol voľný pohyb osôb zakázaný. Z diaľky nebolo možné rozoznať, či na bicykli ide nepriateľ, alebo domáci. Ľudia, ktorí mali povolené jazdiť, boli evidovaní. Rovnako aj bicykle, označovali ich bielym pásom vzadu na blatníku. Kolega zo združenia Miloš Čuntala dopĺňa ešte ďalšiu zaujímavosť z vojnového obdobia:

„Bicykle v mestách sa vtedy rekvirovali pre potreby vojska. Totiž, nemecké aj spojenecké vojská mali aj jednotky na bicykloch. Tie sa natierali na čierne, označovali sa značkou, aby bolo jasné, že sú pridelené vojsku. V niektorých mestách museli byť pripravené bicykle pre vojenské spojky. Českí výrobcovia produkovali aj pre armádu. Tieto bicykle museli mať hrubšie trúbky a silnejšie spoje, aby uniesli ťažkú výstroj vojaka. Bicykle sa vo vojnách používali od konca 19. storočia. Dokonca neskôr sa začali práve pre armádu vyrábať skladacie bicykle. Tie boli určené pre parašutistov, ktorí sa po zoskoku mohli rýchlejšie prepraviť na miesto vojenskej operácie.“

Svet cyklistiky teda poskytuje rôzne zaujímavosti. Podľa Róberta Jalovca sa v poslednom období veľmi zintenzívnili záujem verejnosti o používanie bicyklov všetkých druhov. Stúpa aj počet zberateľov veteránov či jazdcov na retrobicykloch, a postupne tiež cyklotrás. Viaceré možno nájsť i v okolí Trnavy. Aj mnohí členovia Tyrnaviavelo okrem jász na svojich zberateľských exemplároch šliapu do vrchov na horských bicykloch či na cestných absolvujú diaľkové trasy. ■

Ika Kraicová, Romanika, foto: (eu)

Báseň je vzácna esencia radosti pre vyvolených, iba s ňou sa ich život zdá naplnený

Apríl je tu a s ním i nový program Praku, ktorý organizuje hudobná skupina Romanika. Prak – Prednášky, Rozhovory A Koncerty sú zamerané na starobylé hudobné štýly s presahom do iných oblastí umenia. Tentoraz, 14. apríla o 19. hodine v Berlinerí DKP na Pekárskej ulici 40, sa dozvieme niečo o tradičnom japonskom tanci butho.

Butho je veľmi originálny – predovšetkým tým, že od tanečníka vyžaduje schopnosť transformácie vnútorných obrazov a pocitov do fyzického pohybu. Veľký dôraz kladie na mentalitu tanečníka. Butho nevyžaduje formu ako klasický balet alebo moderný tanec, naopak, prejav a výsledok ponecháva úplne na tanečníkovi. Prednášať a vystupovať bude výtvarník, galerista a performer Miro Gábriš Mirinof.

Na Praku vystúpi aj Eva Luka s druhým pokračovaním autorského čítania románu pre 11 až 111 ročné deti Pani Kurčaťová: Ten, kto sa narodí zle.

A aby toho nebolo málo, pozvali sme aj mladého básnika, laureáta viacerých slovenských literárnych súťaží, Trnavčana Romana Beňa. Čítať bude zo svojej zbierky Vrstvenie a rozhovor s ním prinesieme v ďalšom vydaní Noviniek z radnice. Na záver zahrá svoje nové piesne Romanika.

Prinášame vám rozhovor s Evou Lukou.

■ Začnime hneď zhurta: Prečo by ľudia mali čítať básne?

– Nemyslím si, že by ľudia „mali“ čítať básne. Prečo by mali? Báseň je fenomén, ktorý je slovami nepostihnuteľný, nemusí mať nijaký príbeh, ale vnútornú mágiu, ktorá, keď ju niekto pocíti, prinesie zvláštny, sladký a bolestivý pocit, rozkoš z niečoho nezachytiteľného, čo udrie o vnútorné struny a vydá tón. Báseň je tu, nepraktická – neslúži na nič, nepragmatická – nič neočakáva, nekomerčná – neprináša peniaze. A predsa, je to vzácna esencia radosti pre „vyvolených“ – alebo „postihnu-

tých“? – , ktorí majú pre ňu zmysel: a iba s ňou sa ich život zdá naplnený, úplný.

■ Prominentný indický básnik Vishnu Khare pripravuje do hindčiny preklad tvojich básní. Každá jedna báseň v pripravovanej knihe vyjde na troch stranách – v slovenčine, v angličtine a v hindčine. Ako sa začala vaša spolupráca?

– Vishnu Khare je výnimočný básnik, básnik detailov a hĺbky. Je to zároveň človek náročný na seba i na druhých, zároveň láskavý a plný humoru, no má zmysel aj pre iróniu, presné pozorovanie javov a vecí, a briskné poznámky, idúce až na kožu. Avšak človeku, ktorého si „vyberie“, dokáže dať pozornosť a lásku tej nepomenovateľnej kvality, aká sa navždy vryje do pamäti. Naša spolupráca sa začala počas medzinárodného prekladateľského seminára na smolenickom zámku, kde sme v skupine ôsmich básnikov – prekladateľov strávili nezabudnuteľný týždeň začiatkom júla 2012. Každý bol z inej krajiny, ja jediná zo Slovenska. Tí ľudia boli výnimoční, a ešte výnimočnejšie bolo, že sme ako skupina rýchlo vytvorili celok, fungujúci na vyslovených princípoch: ako ľudia sme si rozumeli tak, že to bolo až – použijem to slovo: nenormálne. Každodenné tvorivé dielne pozostávali z toho, že sme si navzájom prostredníctvom angličtiny prekladali vlastné básne do svojich jazykov. Preklad umeleckého diela cez iný jazyk má veľa nevýhod, ale my sme mali to šťastie, že sme tam všetci boli fyzicky prítomní. Diskutovali sme o konotáciách,

skrytých významoch, overovali sme si zmysel slov a ich pozadia, rozprávali sa o okolnostiach, za ktorých konkrétna báseň vznikla, a verím, že tým sa nám podarilo priblížiť sa jej skutočnému významu. Bolo to neuveriteľné. Vishnu si ma, neviem prečo, „vybral“ a venoval mi zvláštnu pozornosť, a ja som práve jeho básne cítila ako mne niečo veľmi blízke, zrozumiteľné a dojímavé.

■ Do koľkých jazykov boli preložené tvoje básne?

– Moje básne boli preložené do mnohých jazykov, nezrátam to napamäť, a nie je to ani podstatné. Vždy ma to však prekvapí, keď sa dozviem o ďalšom preklade...

■ Tvoje básne sú značne odlišné od ostatných autorov. Odkiaľ čerpáš inšpiráciu?

– Neviem. Asi odvšadiaľ, alebo odkiaľ. To, že človek píše poéziu, nesúvisí tak veľmi s inšpiráciou, ale s vnútorným napätím nepopísateľného druhu, s bytostnou potrebou.

■ Ako píšeš, keď píšeš? Prózu, poéziu – je v tom rozdiel?

– Je, a veľký. Báseň sa vynútiť ani vyprosiť nedá. Príde, občas, v nečakanej chvíli. Začína sa to takým

zvláštnym pocitom, napätím, ktoré som spomínala. Vtedy si stačí len sadnúť – alebo aj iba zastaviť sa a písať postojáčky – a napísať ju. Obyčajne to trvá zopár minút. Málokedy sa k nej vraciam s úmyslom niečo na nej opraviť alebo vylepšiť. Tých pár minút je ako nejaký tranz, pri ktorom iba píšeš, slová sa ti ukladajú samé, opravuješ, ako keby si už raz tú báseň vedela naspamäť a iba si na ňu spomínaš. Na konci tohto krátkého, krásneho, trochu bolestivého procesu (bojíš sa o báseň – aj o seba, či si spomenieš, či ju nepokazíš) zazvoní v hlave taký čudný zvonček a je hotová. Chvíľu ešte tranz pokračuje. Radosť, hlboká, dojatie nad niečím, čo ma presahuje. A potom to pomíne a ja sa už o ňu nestarám. S prázou je to inak. Tam treba

sedieť, čítať si to znova a znova, nechať si to čítať inými, opravovať donekonečna. Je to úmornejšie, ale aj zaujímavejšie, tam cítim, že vykonávam určitú prácu. Básne mám „zadarmo“. Keď som bola v Indii s ďalšími dvomi básnikmi, rozprávali sme sa aj o procese tvorby, a jeden z nich povedal: nepýtaj sa jej, „ako to robí“. Ona to „robí“ len tak, je to poeta natu...

■ Čo bolo prvotným impulzom pre napísanie Pani Kurčaťovej?

-To je už pomaly legenda, všade to rozprávam. Pani Kurčaťová je román pre deti od 11 do 111 rokov, a skôr ako hotové dielo je to viac fantóm. Píšem ho od roku 2007 a stále neuzrela svetlo sveta. Pravda, s mnohými a dlhými prestávkami. Prvotný impulz prišiel až smiešne: každú chvíľu, skoro

mesiac, som v hlave počula výraz „pani Kurčaťová“. Otravovalo ma to, nevedela som, odkiaľ to mám, a keď to neprestávalo, napadlo mi sadnúť si k počítaču a napísať to. A už to bolo. Napísala som: Pani Kurčaťová. A pod to: Pani Kurčaťová bývala v malom domčeku na kopci... a zrazu som mala prvú kapitolu, a hneď nato druhú, a tretiu... Prvý diel s podtitulom Ten, kto sa narodí zle, má 114 kapitol a 13 kapitol dodatku. Ale sú veľmi krátke, nie viac ako dve strany. Druhý diel je stále nedokončený... a oba čakajú na moje pracovné ilustrácie... a vydavateľa.

■ Čo ťa čaká v najbližšej budúcnosti?

- To teda neviem. Ty áno? Ale ako poznám svoj život, môže to byť čokoľvek.

■ Ďakujem za rozhovor. ■

(red)

Berliner^{DKP} v skratke

KineDok: Comeback s Mírom Remom

Dočasný kultúrny priestor Berliner sa zapojil v tomto roku do projektu distribúcie dokumentárnych filmov mimo tradičných kín pod názvom KineDok. Dohromady tu uvedú 12 celovečerných dokumentov z krajín východnej Európy. Projekcie organizátori doplnia ďalším programom. Pri slovenských filmoch pozvú režiséra a v prípade zahraničných sa pokúsia s vhodnými hosťami nadviazať na tému filmu diskusiou. Prvým filmovým dokumentom bude 15. apríla o 19.00 h snímka Comeback režiséra Míra Rema, ktorý do Trnavy príde aj osobne. Patrí medzi najúspešnejších slovenských dokumentaristov súčasnosti. Nedarí sa mu len v prostredí filmových festivalov, ale aj jeho krátke filmy si vedeli vždy nájsť cestu k divákovi.

A o čom je film, ktorý môžete vidieť v Berlinerí? Po rokoch strávených v najstráženejšej väznici na Slovensku ste opäť vonku.

Pravidelný niekoľkoročný nariadený režim sa zo dňa na deň mení. Viete, že postaviť sa na vlastné sa nepodarilo nikomu z cely. Tých pätnásť – dvadsať rokov človeku chýba. Vyjdete von a nemáte vlastne nič. V base ste nezarobili ani korunu. Stratili ste domov, rodinu. Ste slobodný, ale nevíete ani kde je zastávka autobusu. Nevíte ako domov. Domov, o ktorý ste asi aj tak za tie roky prišli. Vaši bývalí kamaráti už majú postavenie, prácu, bývanie, ženu, deti, a vy začínate znova odznova. Vonku pozeráte ako puk na všetko nové, ženy, autá, smartfóny, módu. Všetko je iné, len vy ste taký, aký ste boli. Učíte sa narábať s mobilom, dobehnúť zameškané roky. Žiadate o prácu, ale register trestov máte dlhý ako blok zo supermarketu. Vaším domovom sa stala basa.

Divadlo Kontra: Nenávidím

Po veľkom úspechu v minulom roku uvádza Berliner DKP reprízu divadelnej hry Nenávidím poľské-

ho autora Marka Koterského v podaní spišskonovoveského divadla Kontra. V réžii Klaudyny Rozhin sa opäť predstaví Peter Čižmár.

O čom je táto hra, ktorú môžete vidieť v Berlinerí? Svojím spôsobom o spolupatričnosti: Či to, čo vidíš dookola seba, aj teba ubíja, znervózňuje, uráža a zlostí? Ak áno, nie si sám. Príď a vypočuj si intímnu spoveď Adama Mňaučičaka, frustrovaného inteligenta – lúzra v prvom slovenskom nashudovaní tragikomédie Marka Koterského, poľského špecialistu na šibeničný humor, ostrú satiru a výstižnú kritiku našej každodennosti. Kultová hra, ktorá má potenciál priklincovať divákov k sedadlám a nadhlo sa usadiť v ich pamäti. Divadelné predstavenie Nenávidím sa začne v nedeľu 26. apríla o 19.00 v dočasnom kultúrnom priestore Berliner na Pekárskej 40, v bývalom dome Akadémie vzdelávania. Kapacita priestoru je 50 miest. Rezervácia lístkov je možná na emailovej adrese rezervacie@malyberlin.sk. ■

Miroslava Kuracinová Valová

Tajomstvo prísneho pátra

Nestáva sa často, že katolícke vydavateľstvo zaradi do svojho vydavateľského plánu sci-fi príbeh, ale je o to sympatickejšie, keď sa tak stane a keď je tá kniha dokonca malým sprievodcom po histórii či tajomstvách nášho mesta. Autorom knihy Tajomstvo prísneho pátra, ktorá vyšla vo vydavateľstve Dobrá kniha, je Jozef Repko (1940 – 2014), nedávno zosnulý slovenský spisovateľ, dramatik i autor rozhlasových hier pre dospelých a mládež. A mládeži, asi tak od 11 do 101 rokov, je určený aj román Tajomstvo prísneho pátra, ktorý sa odohráva viac ako 500 rokov od založenia Trnavskej univerzity v roku 1635.

Zaoberá sa legendou o stavbe univerzitného kostola, Chrámu Jána Krstiteľa, ktorá sa týka záhadnej smrti jedného z talianskych staviteľov tejto prvej barokovej budovy na slovenskom území – Antonia Spazza. Ako záhadu sa ju rozhodnú vyriešiť dvaja 15-roční mladíci, syn a synovec (pre nás budúceho) rektora Trnavskej univerzity Kanana. K pochopeniu legendy im chýbajú vedomosti, ale k jej rozlúšteniu zas nechýba nadšenie, preto sa pomocou neoprávnene použitého prístroja na presun do minulosti, tzv. DEMOK-u, poškodí ich vnímanie sveta a ocitnú sa v nemocnici. Tam je k diagnostike a liečbe prvolaný aj mladý policajný vyšetrovateľ Daniel Ladan, ktorý disponuje intuíciou, tvorivou fan-

táziou a okrem iného ho zaujíma aj história svojho mesta. Preto si onen prístroj nasadí tiež a rozhodne sa chlapcov do minulosti sprevádzať.

Tak by sme hádam mohli naznačiť (bez prílišného prezrádzania) stručný rámec príbehu, v ktorom sa postupne objasní legenda o samovražde chrámového staviteľa, ale čitateľ sa v knihe dozvie pútavým spôsobom oveľa viac: hlavne cez postavy jezuitského pátra Martina Palkoviča, profesora Trnavskej univerzity, jej prvých študentov, medzi inými napríklad brata humanistu Petra Benického z Beníc, ale aj mestského kapitána a neskoršie aj prvého muža Trnavy, richtára Friedricha Fröhlichu, ako aj mestského kata a jeho pomocníka. Všetko toto

na seba nabaľuje vysvetlenie dobového kontextu a informácie o spôsobe života v stredo európskom meste 17. storočia (o jeho politických, náboženských, ale i národnostných vzťahoch) pútavo a jasne. Malou výčitkou, ktorou by sme mohli dielko zahrnúť, je jazyk prehovoru postáv, ktorý nie je vždy diferencovaný vzhľadom na prostredie a dobu (17. a 22. storočie), čo však pravdepodobne zapríčinilo aj to, že autor sám už nemohol zadať knihu do tlače. Zato treba oceniť optimizmus a fantáziu, s ktorou predstavil techniku i myslenie (Najvyšší etický princíp) budúcnosti. Kniha si rozhodne zaslúži pozornosť čitateľov, ktorí v nej cez deje budúce možno objavia svoj vzťah k rovnako napínavaj a tajomnej minulosti. ■

(red)

Vox Aurumque prichádza na Trnavskú hudobnú jar so svetovou premiérou

Svetovú premiéru vokálnych duchovných diel jedného z najvýznamnejších autorov 17. storočia z Horného Uhorska Johanna Schimbrackia (? – 1657), ktorý tvoril a pôsobil ako organista v Spišskom Podhradí (Kirchdorf, Várallya, Waral), uvedie trnavský vokálny súbor Vox Aurumque v rámci Trnavskej hudobnej jari 3. mája o 18. hodine v Evanjelickom kostole v Trnave.

Koncertom pod názvom Johannes Schimbrackius organista Waralii uvádza Vox Aurumque do hudobného života po svetovej premiére Duchovných piesní Jána Silvána a výnimočných skladieb spišských autorov 17. storočia už tretiu svetovú premiéru počas svojej 5-ročnej existencie a pokračuje tak v priekopníckej úlohe záchrany nášho aj európskeho kultúrneho dedičstva. Trnavskí

milovníci hudby i návštevníci mesta budú mať jedinečnú možnosť vypočuť si výnimočné diela tohto autora ako prví po tristo päťdesiatich rokoch. Dirigentkou a umeleckou vedúcou ansámblu je Hana Schlosser, ktorá je potomkom významných spišských rodov, spájaných aj s hudobným dianím na Spiši. Jej praprastarý otec Daniel von Pfannschmidt bol objednávateľom dnes už le-

gendárneho levočského Pestrého zborníka. V súčasnosti je Hana Schlosser doktorandkou na Katedre kompozície a dirigovania zboru Fakulty múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici. Naštudovanie diela ansámblom Vox Aurumque pod jej vedením dáva záruku autenticity vokálnej interpretácie, ktorá má predpoklad umocniť duchovný zážitok z koncertu. ■

Martin Jurčo, foto: P. Kastl

Trnavská hudobná jar chce priblížiť klasickú hudbu širokému publiku

Aj keď sa kontinuita hudobných podujatí neraz prerušila počas turbulentných deväťdesiatych rokov, v prípade klasickej hudby nájdeme aj zopár príkladov, ktoré potvrdzujú opak. Napríklad festivaly v Trenčianskych Tepliciach alebo v Piešťanoch alebo Bratislavské hudobné slávnosti. Medzi takéto skvosty s vybudovanou tradíciou patrí aj Trnavská hudobná jar. Cyklus s vročením 2015 má už svoje 47. pokračovanie. Aj preto dramaturg a autor koncertov, organista Stanislav Šurin veľmi citlivo dbá na výber umelcov i uvádzaného repertoáru. Festival sa začína v nedeľu 26. apríla v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika a pokračovať bude počas mája a júna koncertmi v Galérii Jána Koniarka, Evanjelickom kostole a Bazilike sv. Mikuláša. Výber týchto priestorov nebol náhodný, okrem kultúrneho významu spĺňajú náročné kritériá aj z akustického hľadiska.

„Program festivalu chystám približne rok dopredu. Niekedy dostanem zaujímavú ponuku, ako napríklad koncert s programom svetovej premiéry vokálnej polyfónie z Levoče v interpretácii zboru Vox aurumque pod vedením Trnavčanky Hany von Schlosser.“ V podaní tohto telesa zaznie 3. mája v Evanjelickom kostole spomínaná svetová premiéra diela od Johannes Schimbrackiusa Organista Waralii.

„Už dlhšie som sa zaoberal aj myšlienkou koncertu, ktorý by priblížil klasickú hudbu širšiemu publiku. Prvý koncert tohtoročnej Trnavskej hudobnej jari v podaní ansámblu Nothing but Swing Trio 26. apríla v Zrkadlovej sieni bude zmes klasiky, swingu a džezu. Jeho protagonisti využívajú vo svojom programe improvizáciu voľnosť týchto štýlov v kombinácii so slávnymi témami hudobných génirov klasiky,“ hovorí hudobník Stanislav Šurin, známy aj ako organizátor medzinárodného festivalu Trnavské organové dni. Pri výbere účinkujúcich spolupracuje nielen so špičkovými zahraničnými interpretmi, ale aj s trnavskými telesami. Napríklad, na spomínanom festivale organovej hudby účinkovali aj miešaný spevácky zbor Tírnavia s Trnavským komorným orchestrom, ktorý okrem iného otváral tiež minuloročnú Trnavskú hudobnú jar.

V Galérii Jána Koniarka budú 24. mája znieť Haydnove a Mozartove skladby v interpretácii vznešeného hudobného nástroja – hoboja v podaní rakúskeho hudobníka Gottfrieda Boisitsa. „Tento koncert súboru Varga Quartet sme pripravili v spolupráci s Trnavčankou Katarínou Veselskou, ktorá momentálne študuje hru na husle na Vysokej hudobnej univerzite v Grazi a je členkou tohto telesa,“ hovorí Stanislav Šurin a pripomína, že pri zostavovaní programu zvlášť kladie dôraz na priestor Baziliky sv. Mikuláša. Tam je zrekonštruovaný najstarší organ v Trnave, ktorý patrí medzi najvýznamnejšie organové pamiatky na Slovensku. „Tento

nástroj s autentickým zvukom z 18. storočia zaznie sólovo 31. mája počas recitálu organistky Kataríny Hanzelovej a ako súčasť zoskupenia Cuore Barocco s jeho inštrumentálnou a vokálnou zložkou. Cuore Barocco je ansámbl, ktorý má podtitul ‚mladý súbor starej hudby‘. Ide totiž o mladých muzikantov a spevákov, ktorí študovali alebo študujú interpretáciu tzv. starej hudby na európskych hudobných univerzitách, kde sa táto špecializácia osobitne vyučuje. Je to jeden z troch slovenských ansámblov pre starú hudbu. Ďalšie dva – Musica aeterna a Solamente naturali účinkovali na predchádzajúcich ročníkoch Trnavskej

hudobnej jari. Cuore Barocco uvedie 14. júna v Bazilike sv. Mikuláša nádhernú duchovnú hudbu vrcholného talianskeho baroka. S tzv. kontinuovým sprievodom na historickom organe baziliky zaznejú dobové sláčikové nástroje, pozauny a kvarteto vokálnych sólistov,“ hovorí Stanislav Šurin, ktorý sa organizovaniu organových festivalov a cyklických koncertov zameraných na klasickú a duchovnú hudbu začal venovať pred dvadsiatimi rokmi práve v rodnej Trnave. Dnes už podobné podujatia organizuje vo viacerých slovenských mestách vrátane Bratislavy.

Nás okrem programovej stránky festivalu zaujímal aj to, ako sa darí financovať takýto typ podujatia, ktorého prioritou nie je komerčný aspekt. „Financovanie festivalov klasickej hudby je na Slovensku odkázané na podporu štátu. Ministerstvo kultúry sa prostredníctvom svojho grantového programu podieľalo na všetkých projektoch, ktoré som organizoval. Koncerty, kde účinkujú zahraniční umelci, niekedy podporí kultúrny inštitút alebo veľvyslanectvo krajiny, z ktorej umelec pochádza. Veľkou časťou prispieva aj samospráva. Grantové systémy na podporu umenia a kultúry má

väčšina slovenských miest. Príspevok na niektoré významné podujatia býva niekedy zahrnutý už v samotnom rozpočte samosprávy. Trnava patrí k mestám, ktoré na kultúru vyčleňujú zo svojho rozpočtu najviac prostriedkov. Avšak v porovnaní s prostriedkami, ktoré sa z rozpočtu štátu a samospráv vynakladajú na športový biznis, predstavuje rozpočet na kultúru oveľa menšiu sumu,“ hovorí Stanislav Šurin a pripomína, že otázka vstupného nehrá v tomto prípade rolu. Zväčša ide o necelú desatinu celkových nákladov a časť nákladov pokrývajú aj vlastníci koncertných priestorov. ■

(kl)

Trnavská gospelová kapela Spektrum vydáva album *Po kúskoch*

Gospelová skupina Spektrum, ktorej domácim pôsobiskom je najmä Trnava, uvedie 17. apríla o 19. hodine v kine Hviezda svoj debutový akustický album *Po kúskoch*.

Hoci členmi kapely Spektrum sú Trnavčania, ich pôsobenie a koncertovanie sa nešpecifikuje iba na Trnavu. „Začínali sme hraniť na svadobných obradoch a svätých omšiach, ale postupne sme sa dostali aj na pódia benefičných koncertov či mestských kultúrnych podujatí. Na svadby cestujeme často do rôznych miest po celom Slovensku, fanúšikovia nás mohli vidieť aj na Tradičnom trnavskom jarmoku či Vianočných trhoch,“ hovorí Juraj Adam, jeden z členov kapely. Spektrum má až 10 členov a nie je to klasická kapela – ide o akustické zoskupenie spevákov a hudobníkov, ktorých už Trnavčania poznajú aj z rôznych iných hudobných projektov. Spevy a vokály v kapele zastrešujú Eva Mórová, Dominik Navrátil, Katarína Lamošová a Barbora Martinkovičová; hudobnú zložku kapely tvoria Michal Veselský, Matej Čagala (gitary), Juraj Adam

(basgitarra), Daniel Kravec (perkúzie), Katka Rapantová (klavír) a Paulína Puterová (husle). Akustický album *Po kúskoch* sa formoval počas štyroch rokov fungovania kapely, no až počas minulého roka sa členovia začali zamýšľať nad tým, že by svojím skladbám radi dali štúdióvu podobu. Motiváciou bol aj záujem fanúšikov, a tak sa koncom minulého roka kapela rozhodla osloviť na spoluprácu štúdio Abusus. Debutový album *Po kúskoch* v sebe zahŕňa celú cestu, ktorú členovia kapely spolu prešli – ako sa postupne formovali, ako prechádzali zmenami v zostave a hľadali si svoj vlastný štýl. „Vyjadruje tiež, ako vznikali skladby a texty, ako sme spoločne tvorili aranžmány k skladbám, ako sme sa postupne po kúskoch učili robiť kompromisy a rozhodnutia,“ dodávajú spoločne mladí hudobníci. V textoch kapely nájdete životné pravdy, zhmotňujú bežné

životné situácie, ktorými sa zaoberá každý človek – či už ako člen partie, rodiny, spoločstva... Členovia kapely hovoria, že radi využívajú dary, ktoré im boli dané a aj takto – prostredníctvom hudby a spevu, sa snažia dotknúť srdca každého, kto ich piesne počúva. Vydanie albumu je pre kapelu Spektrum výnimočná udalosť, preto všetkých záujemcov na jeho uvedenie srdečne pozývajú. Súčasťou programu bude aj koncert kapely a prezentácia jej tvorby. „Prípravy sú už v plnom prúde, veríme, že to bude príjemný večer, ktorým chceme vyjadriť aj vďaka všetkým, ktorí nás akokoľvek podporujú.“ ■

(B), foto: archív PR

Polstoročie trnavskej skupiny The Breakers

Vlna hudobnej revolúcie, ktorú začiatkom 60. rokov uplynulého storočia spôsobili vo svete The Beatles a ďalšie britské beatové skupiny, neobišla ani Slovensko a výnimkou nebola ani Trnava. Aj v našom meste vznikali bigbítové skupiny ako na bežiacom páse. No len jednej z nich sa podarilo prekonať lokálne hranice a zviditeľniť sa aj v celoslovenskom meradle. Bola to skupina The Breakers, ktorú na jeseň v roku 1965 založili členovia dvoch dovtedy najznámejších trnavských bigbítových skupín Black Boys a Black & White: bubeník Marián Remenár, spevák a basgitarista Bonzo Radványi, gitarista a spevák Laco Bartoš a ďalší gitarista Miro Macko. O krátky čas sa k nim pridali aj klávesák Marián „Mike“ Kramár a Mira Macka na sprievodnej gitare vystriedal Fero Bartoš.

V tomto zložení The Breakers, ktorí sa okrem hrania prebratých skladieb venovali hneď od začiatku aj tvorbe vlastných skladieb spievaných v angličtine, odohrali viacero vystúpení v Trnave, Piešťanoch, Hlohovci, Leviciach, až po veľmi úspešný koncert v trnavskom divadle v septembri 1966. Úspech a popularita mali aj tieňistú stránku – zákaz hrania, policajné vypočúvanie, prenasledovanie kvôli dlhým vlasom, a pod. No napriek všetkým prekážkam a personálnym zmenám v obsadení skupina The Breakers jestvovala až do začiatku roka 1971. Za ten čas vystupovala prakticky po celom Slovensku, hrala aj v legendárnom V-klube v Bratislave, predstavila sa v rozhlasovej relácii pre mladých Na modrej vlne, roku 1970 sa dostala až do finále celoslovenského Beatového festivalu a v tom istom roku hosťovala aj na rockovom festivale vo Viedni. To bola ale zároveň aj jej labutia pieseň. V nastupujúcom normalizačnom období skupina hrajúca „západný“ rock a spievajúca po anglicky nemala šancu prežiť a krátko nato sa rozšla.

The Breakers sa dali dohromady až o rovných 30 rokov, keď na jeseň 2001 vystúpili v galaprograme Trnavských dní, a to dokonca v pôvodnom zložení. Odtedy potešujú pamätníkov a čitateľov starej hudby svojím autentickým bigbítom na spomienkových koncertoch. K úspechom dosiahnutým v 60. rokoch skupina The Breakers pridala aj ďalšie zo súčasnosti. Napríklad, v apríli

2007 vystúpila na prestížnom pamätnom koncerte Legendy 60 v bratislavskom PKO, z ktorého záznam vysielať aj slovenská televízia. Trnavskí bigbítáci sa objavili aj v televíznom dokumentárnom seriáli Slovenský bigbít a hrali aj na krste rovnomennej knihy, v ktorej nechýbajú ani historické fotografie skupiny a jej stručná história. Okrem celého radu ďalších koncertov The Breakers vystúpili v roku 2011 pred legendárnou britskou skupinou Eric Burdon & the Animals na koncerte Pocta slobode na hrade Devín a záznam z tohto koncertu vydali na kritikou vysoko oceňovanom CD. Skupine sa dostalo po rokoch aj oficiálne uznanie, keď jej r. 2010 bola udelená Pamätná medaila predsedu TTSK za prínos k rozvoju bigbítovej hudby v Trnavskom samosprávnom kraji. Bigbítoví veteráni sú nielen jedinou trnavskou bigbítovou skupi-

nou zo 60. rokov, ktorá ešte stále jestvuje, ale sú skutočnou raritou aj na celoslovenskej hudobnej scéne: The Breakers pravdepodobne ako jediná skupina na Slovensku vystupujú v rovnakom zložení, v akom hrávali pred polstoročím. A hoci priemerný vek členov skupiny dosahuje 70 rokov, všetci piati hrajú na koncertoch s rovnakým mladíckym nadšením a nasadením, s akým hrávali, keď boli teenageri. Skupina The Breakers si v tomto roku pripomína svoju polstoročnicu. Pri tejto „historickej“ príležitosti plánuje v priebehu roka 2015 pripraviť pre svojich fanúšikov niekoľko špeciálnych spomienkových koncertov. Prvý z nich s názvom 50 rokov bigbítu sa uskutoční v sobotu 18. apríla v City Clube (bývalý Motobar) na Šrobárovej ulici v Trnave, kam si pozvali aj známu bigbítovú skupinu The Buttons z Bratislavy. ■

Martin Jurčo, foto autor a archív DISKu

Ján Rampák vstúpil do divadla zadným vchodom

Divadelný súbor DISK, vtedy ešte ako Divadelný súbor Kopánka, začal pracovať pod hlavičkou osvetovej besedy v novembri roku 1955. Za šesť desiatok rokov prešiel viacerými i turbulentnými etapami vývoja, tvorili v ňom rôzne generačné zoskupenia. Dejiny divadelného súboru sú známe, no neraz popri nich existujú aj dejiny paralelné. V akejsi autentickerejšej podobe cez vlastné príbehy jeho členov. Aj preto vám chceme počas tohto roka predstavovať generačných protagonistov jubilujúceho DISK-u. Prvým z nich je zástupca najstaršej generácie dodnes aktívnych tvorcov divadla – herec, recitátor Ján Rampák.

Ján Rampák (nar. 6. októbra 1939 v Trnave) absolvoval Vyššiu priemyselnú školu strojnícku v Trnave. Na škole ho v značnej miere ovplyvnila učiteľka slovenčiny Vesna Jesenská. Už na začiatku akosi intuitívne vycítila, že škola technického zamerania nie je pre neho. Zmaturoval na nej síce a stal sa technikom, ako však sám hovorí, v zlom technickom stave. Počas vojenskej prezenčnej služby v Brne začal hrať divadlá a organizovať rôzne kultúrne úderky, konferoval hudobné programy vojenskej kapely a dokonca vyhral recitačnú súťaž so Sládkovičovou Marínou. Pracoval v Považských strojárňach, najprv v Považskej Bystrici, neskôr v Bratislave. Potom nastúpil do trnavského Figara do útvaru hlavného mechanika, kde bol rovnako aktívny pri organizovaní rôznych kultúrnych podujatí. Napokon zakotvil v Jadrovej elektrárni Jaslovské Bohunice ako vedúci oddelenia zásobovania. V pozícii asistent ekonomického námestníka tam pracoval až do odchodu do dôchodku. Popri hraní v Disku dodnes aj recituje, a mal možnosť vyskúšať si aj profesionálne hranie s režisérom Břetislavom Rychlíkom. Ján Rampák je aj držiteľom viacerých ocenení, osemkrát získal cenu za herecký výkon, nakoniec aj Cenu Jozefa Kronera.

■ Disk už asi dlhšiu chvíľu pracoval, keď ste začali účinkovať v prvej vašej inscenácii. Kedy a za akých okolností vás

oslovila osvetová beseda z Kopánky?

- Chlapci, ktorí tam boli robili divadlá, hrali aj operetky, dokonca kedysi viacerí z nich hrali v dychovke, mali ešte skúsenosti od saleziánov. Bola to vtedy však už skupina ČSM. Oslovil ma Edo Norulák. Vraj, ochorel im herec, či by som si nezahral jednu postavu zemana Parazku v hre Čachtická pani. Prišiel som, a hrali sme to napokon dvadsaťpäťkrát. Bolo to v roku 1962 a trvá to dodnes. Za

uplynulých 54 rokov to bolo 67 premiér a okolo 1 050 predstavení. Zoznámil som sa tu aj so svojou manželkou Jarmilou Lisickou, ktorá bola na javisku neraz mojou partnerkou. Potom prišiel na jednu besedu do trnavského divadla herec Andrej Bagar, ten už naše hranie sledoval dlhšiu dobu. Vtedy zrušili v Trnave krajské divadlo a zostala tam Stála scéna. Jej vedúcim sa stal člen predchádzajúceho súboru divadla Vendelín Kuffel. Andrej Bagar mu vtedy

odporučil, aby súbor prijal práve do Stálej scény. A tak sme tam šli. Pozval aj recitačný súbor Trikota Vrbové a veľmi dobrý ochotnícky súbor Slovakofarma Hlohovec.

■ **Ako Vendelín Kuffel ovplyvnil samotnú prípravu inscenácií a aké príležitosti ste dostávali?**

- Mne sa veľmi páčilo, že všetko nabralo taký profesionálny systém, aj keď sme stále boli ochotníci. Po Čachtickej pani sme si vybrali Levočskú bielu pani. Reakcie publika a úspechy nás povzbudzovali. Levočskú bielu pani s nami Vendelín Kuffel našťudoval, a potom už výber hier robil on. Vybral americkú hru Johna Patricka Opalu má každý rád. A s ňou sme vyhrali na krajovej prehliadke v Modre. Potom išli ďalšie hry, napríklad veršovaný Nemý rytier od maďarského autora. S Vlastou Hrabovskou som si zahral titulnú postavu nemého rytiera. Vendelín Kuffel toto divadlo s nami pripravoval desať rokov.

■ **Vraj ste boli vtedy veľkým milovníkom a obsadzovali vás do všetkých týchto postáv.**

Typovo ste sa na tieto postavy hodili. Ale boli ste aj v skutočnosti taký romantik?

- Veľmi som mal rád romantickú literatúru a aj lúboštnú poéziu. Bolo to ešte z čias priemyslovky. Veľmi ma ovplyvnila spomínaná stredoškolská profesorka Jesenská. No na tej škole sa s tromi hodinami slovenčiny do týždňa nedalo veľa robiť. A tak som v divadle našiel svoju príležitosť. Priznám sa, páčili sa mi dievčatá, a tak to celý kontext ešte umocňovalo. Väčšinou mi partnerkami na javisku boli Vlasta Hrabovská alebo Marta Rijaková. Neskoršie Zlatka Niedlová, Dana Gudabová, Marika Ďurková, Anka Zárubová, Janka Albertová a ďalšie. Chodili sme aj recitovať, aj na civilné sobáše na vtedajší mestský národný výbor. Niekedy ich bolo za sobotu aj osemnásť. Páčila

sa mi napríklad poézia Vojtecha Mihálíka, pamätám si ju dodnes. Tento romantický pohľad na svet ma vlastne drží doteraz (smiech).

■ **Povedzte si niečo o protagonistoch vtedajšieho divadelného súboru na Kopánke.**

- Členky zo ženského ansámbľu som už spomenul. K starším hercom, čo vyšli ešte z tých salezianov, patrili Edo Norulák, Ľudo Hacaj, Jozef Kalinaj, Alino Matejkovič, a generácie aj ja s Milanom Brežákom. To bol základ súboru. Trikrát do týždňa sa nás tam stretlo aj zo tridsať ľudí. Nie všetci hrali divadlo, ale radi si tam chodili pobesedovať a nasť divadelnú atmosféru. Na zájazdy po okolitých dedinách chodili s nami aj manželky starších divadelníkov. Dodnes si s láskou spomínam na našu pani Jankovičovú, ktorá bola našou dobrou mamou. Kúrila a pripravovala rôzne technické veci, šila kostýmy a predávala vstupenky. Napríklad, keď mal niekto narodeniny, vypražila za vlastné peniaze aj tridsať reznov, priniesla to aj so šalátom a hostili sme sa. Boli sme ako jedna rodina.

■ **Hrali ste teda ako súbor na Stálej divadelnej scéne v budove dnešného divadla. A chodili ste aj na zájazdy po okolí. Aký bol o ne záujem?**

- Obrovský. Najmä v šesťdesiatych rokoch. Vtedy aj divák trochu inak reagoval, akosi autentickejšie. Keď sa v Čachtickej panej objavili na javisku kliešte a začali sa vytrhávať jazyky, to ste mali vidieť tú reakciu v publiku. Postupne príchodom televízie začal klesať záujem o naše divadlo. Potom sme prišli na to, že sa musíme etablovať aj cez rôzne divadelné súťaže. Levočskou bielou paňou sme vyhrali krajské kolo, pozvali nás na celoslovenské, a s tým išli ďalšie predstavenia. Postupne sme okolité dediny začali vypúšťať. Pamätám sa, že raz nás jeden predseda MNV (pozn. red:

miestny národný výbor) prehováral, aby sme prišli aj k nim. Jeden z pedagógov VŠMU dr. Marián Mikola mi neraz hovoril, prečo to nejdem skúsiť na štúdium herectva. Dokonca som mal aj bratranca dr. Zoltána Rampáka, ktorý bol dekanom na VŠMU. Aj tak som to neskúsil. Ani neviem prečo, viackrát som o tom premýšľal. Lutujem však, že som nešiel touto cestou. Nemyslím, byť profesionálnym hercom, ale študovať históriu alebo divadelnú vedu, jednoducho, uplatniť sa v nejakom humanitnom odbore.

■ **V roku 1974 vzniklo profesionálne Divadlo pre deti a mládež a Vendelín Kuffel sa stal pracovníkom odboru kultúry na ONV. Prišla éra ďalších režisérov, napríklad Mikuláša Fehéra.**

- Ešte pred érou Vendelína Kuffela v Disku so súborom pracoval herec Krajového divadla v Trnave Ján Puškár. Jeho našťudovania komédie Bláznivá nedeľa a hlavne Ďaleká ozvena sú nezabudnuteľné. Po ére Vendelína Kuffela nastúpil Emil Adamík, tiež niekdajší člen Krajového divadla. Býval priamo v divadle a urobil s nami dve inscenácie Don a Step a Pozdná láska. No a potom prichádza režisér Mikuláš Fehér. Spoluprácu s ním som mal veľmi rád. Robil s nami predovšetkým ruskú klasiku, Ostrovského Ivanova, Gorkého Zykovovcov a hlavne jednoaktovky A. P. Čechova Pytačky, Svadba, Jubileum a ďalšie. Bola to pre nás vysoká kola hereckej tvorby.

■ **Medzitým prišla prvá desaťročná éra režiséra Blaha Uhlára a zásadný zlom v repertoári a v práci celého divadla. Pre vás ako predstaviteľa akéhosi klasického typu hrania, to po ruskej klasike musela byť o to silnejšia premena.**

- Blaho Uhlár prišiel a hovorí: Ja také klasické divadlo robiť nebudem. Pôjdeme cestou autorského

divadla, čo sami aj napíšeme. Jeho hry som videl už v Divadle pre deti a mládež. Osobne som s ním do kontaktu neprišiel. Robili sme najprv Ochotníkov. Hra je o tom, že prichádzal súbor na skúšku a nič nejde – elektrina nefunguje, nič sa nedarí. Súbor sa začne medzi sebou hádať. A táto téma sa rozvíja. Ja som zalamoval rukami: Preboha, toto bude divadelná hra? Napokon sme to urobili a hneď sme s tým vyhrali Celoslovenskú prehliadku ochotníckych súborov v Spišskej Novej Vsi. Hra bola prijatá a išli sme s tým do Sovietskeho zväzu. Potom sme začali s Blahom Uhlárom chodiť na sústreďenia. Zobral niekoľko magnetofónových kotúčov, išli sme na niekoľko dní na chatu a nahratá improvizácia sa upravila do scenára. Tak vznikli aj hry *A čo?*, *Tanap* a ďalšie. Ja som si na tieto skúšky prinášal akoby málo toho textu. Blaho Uhlár mi hovoril, že sa neviem akosi otvoriť, aby som prišiel na javisko so svojou kožou ako na trh, aby som vyvrátil všetko, čo je vo mne. Hovoril mi, že – ty si do určitej miery pokrytecký – nevedel som to tak autenticky povedať, aká mala byť tá bezprostredná reakcia postavy. Mal som s tým ako herec dosť problémy, ale nakoniec som si akosi zvykol (smiech).

■ Éra Dušana Vicena prišla v prvej polovici 90. rokov. Bola akoby esenciou klasického divadla a Uhlárovho spôsobu práce.

- Vicen končil réžiu a robil s nami svoje absolventské predstavenie. Potom začal robiť tým štýlom, ako robil Blaho Uhlár, no vždy si zobral nejakú literárnu predlohu. Aj *Geniálna epocha* podľa Schulza, aj *Kauza Bulgakov* mali svoju literárnu predlohu. No celkom sme sa toho nedržali. Napríklad, *Poliak Schulz* bol veľmi ťažký autor, podobný *Kafkovi*. Sám som mal v texte repliku: „Však to sa nedá čítať, niečo ešte hrať“. Robil

to takým spôsobom, že ten súbor príde a chce hrať Schulza. A nedarí sa mu to. Podobalo sa to trochu tým Ochotníkom Uhlára. Vznikla z toho jedna z najúspešnejších hier. Pochodili sme s tým veľa miest v Česku, vyhrali sme *Jiráskov Hronov*, boli sme na súťaži v Nemecku a v Poľsku sme to hrali aj pre vysokoškolských študentov. Videli Schulza tak, ako by sa im ani nesnívalo. Vybrali nás s tou hrou aj do Brazílie, hrali sme to aj v pražskom Divadle na zábradlí. Tam chceli dokonca, aby sme ho hrali aj u nich v repertoári, ale to pre nás technicky nebolo možné.

■ Druhá Uhlárova éra trvá v divadle DISK vlastne dodnes a takýto zvláštny spôsob tvorby autorských inscenácií je už synonymom divadla na Kopánke.

- Túto druhú etapu po jeho návrate do divadla Uhlár charakterizoval takto: „Zobrazovanie reality v hrách a vnútorný svet postáv plný osobných antagonizmov nie je jednoznačný a ťažko aj pomenovateľný. Postavy sa však o to pokúšajú v napätých, ale i zábavných rozhovoroch, aby hľadali svoje očistenie.“ Toľko Uhlár. Pre mňa to bolo vtedy oveľa ťažšie, najmä, keď pocity kvôli autentickosti treba reprodukovать metódou dnes už bežného života, ktorý je plný násilností a vulgarizmov. Robil som to niekedy so sebazaprením, ale napriek tomu sa mi v týchto inscenáciách darilo obstať aj vďaka mladým ambicióznym členom súboru.

■ Ako ste popri takýchto hereckých aktivitách, ktoré sa diali popri vašej práci, stihali žiť svoj rodinný život a ako to akceptovali v zamestnaní?

- Mal som úžasné šťastie v práci, že aj tí moji nadriadení chápali môjho koníčka a vždy mi umožnili hrať divadlo. Bolo to aj preto, že som vo svojom podniku v *Jaslovských Bohuniciach* pripravoval rozlúčky so zamestnancami na

ich poslednej ceste. Za podnik som sa rozlúčil asi s osemdesiatimi ľuďmi. Tak sa im páčili tie príhovory. Keď som v podniku potreboval, tak mi pri divadle pomáhali rôznym spôsobom. Ale niekedy som zažil aj krušné chvíle. Napríklad, raz som rozmnožoval *bulletiny* k inscenácii *Potkan*. A priplietlo sa to k nejakým plánom, ktoré sa vtedy v podniku rozmnožovali. To ste mali vidieť tie reakcie, keď namiesto plánovacích tabuliek vychádzali *bulletiny*. Pokiaľ ide o domáce prostredie, myslel som si, že doma to bude najjednoduchšie, pretože sme sa s manželkou poznali aj z divadla. Tým, že som stále hral, recitoval alebo bol na zájazde, som sa akosi odcudzil od svojich detí. Aj ma na to priatelia upozorňovali, a aj sa to potvrdilo. Zanechalo to nejaké stopy na mojej komunikácii so synmi. Ani nešli divadelnou cestou. Ale jeden zo synov, keď niekoho napodobní, je to veľmi autentické.

■ Keď si takto rekapitulujete svoj divadelný život, ktorá etapa vám najviac vyvstáva na povrch?

- Uhlár mi veľmi veľa dal a mám ho dodnes rád. Taká rodinná atmosféra tam bola za *Kuffela*. Vtedy som prvýkrát privoňal k divadlu, ktoré sa robilo profesionálnym spôsobom. A potom aj *Dušan Vicen* mi dal veľmi pekné postavy, a dúfam, že s niektorými bol aj on spokojný. Hrali sme raz tu v *Trnave* v synagóge a vliekli sme tam v zime na sánkach ťažké podstavce z divadla do budovy synagógy. Vtedy sa ma spýtal: *Jano*, nebolo by tebe lepšie sedieť teraz niekde v kaviarni v príjemnom prostredí, ako tu sa s týmto ťahať? Ja som mu vtedy odpovedal: „Vieš, asi som vošiel do divadla tým nesprávnym vchodom. Neprišiel som ako divák, ale ako herec. Chcel som hrať a musím preto robiť aj takéto veci.“ ■

Martin Jurčo, foto autor a archív K.Č.

Karol Čálik: „Možno sa ešte objavím aj na doskách Divadla Jána Palárika“

Sluha dvoch šéfov, Mata Hari, Charlieho teta, ale aj Obchod na korze, kde hrá holiča Katza. To sú aktuálne tituly z bratislavskej Novej scény, v ktorých môžeme vidieť herca, speváka a aj jubilanta Karola Čálika (nar. 15. marca 1945 v Trnave). Najnovšie účinkuje aj v rôznych televíznych seriáloch. Karol Čálik je od polovice šesťdesiatych rokov stále verný doskám jedného divadla. A keďže vždy rád hral aj spieval, od začiatku mu sedela Nová scéna, kde je dnes aj umeleckým šéfom súboru. Odborníci sa zhodujú v tom, že typickí preňho boli rôzni vtipkári, huncúti, ale aj milí sympatickí lumpi. Det-ská iskra v očiach mu zostala dodnes, napriek mohutnému hlasu a začínajúcim šedinám. Nemožno si ho nepamätať z filmov ako je Pacho, hybský zbojník, zo seriálu Sváko Ragan, z veselohry Utekajme, už ide!, ale aj z úpravy komédie Plné vrecká peňazí. Tam si zahral postavu žobráka Ignáca, ktorého chcú ozbijať dvaja holiči v podaní dvojice Lasica a Satinský.

■ V Bratislave žijete a účinkujete už od šesťdesiatych rokov. Do Trnavy ste to nikdy nemali ďaleko, ani pokiaľ ide o účinkovanie v rôznych programoch. Napríklad, niekoľkokrát ste sa objavili v galaprograme Trnavských dní. Čo ste si z detstva odniesli zo svojho rodného mesta? – Hlavne talent. Možno aj usilovnosť a trvalé spomienky na svoje mesto, pretože tá pupočná šnúra stále funguje. Narodil som sa na Pekárskej ulici štrnásť dní pred koncom druhej svetovej

vojny. Mamička mi hovorila, že musela prejsť z pivnice do izby, keďže boli práve nálety na mesto. Niekde pri cukrovare ako je rybník, boli zložené pohonné hmoty, o ktorých sa vedelo. Bombardovalo sa teda najmä tam, a niečo padlo aj do Pekárskej ulice. Myslím, že piaty dom od nás to aj zasiahlo. Narodil som sa teda hore v byte, ale prvé dni som vraj prežil v pivnici.

■ Pekárska ulica vám bola súdená. Ved' ste tam bývali až do vášho odchodu do Bratislavy. Aj ste si vraj raz vyratúvali, koľko rôznych známych Trnavčanov žilo v tom čase nielen na tejto ulici, ale aj v jej širšom okolí. Napríklad, básnik Ján Stacho, kúsok odtiaľ vyrastala herečka Mária Prechovská, neďaleko zasa divadelník Ladislav Podmaka. Pár krokov od vás zasa herečka Viera Hladká. Asi po tejto ulici rady chodili nejaké umelecké sudičky...

– Bola to tichá ulica. Chodili tam len povozy. Bol tam sedlár, kováč, takže áut veľa nebolo. Mohli sme sa teda do sýtosti hrať.

Kúsok sme mali lokalitu rybník, kde sme chodili hrať futbal, kúsok za hradbami bol Všivavý hájiček, blízko bolo do promenády. Teda, celé to teritórium som ovládal a ako chlapčiská sme ho aj využívali. Vtedy chodili do Trnavy tri – štyri cirkusy do roka. Cirkus Humberto, Kludsky, ale účinkoval aj nemecký cirkus. Vždy sa zložili na mieste, kde je dnes športová hala Družba. Čaro šapita ma oslovilo a najviac ma zaujal klaun. Preto bolo mojou prvou túžbou stať sa klaunom. Nemal som však možnosť dostať sa na to pomyselné javisko. Rodičia nám dali peniaze len na jedno vystúpenie, a tak, aby sme sa dostali bližšie do zákulisia, pomáhali sme cirkusantom s rôznymi drobnými prácami.

■ Cirkus ste teda vnímali skôr z úzadia. No kedy ste sa dostali na stranu účinkujúcich?

– V detstve a chlapčenskom veku mi bolo príjemne, keď som mohol ľudí zabávať. Bolo to cez bábkové divadlo, ktoré som dostal raz na Vianoce. Hrával som ho u nás na Pekárskej ulici. Mal

som svojich divákov a zarobil som aj pár halierov. Potom v Trnave vzniklo Krajské divadlo. Tam ma to k divadlu začalo ťahať silnejšie, no nikdy som v týchto súboroch nehral, viac som ich sledoval ako divák. Nevynechal som žiadnu premiéru, dokonca som sa občas prepašoval aj na skúšky. Niektorí členovia trnavského divadla boli neskôršie mojimi kolegami na javisku, v televízii a vo filme. Napríklad Ľudovít Greššo, Eva Rysová, Milan Kiš, Zora Kolínska, výrazným hercom bol Leopold Haverl. Vtedy som si hovoril, že toto bude jeden super herec. Aj sa to vyplnilo. Chcel som byť aj námorníkom, ale pocit ma ťahal ku kumštu. Pociť sa premenil na túžbu, ktorá sa mi aj napokon splnila.

■ Keďže ste odišli do Bratislavy pred mnohými rokmi, je to vlastne už päťdesiat rokov, asi oveľa intenzívnejšie vnímate premeny nášho mesta a najmä miest, kde ste vyrastali.

- V podstate som mal svoje teritórium v samom centre mesta. Do prvej a druhej triedy, vtedy len do chlapčenskej, som chodil pod mestskou vežou. Potom sa zrušili dievčenské a chlapčenské školy, chodil som na Hollého ulicu na ZŠ P. Jilemnického, kde bola hore aj trieda s názvom holubník. Tam končili ôsme ročníky. Potom som sa presunul na Hviezdoslavovu ulicu, kde bolo gymnázium. Pamätám si likvidáciu námestia, aj keď ho pri rekonštrukcii vyhodili do vzduchu. Dokonca som si aj niečo z tohto námestia odložil. Vtedy tam neboli ani dom kultúry, ani obchodný dom. Blízka ulica sa volala Medzi jatkami a išla až na Paulínsku ulicu. Tam boli trhy a ponúkali svoje produkty hospodári, ktorí do Trnavy prichádzali z celého okolia. Mnohí starí Trnavčania si isto pamätajú vináreň Čukotku. Bol som najmladším spevákom v robotníckom spevokole Bradlan. Už vtedy som tam

spieval prvý bas. Chodil tam aj môj dedo. Celá zostava sa po skúške vždy zastavila v spomínanej Čukotke na víno. Počúval som zážitky zo zájazdov. Vtedy som sa pomaly aj ja dostal s nimi na niektoré zahraničné vystúpenia. Dokonca aj pošta sa budovala v čase, keď som bol chlapec. Vtedy tam boli rozvaliny. Hrávali sme sa na partizánov a na Nemcov, lebo to vtedy letelo.

■ Za akých okolností ste išli do Bratislavy na prijímacie skúšky na Vysokú školu múzických umení?

- Bol to veľký zážitok. Ale ja zostanem ešte v Trnave. Lebo tam boli začiatky mojej prípravy na prijímacie skúšky. Ešte na základnej aj na strednej škole som amatérsky účinkoval v divadelnom súbore. Popri profesorovi Dominikovi Jarábkovi nás viedol herec trnavského divadla Julo Farkaš. Fero Škreko a ja sme boli z jednej triedy, ktorí sme išli na prijímacie skúšky na VŠMU. A čuduj sa svete, oboch nás prijali. Išli sme na herectvo, no v poslednom kole sa do skúšok zamiešal národný umelec Janko Blaho a spýtal sa ma po záhorácky: Synečku, a už si spíval? Ja som zaspieval a on sa opýtal, či by som nechcel ísť na spev. Profesor Karol L. Zachar mu korektne povedal: Janičko, ale on prišiel na herectvo. Vtedy mi v hlave zasvietilo: Aha, je o teba záujem. To spievanie, to nebolo pre mňa nič neznáme. Mal som vzťah k hudbe, otec hral na husliach, ja aj na gitare a bicích. Mali sme v Trnave kapelu, ktorá sa volala R45 podľa ročníka 1945. Zo strany rodičov som zrejme mal nejaké múzické gény. Aj zo strany Čalikovcov, aj zo strany Nebylovcov sa na mňa toho dosť nalepilo. Napríklad, môj bratranec Dušan Nebyla bol sólistom baletu SND v Bratislave.

■ Na Novej scéne ste sa objavili už ako študent. A aj keď ste študovali herectvo, vaše za-

čiatky a vlastne aj celá herecká kariéra je spojená s týmto spevoherným divadlom.

- Od roku 1965 som prišiel hosťovať ako poslucháč VŠMU a potom v októbri 1968 som nastúpil na Novú scénu ako zamestnanec. Som tu služobne najstarší, vekom je tu odo mňa starší už len Puco Mistrík. Vtedy bola bratislavská Nová scéna dvojzložkovým divadlom. Bola tu aj činohra a spevohra. Vzájomne sa súbory dopĺňali. Ešte ako študent som urobil konkurz do postavy Filipa Plafóna v Dusíkovej Modrej ruži. Hneď potom som naštudoval Hello, Dolly! A bolo o mne rozhodnuté. Popri muzikáloch a operetách, hudobnodramatických dielach som účinkoval aj v činohre. Navyše, v šesťdesiatych rokoch tu na Novej scéne bežali americké muzikály ako Kiss Me Kate, Hello, Dolly!, mal som v repertoári West Side Story, Gréka Zorbu, Fidlikanta na streche. Bola to éra amerických muzikálov. Potom na začiatku normalizácie tieto muzikály zakázali a začali sme hrať hudobné komédie z východného bloku. K americkým muzikálom sme sa vrátili v 90. rokoch. Vrátil som sa do nich aj ja ako starší spevák, a už v trochu iných postavách.

■ Zaujímavou medzizastávkou pre mladých umelcov bolo odkrútenie si vojenčiny vo Vojenskom umeleckom súbore. Vtedy ste hrali aj niektoré postavy, ktoré vám zostali v repertoári na Novej scéne. Neodišli ste ďaleko, z dnešného Kollárovoho námestia na Škovránčiu ulicu, čo je dnes lokalita, kde stojí rozhlasová budova pyramídy. Po návrate z vojenčiny do divadla vás zastihol repertoár zo šesťdesiatych rokov. Napriek rôznym problémom, neboli na zahodenie ani niektoré ďalšie tituly na Novej scéne z rokov sedemdesiatych.

- Základom repertoáru boli operety. Muzikál prišiel až neskôr

a veľmi slušne sa to rozbehlo. Operety vlastne nahradili tie americké muzikály – Straussove, Kálmánove, Lehárove, Dusíkove. Potom z potreby doplnenia repertoáru začali písať muzikály aj slovenskí autori Teodor Šebo–Martinský, Milan Novák, dvojica Hammel-Varga, Igor Bázlik či Peter Breiner. Zobrali sa kvalitné činoherné texty a tie sa zhudobnili. Tak sa urobili Husári, Veselica, Opera Mafioso, Ohnivák alebo Plné vrecká peňazí. Chceli sme zaplniť ten voľný priestor, aby sme nehrali len sovietske hudobné komédie. Tie ľudia neraz aj zo zásady neprijímali. Neraz počas prestávky odchádzali. Hudba bola vždy kvalitná a dobrá, ale tie plagátové libretá divákovi nekonvenovali.

■ Od vstupu na Novú scénu ste začali hrať vo filmoch. Prvým bolo Námestie svätej Alžbety, potom prišiel známy Pacho, hybský zbojník, alebo Noční jazdci. Hrali ste v nespočetnom množstve rôznych televíznych programov, nielen hraných, ale aj v rôznych zábavných. Vaša generácia si skutočne mohla užiť rôzne výroby v televízii, rozhlase, v divadle i vo filme. Len rozhlasový archív eviduje pod vašim menom zhruba 150 položiek rôznych titulov.

- Prvý film bol Námestie svätej Alžbety. Zavolali mladých študentov herectva na konkurz. Urobili sme skúšky a vybrali si ma. Potom to išlo ďalej. Ja som nemal tie skúsenosti ako bratislavskí kolegovia. Tí mali výhodu, že sa etablovali ako detskí herci v rozhlase i v televízii. A tak som sa ja musel presadzovať postupne ako dospelý herec.

■ Už roky ste aj umeleckým šéfom hereckého súboru. Zaujímavé je, že na Novej scéne ste sa už na konkurze stretli aj s trnavským rodákom Bedřichom Kramosilom. Ten budoval divadlo Nová scéna najmä v čase spomínaného uvádzania

amerických muzikálov. Zaiste si naňho neraz ako jeho pokračovateľ spomeniete...

- Bol som aj umeleckým šéfom spevohry. Bolo to od roku 1992 až do jej zrušenia v roku 1999. On mi túto funkciu kedysi predpovedal. Pamätám si, keď som sa stal šéfom súboru, spomenul som si na jeho slová. Vtedy zavonil telefón a dozvedel som sa, že zomrel. Moja prvá úloha vo funkcii bola teda zariadiť dôstojnú rozlúčku s Bedřichom. Bolo to vtedy priam symbolické odovzdanie štafety nás Trnavčanov. Bedřichov otec bol v Trnave dôstojník, aj si pamätám, kde bývali. Dokonca mám jeden zážitok z čias, keď sme so súborom chodili každý mesiac do Trnavy hrať do divadla počas existencie Stálej scény trnavského divadla. Prišiel ho pozdraviť môj spolužiak, ktorý sa volal Kunovský. Jeho mamička vraj, keď bola mladá, robila gazdinku práve jeho otcovi. Spomínam si často aj na herca a Trnavčana Martina Gregora. Teraz hrám jeho postavu holiča Katza, ktorú on hral v slávnom oscarovom filme Obchod na korze. Jeho priateľa v tomto filme vtedy hral Martin Hollý st. Hrám vlastne oboch, lebo tieto postavy v našom muzikáli zdvojili.

■ Ešte sa vráťme k vášmu spevu. Keby sme porátali všetky naspievané tituly, asi by to bolo niekoľko stoviek. Nahrali ste viacero pesničiek – operetných, ale aj s rôznymi dychovými súbormi, napríklad so Zlatou krídlovkou. Mnohí si možno ešte spomenú na vaše spievanie pesničky s dychovým súborom Poľovnícky výstrel na text Anity Tešovičovej. A to nehovoríme o množstve titulov s orchestrom Novej scény pod vedením Zdeňka Macháčka. S Jozefom Kuchárom a Ladislavom Miskovicom spievate pesničku Hajmássy Péter z Čardášovej princeznej. Tá

vyšla aj na platni a stala sa doslova hitom. Nechceli ste niekedy naspievať platňu obľúbených skladieb ako, povedzme, František Zvarík?

- Nejakto som sa neorientoval týmto smerom. Nahrával som zväčša tituly, ktoré som robil na javisku. Nechodil som na vystúpenia ako moji spevoherní kolegovia. Mali na to repertoár a aj sa tým okrem divadelného hrania živili. Ja som sa popri divadle živil skôr televíziou a filmom. Ale mám nahrávky s rôznymi orchestrami, dokonca aj s Gustávom Bromom, a s rozhlasovým orchestrom. Možno by som z týchto starých vecí aj zlepil nejaké CD (smiech).

■ Aká je vaša herecká súčasnosť? Podľa fermanu Novej scény si zd'aleka neužívate život novopeceneného sedemdesiatnika, ale ste v plnej forme. Hráte asi v piatich tituloch divadla.

- Mám sedemdesiatku, čo už môžem mať – aké plány? Beriem to tak, že nezatváram za sebou dvere. Nehádzem flintu do žita, to už tobôž pre mňa ako pre poľovníka neplatí. Beriem to tak ako je, a musím zaklopať, že sa mi na staré kolená celkom darí. Aj v divadle, na javisku, aj pred kamerou je práce dosť. Vraciam sa občas aj do Trnavy, aj keď mi rodičia i súrodenci už nežijú. Najčastejšie do Trnavy chodím na cintorín. Minule mi napadlo, aké je to paradoxné miesto, že práve tam stretnem najviac známych. A pokiaľ ide o hranie na trnavskom javisku – nikdy som tam nehral v rámci profesionálneho divadelného súboru. Bol som ale nedávno oslovený režisérom z Trnavy, či by som si nechcel niečo pripraviť a zahrať. Odpovedal som, že nie som proti tomu. Musíme len nájsť titul a vhodný čas medzi hraniami v Bratislave. Takže, možno sa objavím v tomto veku aj na doskách Divadla Jána Palárika. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív klubu

Mišendová a Ciežkowski najrýchlejší v motýľkarskej dvojstovke

Plavci pri Veľkej cene Trnavy 2015 s vďakou venovali spomienkovú poctu funkcionárskym veľikárom Mikulášovi Lihánovi a Jozefovi Stankovi

Počas dlhého žurnalistického pôsobenia som postretal desiatky úžasných ľudí. Tiež v trnavskej plaveckej komunite. Jozef Stanko (30. 8. 1935 – 2. 3. 2002) a Mikuláš Lihán (4. 12. 1939 – 29. 6. 2014) patrili predlhy čas do nej. Obaja teda už dojchali do prístavu svojho života. V rozpomienkach ich kamarátov a známych však naďalej patria do širokej partie okolo vysokoškolského bazéna na Prednádraží. Inak ani nemožno, veď títo dobrovoľní činovníci šírili nádielku charizmy pri organizovaní klubového chodu i rôznych súťažných akcií. Keď 1. októbra 1968 vypísali plaveckému oddielu TJ Vysoké školy Trnava rodný list, na predsednícky stolec sa posadil bývalý pretekár M. Lihán. Funkcionárske, rozhodcovské aj trénerské líce držal v klube až do svojho posledného vydychnutia. Obdivuhodná vernosť. Žilkovský rodák J. Stanko zasa pôsobil vo výbore trnavského plaveckého zoskupenia v období 1981 – 1994. Na nezabudnuteľný tandem od vody intenzívne mysleli jeho kolegovia, rovesníci aj mladší nástupcovia, uprostred marca, pri Veľkej cene Trnavy 2015. Veď Miki aj Jožko sa nemalou hrivnou pričínili o dynamický

rozmach vrcholného slovenského podujatia v 25-metrovom krytom bazéne MTF STU.

Spravodajsky uvedme víťazov motýľkarskej dvojstovky, hlavných disciplín štyridsiateho prvého ročníka: Barboru Mišendovú (r. nar. 1998) z VŠC Dukla Banská Bystrica a Dominika Ciežkowského z SMS Krakov. Domáca Barbora Križanová doplávala piata. Skvelá plavkyňa vojenského klubu spod Urpína mala na konte štyri prvenstvá a jednu striebornú priečku. Znakárska dvojstovka mužov o Stankov memoriál ovenčila ďalšieho favorita z krakovskej športovej školy, Macieja Falacińskiego (1996). Jeho mladý kolega, výrazný talent poľského plávania Marcin Goraj, (2001) sa celkovo tešil z primátu štyrikrát. Jeho radosť v súťaži na 100 m polohových pretekov dokonca znásobil nový rekord Veľkej ceny Trnavy (1:01,93 min). Tiež v zápelení žien sa prepisovali rekordné listiny trnavského mítingu, dva razy zásluhou Andrey Podmaníkovej z topoľčianskeho ŠK Piraňa (prisiarska stovka za 1:08,40, dvojnásobná trať rovnakým štýlom za 2:26,80) a raz pričinením Barbory Mišendovej (motýľkarských 100 m za 59,93 s). Štyri najcennejšie

kovy vylovila z trnavskej vody aj talentovaná Maďarka Bianka Lacková (2003). Úplný menoslov dvojdňového mokrého festivalu vytvorilo 436 štartujúcich z 34 klubov, vrátane športovcov z Česka (Brno), Maďarska (Dunaújváros, Šopron, Szekszárd) a Poľska (Krakov). Predstavili sa v dvadsiatich šiestich disciplínach, z toho štyroch žiackych. Usporiadajúci klub nominoval na svoj vrcholný sviatok 77 pretekárov. V medailovom hodnotení si najviac pódiových umiestení vyplával maďarský Dunafer SE Dunaújváros (10-3-2), druhý SMS Krakov mal bilanciu 10-2-2, tretia Dukla Banská Bystrica 6-6-1 a štvrtý Plavecký klub STU Trnava 5-6-8. Tri zlaté medaily zostali doma zásluhou Barbory Tomanovej, ktorá navyše zaplávala dva nové slovenské rekordy dievčat do 14 rokov (znakárskych 100 a 200 m). Neobídme ani jedno prvenstvo Barbary Bartovičovej a Tomáša Niedla. Ako sa ukázalo uprostred marca, trnavské juniorské tromfy sú v terajšej prípravnej fáze na správnej vlne. Veď tento rok ich čakajú reprezentačné povinnosti v Európskych hrách (Baku), majstrovstvách sveta (Singapur) a EYOF-e (Tbilisi). ■

Jaroslav Lieskovský, foto: mp

Jozef „Lulo“ Lukačovič hráčsky vynikal najmä v hádzanej

Organizátorské schopnosti mu sudičky vložili do kolísky, plným priehrštím rozdával pozitívny vzťah k telesnej výchove predovšetkým medzi mladou

Za oponu odzitého nachádzame svedectvo o mnohých výnimočných ľuďoch. Aj v telesnej kultúre. Postavou chlapina, vnútri s dušou pokojného dobráčika. Takého sme poznali Jozefa Lukačoviča (10. 3. 1933 – 14. 10. 2007), medzi kamarátmi známeho pod familiárnou prezývkou Lulo. Zamlada mal pasiu v objavovaní viacerých športov: atletiky, basketbalu, futbalu, ľadového hokeja alebo súťaží brannej všestrannosti. Najviac mu však imponovala hádzaná. Kolektívnej hre medzi sedmičkami sa venoval najdlhšie, vrátane účinkovania vo vrcholnej celoštátnej súťaži. Ligu hral dve desaťročia. A veľmi dobre. V rodnej Trnave, ale tri sezóny aj na moravskom Valašsku, v mestečku Zubří. Šesťkrát mal na sebe reprezentačný dres A-mužstva Československa. Tiež jeho meno figurovalo v širšej nominácii ČSR pre majstrovstvá sveta 1954. Pri záverečnom zužovaní menoslovu sa mu však ušiel čierny Peter necestujúceho náhradníka. Trénersky vypíplal desiatky mladých športovcov, vrátane excelentného brankára Mariána Hirnera, víťaza ankety Trnavský hádzanár 20. storočia. Neskôr sa úľubou J. Lukačoviča stala turistika, ba neodolal ani vábeniu džogingu. Dva razy skúsil na vlastnej koži podmanivú atmosféru 42 195 metrov dlhého behu. Vráťane slávneho košického MMM. Najstarší maratón na európskom kontinente zdolal po východoslovenských cestách začiatkom októbra 1980. Svoju všestrannosť si v seniorskom veku viackrát

Trnavská hodinovka sa spočiatku behala na škvarovom ovále PdF UK. Z atletického areálu na sídlisku Prednádražie pochádza aj náš záber. Zhotovený bol 17. marca 1983 a vidieť na ňom Stanislava Sedmáka (Poľnopo Veľké Kostoľany), Máriu Heretikovú-Kúttnu (Lokomotíva Leopoldov), Jozefa „Lula“ Lukačoviča (Klub rekreačného behu KDPM Trnava) a Jiřího Kvapila (NK Trnava).

úspešne otestoval v Odznaku zdatnosti PPOV. Často organizoval preteky a rôzne súťaže. Bol výborný motivátor. Záujem okolia dokázal prebudiť nenásilnou formou. Na telovýchovnom poli pracoval vo viacerých pozíciách. Najmä medzi mladou. Naostatok ako vychovávateľ v študentskom domove stavebnej priemyslovky na Prednádraží. Z aktivít v rámci tamojšej SPŠS, ktorým pomohol na svet, spomeňme predovšetkým štafetový nonstop beh Trnava – Horné Hámre (115 km), alebo basketbalovú 24-hodinovku. Obe akcie založil Jozef Lukačovič počas pôsobenia vo výchovateľskej pozícii na jar 1985, teda pred tridsiatimi rokmi. Trasu dlhú 115 km, ktorá viedla spreď školy na Prednádraží až do miesta pamätných bojov Trnav-

skej posádky počas Slovenského národného povstania 1944, dokázala Lukačovičova študentská štafeta prebehnúť najrýchlejšie, za sedem hodín, v osemdesiatom ôsmom roku. Priekopnícky vychovávateľ postupne vyzrejal v usporiadateľský štáb novými ľuďmi. A tí nesú posolstvo originálneho nonstop súboja pod stredoškolskými košmi mladých stavbárov dodnes. Život sa „Lulovi“ napokon zauzľil po tragickom skone manželky. Pod ťarchou tejto smutnej udalosti sa v ostatných rokoch starobného dôchodku utiahol do samoty. Peripetie osudu často vedia byť v závere dlhej púte po tomto svete nespravodlivo kruté. Spomienkové memoáre o vzácnom človeku Jozefovi Lukačovičovi tu však zostávajú natrvalo. ■

Edo Krištofovič

Je na fanúšikoch, aby bol nový štadión tak zaplnený ako oba predchádzajúce

Futbalový Spartak Trnava, aspoň tomu nasvedčujú všetky dostupné informácie, chystá sa k riadnemu nádychu. Už samotná konštrukcia jeho štadióna ako neprehliadnuteľný obrovský palec upozorňuje, že po rokoch sa v Trnave chystajú veci, ktoré by mohli pripomenúť päťnásobného majstra nie ako archívnu spomienku, ale ako živú súčasnosť. Závan tých dávnejších čias, ktoré predchádzali historickému zlatému veku futbalového Spartaka a neustále v nás rezonujú, nám pripomenulo nedávne stretnutie s posledným veteránom vtedajšieho futbalového vedenia – výboru, ako sme vtedy hovorili, čerstvým osemdesiatnikom Ing. Františkom Slovákovi (*3. 3. 1935).

„S trnavským futbalom som sa dostal úplne samozrejme do prvého kontaktu ešte v dávnych povojnových rokoch. Malatinský ako obdivovaný aktívny futbalista vtedy trénoval aj žiakov, a tak bolo len samozrejme, že všetci sme chceli byť pri tom, resp. pri ňom. Po skončení školy som dostal umiestenku do Bratislavy na Kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky. Ten sídlil nad hlavnou stanicou, kam vtedy patrili aj Výskumný ústav vinársky a vinohradnícky. Do práce preto bolo treba cestovať, a tak som sa dostal do partie „vlastkárov“. Do nej vtedy patrili, samozrejme, okrem ostatných, aj futbalisti – Benedikovič, Moravec, Malatinský a aj môj priateľ Jožko Režucha, neskôr filmový režisér. Pamätníci isto vedia, že patrili medzi dorastencov, ktorí v sezóne 1946/47 získali titul majstrov Československa. Futbalové ovzdušie teda panovalo aj vo vlaku, a udialo sa, že som sa stal členom kartárskej partie. No nielen preto sa ma futbal držal čoraz pevnejšie. Povinnú miestenkovú prax v Bratislave mi skrátil kartový partner Tóno Malatinský na polovicu, keď mi vybavil prestup do Trnavy. A tak sa v polovici päťdesiatych rokov začala moja výbornícka kariéra. Pamätám si na vtedajších starých pánov funkcionárov, Jána Malatinského, Tónovho otca, Čavojského, Bošnáka, Blažka

a najmä na Šaňa Sameka, ktorý ako jediný z funkcionárov bol zamestnancom Spartaka a organizačnou prácou držal futbal i náš výbor, lebo inak bola doba neprajná. Malatinský bol vtedy v „exile“ v Handlovej, odkiaľ dochádzal do Trnavy nanajvyš cez týždeň, v nedeľu kočíroval domácich baníkov. Mali sme za sebou obdobie, keď futbalové reorganizácie vyvrcholili ‚slovo-tvornými‘ pomenovaniami klubov. V lige mohol byť jediný Tatan, jediná Iskra, jediné Dynamo a jediný Spartak. Tým ale bola pražská Sparta a Trnava musela opäť bojovať o svoje miesto na slnku. Toto dodnes považujem za jeden z prvých podrazov trnavského futbalu.

Našťastie, na jar 1956 najprv ako hráč, potom ako tréner, vrátil sa Malatinský s evidentnou snahou podržať v Trnave vrcholový futbal. Pamätám si, že sa vrátil aj Benedikovič, prišiel Švec a Koiš, myslím aj Hrebíček a ‚Muro‘ Kadlec, Gogh, Galbička, Majerník, Benko, Kravárik, Hagara a ďalší ako Jarábek, Štibrányi, Adamec, Ondruška. Výbor získal posilu v podobe viacerých podnikových funkcionárov. Skrátka, lanárlili sme nielen hráčov, ale aj takých, čo mohli svojím vplyvom podporiť futbal v Trnave. Zároveň sme ale podchytili i našich fanúšikov. Vtedy vznikla výborná tradícia objavovania talentovaných hráčov na trnavskom futbalovom

vidieku. Tá napomohla vytvoriť základ neskoršieho zlatého majstrovského spartakovského celku. S tréningami vypomáhal aj stredoškolský telocvikár František Gažo. Doplnené a omladené mužstvo bolo začiatkom šesťdesiatych rokov na vzostupe. Jeho legendárnou súčasťou sa stal aj masér Dežko Rašla. Ten podľa všeobecného názoru bol taký dôležitý, ako sám tréner. Bol to on, čo výrok ‚lítajú na ihrisku jako anđeli‘ dal do írečitej trnavskej podoby: Šak aj hrajte jako bílý anđeli.“

František Slovák pôsobil v tých rokoch po odchode z Bratislavy na okresnom národnom výbore vo funkcii vedúceho odboru všeobecného plánu a rozpočtu, a po územnej reorganizácii ako vedúci oddelenia územného plánu. Ekonomika, plánovanie, celá hospodárska oblasť ukazovala sa ako ideálne spojenie smerujúce k rozvoju futbalu. Bez

potrebného ekonomického zázemia by nemal šport šancu byť na špičkovej úrovni. Z bývalých závodov ako Vozovka, Šmeral, Tesla, Chirana, Drôtovňa, ale aj Cukrovar sa stali podniky, ktoré mali svoju ekonomickú samostatnosť a váhu.

„Vysvetľovali sme ich riaditeľom, ako sa dá ekonomicky z tejto pozície pomôcť futbalu. Podpora reklamou bola vtedy neprebádaná oblasť, ktorú sme tiež zapojili do procesu rozvoja trnavského futbalu. Vtedy podľa mňa došlo k druhému podrazu trnavského futbalu. Vstúpili sme na medzinárodnú klubovú scénu, no po dvojtýždni s AS Roma sa s funk-

cionármi Spartaka roztočil súdny kolotoč. Podľa obžaloby šlo o finančné machinácie, v skutočnosti bola podstata politická: rímska emigrácia hráča. Bolo treba začať odznova. Predsedom futbalového výboru sa stal riaditeľ Komunálnych služieb Martin Bujan, členmi výboru riaditeľ Vozovky Ján Ďuriník, ďalej JUDr. Ondreička, Koloman Malík, Martin Blažo, riaditeľ Vinárskych závodov J. Sivák, JUDr. Križan z Cukrovaru, riaditeľ Šmeralu Michal Kadlec, R. Meszáros. Museli sme získať do výboru odvážnych ľudí, takých, ktorí mali možnosť pomôcť veci riešiť. Postupne sa vyprofilovalo silné spojenie s Kovosmal-

tom a spolu s novými vedúcimi (F. Volný, F. Novák), a tak na konci prvej polovice šesťdesiatych rokov nastali síce nie Vianoce, ale čas radosti a veselosti pre spartakovských fanúšikov. A tých vtedy bolo neúrekom. Bol som sa pozrieť, ako rastie ďalší trnavský futbalový štadión. Za tie predchádzajúce považujem ten povojnový s hlinenými ochodzami a drevenou tribúnou i náš ocelový s vtedy mohutnou severnou a južnou tribúnou. Je teraz rad na trnavskom fanúšikovi, aby bol nový tak zaplnený ako oba predchádzajúce, aby sa jeho návštevníci tak tešili futbalu ako my.“ ■

Jaroslav Lieskovský

Grand Prix Tyrnavia 2015 klope na dvere

Sedemnástemu medzinárodnému festivalu tanečného športu predchádzal na palubovke mestskej haly slovenský šampionát v desaťkolovej kombinácii aj s medailovými zásahmi trnavských párov

Spoločenské tance majú v Trnave bohatú tradíciu. Založili ju manželia Porzerovci v odborárskom závodnom klube bývalého národného podniku TAZ na Ulici Jozefa Barčovského (dnešná Coburgova). Tiež v súčasnosti ide o obľúbené odvetvie. Na ostatok, štrnásteho marca, to potvrdili majstrovstvá Slovenska v desiatich tancoch, kombinácii štandardu a latiny. Pod strechou mestskej športovej haly na Rybníkovej sa v deviatich súbojoch o národné tituly predstavilo 105 dvojíc. Niektoré mali opakované štarty. Medzi dospelými súťažili vo finále dva páry domáceho KTŠ Tyrnavia, Adam Brešťanský s Eliškou Lenčešovou (3. miesto) a Štefan Pintér s Paulínou Gašparíkovou (5. pozícia – aj víťazi kategórie do 21 rokov). V juniorskej jednotke boli piati Marek Rebro s Katarínou Bachoríkovou, v juniorskej dvojke klasifikovali rozhodcovia na štvrtej priečke Matúša Majzela s Patríciovou

Piešťanskou (všetci TK Welcome Trnava). Ten istý post sa ušiel v konfrontácii mládeže Liborovi Benedikovičovi s Lenkou Bachoríkovou (KTŠ Tyrnavia). Hneď skraja piateho mesiaca, cez prvý májový víkend, príde na rad Grand Prix Tyrnavia 2015. Známy medzinárodný festival založila dvojica M. Balún (KTC) a J. Lieskovský (Mesto Trnava) v apríli 1999. Stojí za povšimnutie, že pri premiére súťažili domáce páry iba medzi neregistrovanými. Po dlhoročnej odmlke sa iné čakať nedalo. Počas šestnástich dejstiev GPT prišli do slovenského Ríma stovky súťažiacich predovšetkým z európskych štátov, no občas nechýbali ani exotickí hostia z Argentíny, Japonska, Južnej Afriky a Nového Zélandu. Obe hlavné zápolenia dospelých mali vlani najlepšie páry z Českej republiky. Víťazné šerpy 2014 si v sobotných štandardných tancoch odniesol tandem Jiří Vala s Anetou Krejčíovou

a o deň neskôr v latinskoamerickéj nádielke získali najviac bodov ich krajanovia Václav Masaryk s Klárou Chovančíkovou. Tiež pri najbližších celodenných prehliadkach mladosti, elegancie a tanečného kumštu si návštevníci akiste prídu na svoje. Pred rokom sa trnavskému publiku predstavilo na parkete mestskej športovej haly 397 dvojíc. Rozdelili ich do tridsiatich štyroch súťaží rôznych výkonnostných a vekových kategórií. Tejto obdivuhodnej záľube sa páry poväčšine venujú na amatérskej úrovni, no v trnavskej štartovej listine z programu WDSF (World DanceSport Federation) tradične figurujú i mená profesionálnych tanečníkov. Je príjemné konštatovať, že domáce kluby už pravidelne majú v hojnej miere svoje zastúpenie medzi finalistami. Držíme palce, aby to tak bolo v MŠH aj pri sedemnástom ročníku GPT cez prvý májový víkend. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív autora

Keď burácajúce stroje mali v Trnave zelenú...

Originálne huncútstvo talianskych bratov Bertoliovcov s vodičským preukazom pri premiére cestných motocyklových pretekov na rozhraní jari a leta 1948

Rachot motorov, odvážni muži v kožených kombinézach, vôňa spáleného ricínu. To všetko sa kedysi miešalo na pretekárskych tratiach starobylej Trnavy. Priamo v jej historickom centre, alebo v teréne Tehelne. Úvodný ročník cestných motocyklových pretekov na okruhu v historickej časti Trnavy sa jazdil 20. júna 1948. Hrnot letel ako opojná bubnová paľba. Štart a cieľ bol na ulici pred terajšou mestskou radnicou. Medzi aktérmi nechýbal ani domáci Ján Pinter (2. 5. 1913 – 14. 5. 1997). Síce sa viac venoval motokrosu, no v štartovej listine historickej premiéry cestného motocyklového okruhu v jeho rodnom meste nemohol nebyť.

V novinárskom notese mi zostala Pinterova klebietka o výnimočnej príhode. Zlatý vavrín si z trnavskej ouvertúry odniesol Piešťanec Eduard Bertoli na Jawe 250. Keďže ešte nemal vodičský preukaz, požičal mu ho brat Ladislav, a teda víťaz išiel preteky pod iným menom. Ich otec Giovanni Bertoli, taliansky imigrant, sa dávnejšie usídlil v kúpeľnej perle Považia. „Čo za huncútstvo tí Taliani zasa vymysleli?“ okomentovalo škandál trnavské motoristické zákulisie. Pri dekorovaní absolútneho premianta však bratská výpomoc nevyšla najavo.

Čas plynul ďalej. Burácajúce motorky neodmysliteľne patrili k Trnave aj začiatkom päťdesiatych rokov predošlého storočia. Husté špalieri divákov s nadšením sledovali nezabudnuteľné majstrovstvo slovenských i českých krotiteľov ocelových tátošov. Stop tomuto populár-

nemu podujatiu priamo v centre Trnavy dala až neustále sa zvyšujúca rýchlosť pretekárskych motocyklov. S lekárom Ladislavom Bertolim mi neskôr viackrát bolo ctou pracovať v riaditeľstve piešťanskej Ceny Slovenska, vrcholného medzinárodného sviatku kapotovaných motoriek v celej krajine pod Tatrami. Samozrejme, nedalo sa nespýtať na pravdivosť Pinterovej klebietky z trnavského 1. ročníka motookruhu koncom štyridsiatych rokov. „Tak nejak to bolo,“ pobavene sa zasmial L. Bertoli pri oprašovaní vzdialených okamihov z ich motoristickej mladosti. Spolu s Vladimírom Zahradníkom, významnou trnavskou persónou na federálnej úrovni, pomáhal starší z bratov Bertoliovcov organizovať aj úvodný motokros v trnavskej Tehelni. V prvej polovici sedemdesiatych rokov 20. storočia teda nadviazali na motocyklovú tradíciu v Trnave najmä organizátori z klubu SZM Fortuna už spomenutými terénymi zápojeniami na miestach súčasného sídliska Družba. To som účinkoval v usporiadateľskom štábe na poste moderátora. Alexander Samek, Milan Bonov, Oto Majba, Ivan Kotleba a ďalší nadšenci z aktívneho zväzacieho automotoklubu sa ešte viackrát s vervou pustili do zaujímavého motokrosového projektu. Riadiace centrum pretekov fungovalo v mládežníckej Fortune na Ulici kpt. Jaroša, dnešnej Františkánskej. Povedľa terénneho úseku na Bučianskej ceste stála jedna z výrobných tehál. V jej útrobách sa pri zimnej verzii nášho

Pretekárska trať trnavských motokrosov viedla aj v lesíku pri terajšom mestskom zimnom štadióne.

motokrosu stihli skrehnúť jazdci zohriať po predpoludňajšom povinnom tréningu. Parkovisku strojov na opačnom konci pravidelne velil staršina, už spomínaný Janko Pinter. Motocyklové depo malo priestor v lokalite, ktorú neskôr zabrala výstavba súčasného zimného štadióna. Pretekárska dráha bola postupne situovaná do terénu naprieč celou Tehelnou. Za najatraktívnejší úsek si diváci zvolili prudký kopec s obrátkou na placi terajšej benzínovej pumpy Bučianska. Tu mi v pamäti utkvел najmä krkolomný pád Holíčana Fischera. Do trnavskej nemocnice sme ho chodili navštevovať celý nasledujúci týždeň. Všetko odvíjal neúprosný rytmus rokov. Teraz, počas prechádzok moderným sídliskom Družba, sa nezriedka pristihnem pri návrate do obdobia spred štyroch desaťročí, keď tadiaľto viedla trať zavýjajúcich strojov odvážnej motokrosovej svorky. ■

Jaroslav Lieskovský

Tenisová extraliga tímov na prelome apríla a mája

Muži aj ženy TC Empire Trnava obhajcami zlatých medailí vo vrcholnej súťaži družstiev, o slovo sa hlásia medzinárodné majstrovstvá SR s doteraz najvyššou dotáciou 100-tisíc dolárov

Extraliga dospelých 2015, tradične hraná k. o. systémom, dostane priestor 27., 29. apríla a 1. mája. Oba tenisové celky TC Empire nastúpia do súťaže v pozícii obhajcov majstrovských titulov. Pripomeňme, že vlani išlo v extraligovej konfrontácii o prvý dvojzásah našich družstiev vo výške deväťdesiatročnej histórii organizovaného tenisu v Trnave. Na úvodné kolo 21. ročníka, v pondelok 27. 4., určil žreb nasadeným trnavským kolektívom prijateľných súperov, mužskí premianti TC Empire privítajú doma novomestský celok TK Nová generácia, ženské obhajkyne zlatých medailí si rovnako na domácej pôde zmerajú sily s bratislavskou Slá-

viou Agrofert STU. Cez poslednú aprílovú sobotu odštartujú aj viackolové súťaže nižších líg. Obe rezervné zostavy TC Empire sú nováčikmi prvoligových zápolení. Muži Trnavy B vycestujú na začiatok do Spišskej Novej Vsi, kým ženy toho istého klubu z Ulice J. Hajdócyho budú hrať 25. 4. v Ružomberku. Na extraligové súboje nadviaže v malom Ríme najvýznamnejší sviatok ženského tenisu. Empire Slovak Open 2015, premiérovo s dotáciou 100-tisíc USD, sa bude hrať na antukových kurtach od 4. do 10. mája. Začiatok kvalifikácie dvojhry je naplánovaný na prvú májovú sobotu. Trnavskí diváci aj tentoraz budú mať bezplatný vstup do

hľadiska areálu TC Empire, najmodernejšieho tenisového komplexu na Slovensku. Hráčky svetového rangu sa v relatívne krátkom čase naučili sem chodiť už s pravidelnosťou. Ba dokonca v 1. ročníku zavítala do Trnavy i súčasná rumunská megahviezda Simona Halepová. Tiež tento rok pôjde vo vrcholnom domácom turnaji žien o tituly medzinárodných majsteriek SR (dvojhra, štvorhra). Vlani si odniesla singlové prvenstvo z dvorcov Na rybníku fedcupová reprezentantka Anna Karolína Schmiedlová, kým deblový turnaj sa stal korisťou čínsko-luxemburskej dvojice Saj-saj Čengová – Stephanie Vogtová. ■

(lies)

Šport v skratke

■ **CYKLISTIKA:** Trnavčan Ľuboš Malovec, 21-ročný odchovanec CK Olympik z liahne trénera Bohuslava Kujoviča, si vo svojej prvej profesionálnej sezóne v zahraničnom tíme počína nad očakávanie. Po výbornom debute v 7-etapových pretekoch na argentínskych cestách má za sebou ďalšie vydarené zápisy. Svoj Cycling Academy Team, ktorého ambasádorom je Peter Sagan, ale aj slovenskú cyklistiku a rodné mesto Trnavu totiž Malovec úspešne reprezentoval minulý mesiac v Chorvátsku. Najskôr, 4. marca, si v Umagu vyjazzil 22. miesto (157,5 km, na štarte 190 mužov) a o tri dni dokonca pridal v Poreči siedmu pozíciu (143 km, 199-členný pelotón). V oboch podujatiach prešiel cieľom v rov-

nakom čase ako víťaz. Od 12. do 15. 3. jazdil štvoretapovú nádielku v 200-člennom poli na Istrii. Po úvodnej etape ho dokonca obliekli do zeleného dresu a vo vrchárskej súťaži skončil napokon piaty. Malovec v celkovom poradí zaostal 4:15 min za víťazom národných pretekov.

■ **TENIS:** Medzinárodný turnaj ITF v kategórii do 18 rokov sa hrá pod strechou TC Empire od roku 2008. Naostatok, od 8. do 15. marca, okúsilo hlavnú dvojhru na tvrdom povrchu 48 chlapcov a 32 dievčat. Mimochodom, trnavská tenisová hala na Ulici J. Hajdócyho má nový povrch, ktorý je totožný s hardom na grandslamovom turnaji Australian Open. Juniorský Em-

pire Cup 2015 najskôr ovenčil víťazným vavrínom za štvorhru český tandem Antonín Štěpánek – Lukáš Vejvara a slovensko-ukrajinskú dvojicu Tamara Kupková – Anna Laguzová. U dievčat išlo o členky usporiadajúceho klubu, resp. tenisovej akadémie. Z najcennejšej singlovej trofeje sa potešil iba 16-ročný poľský hráč Kacper Żuk (nar. 21. 1. 1999) a medzi juniorkami bola najlepšia moravská tenistka Sabina Machalová (10. 12. 1997), zastupujúca farby SK Zlín.

■ **MASOVÝ ŠPORT:** Tretí diel Športového dňa Fakulty sociálnych vied UCM v Trnave dostane priestor v stredu 29. apríla. Bude venovaný pamiatke Pavla Gleska (30. 1. 1931 – 15.

7. 2008), nezabudnuteľného veľikána na poli atletiky, olympizmu a vysokoškolskej telesnej výchovy. Usporiadateľský výbor, pod vedením Mariána Mericu, chystá na viacerých trnavských športoviskách, vrátane fakultnej telocvične V jame, pestrý celo-

denný program. Ide o vrcholný program akademickej telesnej kultúry v Trnave. Pripomeňme, že lanskú novembrovú edíciu, aj za aktívnej účasti zahraničných študentov z Turecka a Ukrajiny, pociťovali svojou prítomnosťou dve športové ikony: nateraz najstarší

slovenský olympijský víťaz Janko Zachara (OH v Helsinkách 1952) a futbalový vicemajster sveta Jozef Štibrányi (MS v Čile 1962). Tiež na tretiu kapitolu pohybových aktivít študentov a zamestnancov FSV UCM sa avizovalo viacero čestných hos-

GK

Hrajte kráľovskú hru s Novinkami z radnice

Záver šachovej partie: Ujtelky – Báňas, Tatranský pohár 1978, pozícia po ťahu 33 – Jg7 (10 – 10)

V apríli si priaznivci kráľovskej hry pripomínajú nedeľu 100. narodeniny významného slovenského šachistu i funkcionára. Niektorí trnavskí šachisti mali možnosť s ním sedieť za šachovnicou. Jedným z nich bol aj Ján Báňas na tradičnom Tatranskom pohári, ktorý sa konal na Štrbskom plese r. 1978. Partia sa hrala vo štvrtom kole. Po úvodných ťahoch: 1.c4 Jf6 2.g3 c5 3.Sg2 d5 4.c:d5 J:d5 5.Jc3 Jc7 6.f4 g6 7.Jf3 Sg7 8.0-0 0-0 9.b3 Jc6 10.Sb2 Vb8 rozohrali „duelanti“ v Anglickej hre tzv. Rubinsteinov systém (A34). S bielymi figúrami hrajúci Ujtelky si nechal vytvoriť v strede šachovnice „izolovaného“ pešika, na ktorého s čiernymi hrajúci Báňas zaútočil ťažkými figúrami. V pozícii na diagrame sa rozhodol biely pokračovať ťahom 34.Vf7. Čierny nezaváhal a vymenil svoju dámu za dve súperove veže: 34. - D:f7 35.V:f7 K:f7 36.Df3+ Kg8 37.Je3 Vf8 38.Dg4 Jh5 39.Jd5 Kg7 40.De2 Jf6 41.Da6 Vf7 42.Jf4 V:e4 43.Dc8 Vfe7 44.Dc6 V4e5 45.Kh3 Ve3 46.Jd5 J:d5 47.D:d5 h5 48.b4 c:b4 49.Dd4+ Kh7 50.D:b4 Ve2 51.a4 Vf7 52.Dc3 Vf2 53.Dc7+ Kh6 a biely sa vzdal (54.Dc1+ Vd2 55.Dh1a6 56.Dg1 b5 57.a:b5 a:b5 58.Dh1 Vh2+ 59.D:h2 V:h2+ 60.K:h2 b4 -+). Mohol niekde Maxo, ako ho familiárne prezývali, hrať lepšie? Túto otázku kladie nášim čitateľom – riešiteľom. Maximilián Ujtelky (*20. apríl 1915 – † 12. december 1979)

– slovenský šachista, rodák zo Spišskej Novej Vsi. JUDr. Ujtelky vyštudoval právo. Pracoval na daňovej správe a v bankách. Bol v priamej línii potomkom uhorského skladateľa Franza Liszta. Ako mnohonásobný účastník Majstrovstiev ČSR získal tri medaily: striebornú (1960, Ostrava, po prehre doplnkového zápasu o titul s Jiřím Fichtlom) a dve bronzové (1948 a 1959, obe v Bratislave). Roku 1965 bol druhý na turnaji v Reggio Emilia (Taliansko). Trikrát reprezentoval

Československo na olympiádach (r. 1954, 1960, 1966 – tu v úlohe hrajúceho kapitána) a dva razy na Majstrovstvách Európy družstiev, na ktorých v roku 1957 získal s družstvom bronzovú medailu. Úlohu kapitána reprezentácie si zopakoval aj na olympiáde v Siegene (Nemec-ko) r. 1970, ale na chodníku ho zrazilo auto, takže skončil v nemocnici. Toto ťažké zranenie mu pravdepodobne aj skrátilo život. Medzinárodným majstrom sa stal od r. 1961. Od r. 1953 bol desať

rokov predsedom Slovenského šachového zväzu a od r. 1970 osem rokov aj Československého šachového zväzu. Originálne prispel do teórie otvorení šachovej partie; tzv. ježko inšpiroval V. Horta aj B. Spasského (1.e4 g6 2.d4 Sg7 3.Jc3 a6 4.Jf3 d6 5.Sc4 e6 6.Sg5 Je7 7.a4 h6 8.Se3 b6 9.0-0 Jd7 10.Ve1 0-0 atď.). Bol vynikajúci aj v „bleskovkách“. Svoju bohatú šachovú knižnicu odkázal Slovanu Bratislava. Napriek svojim veľkým šachovým

úspechom a mimoriadnym znalostiam najmä jazykov a histórie kultúry ostal v spomienkach všetkých, ktorí ho poznali, ako veľmi skromný, tichý a korektný človek.

Riešenie skladby č. 26 (Sýč): Zvodnosť 1.Da6? hrozí 2.Dc4 mat, 1. - Kc5 2.Da7 mat, vyvrátenie zvodnosti 1. - Vf6!; zvodnosť 1.Df5? hrozí 2.Jxc6 mat, 1. - Jxe5 2.Dxe5 mat, vyvrátenie zvodnosti 1. - Vd5! Rieši: 1.Df8! tempo (čierny je v nevýhode

ťahu), 1. - Kc5,c5,Vf6,Jf7 ľub. 2.Jd7,Jc6,Jxc6,Dxd6 mat. Pekne pôsobí bieleho batéria strelec – jazdec. Pri porovnaní matov vo zvodnostiach a riešení po 1. - Kc5 a 1. - Jxe5 vznikla ich zámena. Dvojťažka bola autorovou prvou skladbou. Výborná prvotina, ktorá ukázala autorov zmysel pre šachovú kompozíciu, len škoda, že po obranách: 1. - Vd8 a 1. - Vd7 vychádzajú súčasne dva maty: 2.Jxc6 a 2.Jxf7 (duál). ■

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLÁŠTOR
Múzejné námestie 3, 033/
5512913, 033/5512 911,
www.zsmuzeum.sk

EXPOZÍCIE

Archeológia, Gotická Trnava, Dejiny Trnavy, Umelecké remeslo v Číne a Japonsku, Kampanologická expozícia, Oratórium, Ľudová hrnčičina, Ľudový odev západného Slovenska, Príroda Malých Karpát, Krása zašlých čias, Štefan Cyril Parrák – pocta kráľovi zberateľov, Sakrálné pamiatky

VÝSTAVY

■ **EVEREST** – výstava prevzatá zo Slovenského olympijského a športového múzea v Bratislave, prístupná od 1. apríla, potrvá do 30. 6. 2015

■ **TRNAVSKÝ OBJEKTÍV** – súťažná prehliadka neprofesionálnych fotografií, v ZsM organizuje Trnavské osvetové stredisko Výstava do 18. mája 2015

■ **MAROKO – RAJ GEOLÓGOV** sprístupnenie geologickej výstavy od 17. marca 2015 výstava potrvá do 28. 2. 2016

■ **ZBERATEĽSTVO, ZBERATEĽLIA, ZBIERKY** výstava zo zbierok ZsM do 13. 4. 2015

■ **ŽIVOT KLARISIEK V TRNAVE** do 31. 12. 2014

■ ZBIERKOVÝ PREDMET ME-SIACA

Predmet z geologického depozitára

PODUJATIA

■ CYKLUS PREDNÁŠOK

11. apríla (sobota) o 14.00 h

PRECHÁDZKA PO STAREJ TRNAVE

Komentovaná prezentácia fotografií – PaedDr. Simona Jurčová
Ďalšie prezentácie na objednanie pre skupiny nad 20 osôb, vstupné podľa platného cenníka vstupov do múzea

■ MAROKO – RAJ GEOLÓGOV

Maroko – raj geológov, komentovaný sprievod výstavou – na objednanie, sprevádza RNDr. M. Hornáček

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5
LETNÁ SEZÓNA 1. 4. – 30. 9.

ut. – pia. 8.30 – 12.30 h na objednanie 13.00 – 14.30

so. – ne. 11.00 – 17.00 h

Prosíme, ohlasujte návštevy cez pracovné dni u lektorov v hlavnej budove na tel. č. 033/ 5512 913

EXPOZÍCIE

Pamätná izba Mikuláša Schneidera Trnavského, Dejiny Cirkevného hudobného spolku, Dvorana slávy dobra

VÝSTAVY

■ **HISTÓRIA POPULÁRNEJ HUDBY V TRNAVE DO R. 1989**

do 20. 4. 2015

■ POZNÁTE

HUDOBNÉ NÁSTROJE?

Výstava potrvá do 20. 4. 2015

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

– OLÁHOV SEMINÁR

Námestie sv. Mikuláša 10

Zimná sezóna – do 31. marca.

Prosíme, ohlasujte návštevy cez pracovné dni u lektorov v hlavnej budove na tel. č. 033/ 5512 913

■ WILLIAM SCHIFFER

Život a dielo sochára a medailéra

■ SLOVÁCI,

PIŠTE PO SLOVENSKY!

Výstava k 250. výročiu narodenia A. Bernoláka – do 31. 12. 2015

■ KNIŽNÁ KULTÚRA

NA ZNÁMKACH – filatelista

zo zbierky Severína Zrubca

Výstava potrvá do 31. 5. 2015

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

tel.: +421 33 55 11 659

info@gjk.sk, www.gjk.sk

■ 9. apríla o 18.00 h

v Synagóge – Centre súčasného umenia

Miroslav Trubač: J.R.D. (Je robené doma)

Vernisáž výstavy mladého slovenského sochára (*1986, Trnava). Prevažne komorná tvorba je založená na spoločenských paradoxoch, dynamika figurálnych kompozícií je „zamrznutá“ v čase. Dej

je podporený výrazným kolorovaním námetov, v ktorých je samonosné ich stvárnenie: gestá, grimasy, rozloženie kompozície, celkový výraz
Kurátor: Roman Popelár
do 10. mája

■ **30. apríla o 18.00 h v Kopplovej vile**

DRAHOMÍR PRIHEL (výber z tvorby)

Vernisáž autorskej výstavy umeleckého sklára strednej generácie

Kurátor: Ľudovít Petránsky
do 31. mája

■ **BAnda**

Výstava najmladšej maliarskej generácie 4. ateliéru Katedry maľby a iných médií VŠVU pod vedením prof. akad. mal. Ivana Csudaia

Vystavujúci autori: Ján Hrčka, Jakub Hvězda, Andrea Kopecká, Filip Sabol, Michal Turkovič
Kurátorka: Beata Jablonská
do 19. apríla

STÁLE EXPOZÍCIE

■ **JÁN KONIAREK**

(1878 – 1952)

Zakladateľ moderného slovenského sochárstva – stála expozícia sochárskej tvorby

■ **KLENOTY DOMOVA**

– slovenské klasické umenie 20. storočia

■ **GALÉRIA PORTRÉTOV** – výber diel z kolekcie portrétneho žánru reprezentujúce vývoj portrétneho maliarstva od konca 18. storočia po súčasnosť zo zbierok GJK

AKCIE / AKTIVITY

■ **16. apríla o 17.00 h**

v Kopplovej vile KOMENTOVANÁ

PREHLIADKA spojená s neformálnou diskusiou pre širokú verejnosť k aktuálnej výstave Naporcovaní. Prehliadka sa uskutoční za účasti autorov – maliarskej skupiny BAnda (Ján Hrčka, Jakub Hvězda, Andrea Kopecká, Filip Sabol, Michal Turkovič), vstup voľný

■ **ART Laboratórium 2015**

Tvorivé dielne a výtvarná tvorba nielen k aktuálnym výstavám pre MŠ, ZŠ, SŠ podľa záujmu škôl

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

Na tomto mieste sme v marcovom vydaní NzR neúmyselne zverejnili namiesto marcového programu program z februára. Za túto nemilú technickú chybu sa čitateľom aj Knižnici Juraja Fándlyho ospravedľujeme.

■ **16. apríla o 17.00 h v čitárni ŠMIKANCE S VAJCOM**

Fórum humoristov predstavuje knižnú novinku Gabovej mamy Evy Kopúnkovej: Zvedavý krtko
Scenár a moderovanie: Gabo Kopúnek

20. – 24. apríla 2015

LES UKRYTÝ V KNIHE alebo KNIHA UKRYTÁ V LESE

5. ročník celoslovenskej kampane v spolupráci s Národným lesníckym centrom

■ **20. apríla o 10.00 h**

v záhrade knižnice ŠKRIATKOVIA A RYTIERSKE CNOSTI

Prezentácia knižnej novinky za účasti autorky Svetlany Majchrákovéj, ilustrátorky Oksany Lukomskej a vydavateľky Danuše Dragulovej Faktorovej

■ **22. apríla v oddelení pre deti a v pobočkách Tulipán a Prednádražie**

DEŇ ZEME – stretnutia s lesnými pedagógmi

■ **24. apríla o 15.00 h**

v oddelení pre deti od. LES UKRYTÝ V KNIHE

– tvorivá dielňa a súťaž

■ **KNIŽNÁ COOLTÚRA**

Interaktívna hodina a čítanie v nemeckom jazyku pre žiakov ZŠ v čitárni knižnice. V spolupráci s Your'sCOOL
17. apríla o 10.45 h
20. apríla 2015 o 10.45 h

■ **28. apríla o 14.00 h**

v oddelení pre deti KINO PRE NEVIDIACICH A SLABOZRÁKÝCH

Premietanie filmu Ohňom a mečom II. s audiokomentárom. Vstup len pre nevidiacich a slabozrakých

■ **29. apríla o 17.00 h v čitárni NEZOSTALO PO NICH TICHOO III.**

Fórum humoristov prezentuje najnovšiu knihu o 12 osobnostiach Slovenska
Hostia: Alena

Horváthová-Čisáriková, Peter Valo, Mikuláš Vermeš
Scenár a moderovanie: Mikuláš Jarábek

Hudba: Komorný kvartet z Art Music Orchestra

■ **30. apríla o 13.30 h v hudobnom oddelení, Ul. M. Schneidera Trnavského 5**

KRESLÍME SI HUDOBNÉ OBRÁZKY – vernisáž výstavy najkrajších výtvarných prác študentov Gymnázia Jána Hollého v Trnave na tému Beatlemánia vo výtvarnom umení

■ **JARNÉ ZVYKY A OBYČAJE**

Hudobno-slovné pásmo pre deti v hudobnom oddelení, Ul. M. Schneidera Trnavského 5. Záujemcovia o kolektívnu návštevu si môžu dohodnúť termín osobne v hudobnom oddelení, telefonicky (033/55 11 590) alebo e-mailom (hudobne_oddelenie@kniznicatrnavas.sk)

■ **ROZPRÁVKA MÔJHO ŽIVOTA**

Písomná vedomostná súťaž pre deti k 140. výročiu úmrtia Hansa Christiana Andersena marec – apríl, v oddelení pre deti a pobočkách

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

VEĽKÁ SÁLA

■ **1. streda 10.00 ZMIERENIE alebo DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH**

- 8. streda 19.00 TRI LETUŠKY V PARÍŽI
- 9. štvrtok 10.00 OPICA A ŽENÍCH
- 10. piatok 10.00 ZLATÝ KEŤČIK
- 11. sobota 19.00 MANDRAGORA
- 13. pondelok 19.00 HERCI SÚ UNAVENÍ
- 14. utorok 10.00 MEŠTIAK ŠLACHTICOM
- 15. streda 19.00 VŠETKO O MUŽOCH - derniéra
- 23. štvrtok 10.00 Peter Shaffer: ČIERNA KOMÉDIA - verejná generálka
- 19.00 Peter Shaffer: ČIERNA KOMÉDIA - predpremiéra
- 25. sobota 19.00 Peter Shaffer: ČIERNA KOMÉDIA - PREMIÉRA
- 27. pondelok 19.00 ČIERNA KOMÉDIA
- 28. utorok 10.00 ZLATÝ KEŤČIK
- 29. streda 19.00 BOŽÍ VTÁK
- 30. štvrtok 10.00 TRAJA TUČNIACI
- 19.00 KAMENNÝ CHODNÍČEK

ŠTÚDIO

- 8. streda 10.00 JAZYKOVÁ RÍŠA
- 14. utorok 19.00 VOĽAKEDY A DNES - derniéra
- 29. streda 10.00 TRNAVSKÁ SKUPINA alebo VISELI SME ZA NOHU Z KOLOTOČA

.....
Západoslovenské múzeum, Galéria Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika a knižnica Juraja Fándlyho sú v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja

TRNAVSKÉ MATERSKÉ CENTRUM

- 1. 4. o 8.30 h GITAROVÝ KRÚŽOK pre mamy
- 9.30 a 10.30 h CVIČENIE NA FITLOPTÁCH pre matky s deťmi
- 2. 4. o 10.00 h VESELÁ GITARA – anglický krúžok pre najmenších s Ikou Kraicovou

- 18.15 h CVIČENIE PRE ŽENY vlastnou váhou pri hudbe
- 3. 4. ZATVORENÉ – sviatok
- 6. 4. ZATVORENÉ – sviatok
- 7. 4. o 9.00 h HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA pre deti do 18 mes.
- 10.00 a 11.00 h PRVÉ KRÔČIKY K HUDBE
- 17.00 h CVIČENIE PO PÔRODE – nahláste sa vopred
- 18.00 h CVIČENIE PRE ŽENY vlastnou váhou
- 19.00 h CVIČENIE PRE TEHOTNÉ – nahlasovanie 0911 088 078
- 8. 4. 8.30 h GITAROVÝ KRÚŽOK pre mamy
- 9.30 a 10.30 h CVIČENIE NA FITLOPTÁCH pre matky s deťmi
- 9. 4. o 10.00 h VESELÁ GITARA – anglický krúžok pre najmenších s Ikou Kraicovou
- 18.15 h CVIČENIE PRE ŽENY vlastnou váhou
- 10. 4. o 10.00 h SPIEVANKY – stretnutie pri gitare pre najmenších
- 10.30 h RECEPČIARIK spojený s ochutnávkou
- 13. 4. o 9.20 a 10.30 h MONTESSORI DIELNIČKY
- 17.00 h ANGLIČTINA PRE MAMY – mierne pokročilí
- 14. 4. o 9.00 h HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA pre deti do 18 mes.
- 10.00 a 11.00 h PRVÉ KRÔČIKY K HUDBE
- 15. 4. o 8.30 h GITAROVÝ KRÚŽOK pre mamy
- 9.30 a 10.30 h CVIČENIE NA FITLOPTÁCH pre matky s deťmi
- 16. 4. o 10.00 h VESELÁ GITARA – anglický krúžok pre najmenších s Ikou Kraicovou
- 17. 4. 10.00 h DOKONALÝ RODIČ – ako nepodľahnúť tlaku súčasnej spoločnosti a dopriať si potrebnú voľnosť navzájom, prednáška s besedou, Mgr. Blanka Krajčovičová
- 20. 4. o 9.20 a 10.30 h MONTESSORI DIELNIČKY
- 15.00 – 18.00 h HANDMADE

- BURZA – predajné trhy mamičiek a oteckov spojené s prezentáciou ručne vyrobených prác
- 17.00 h ANGLIČTINA PRE MAMY – mierne pokročilí
- 21. 4. o 9.00 h HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA pre deti do 18 mes.
- 10.00 a 11.00 h PRVÉ KRÔČIKY K HUDBE
- 22. 4. o 8.30 h GITAROVÝ KRÚŽOK pre mamy
- 9.30 a 10.30 h CVIČENIE NA FITLOPTÁCH pre matky s deťmi
- 23. 4. o 10.00 h VESELÁ GITARA – anglický krúžok pre najmenších s Ikou Kraicovou
- 24. 4. o 10.00 h DOJČENIE AŽ PO PRIRODZENÉ Odstavenie – moderovaná diskusia
- 27. 4. o 9.20 a 10.30 h MONTESSORI DIELNIČKY
- 17.00 h ANGLIČTINA PRE MAMY – mierne pokročilí
- 28. 4. o 9.00 h HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA pre deti do 18 mes.
- 10.00 a 11.00 h PRVÉ KRÔČIKY K HUDBE
- 29. 4. o 8.30 h GITAROVÝ KRÚŽOK pre mamy
- 9.30 a 10.30 h CVIČENIE NA FITLOPTÁCH – pre matky s deťmi
- 30. 4. o 8.45 h VÝLET DO PRÍRODY – Indiánsky deň, výlet na rodinnú farmu v Dlhej, stretnutie so zvieratkami, hry, spievanky, grilovačka z prinesených potravín – predpokladaný návrat do Trnavy o 12.30 h, potrebné nahlásiť sa vopred do 20. 4.
- TMC popoludnia ZATVORENÉ

ZDRAVÉ MESTO

- 18. apríla o 10.00 h pred radnicou
- NIE JE IHLA AKO IHLA
- Stretnutie dobrovoľníkov, ktorí chcú čistiť mesto od voľne pohodených injekčných striekačiek

v parkoch a na detských ihriskách. Pridajte sa aj vy, každý účastník aj s tipmi na miesta, ktoré treba vyčistiť, je vítaný. Komunitnú aktivitu zameranú na bezpečný verejný priestor organizujú Združenie STORM, Mesto Trnava a Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity

■ **23. apríla od 9.00 do 13.00 h v Kalokagatii – Centre voľného času**

DEŇ ZEME – výtvarná súťaž pre žiakov základných škôl s názvom Zem je len jedna na tému Príbehy morí a lesov, premietanie filmov s ekologickou tematikou, tvorivé dielne a edukačné aktivity o zásadách trvalo udržateľného rozvoja pri príležitosti medzinárodného Dňa zeme

KALOKAGATIA

■ **15. apríla od 8.00 h na MASĽ A. Hajmássyho**

ATLETIKA – majstrovstvá okresu študentov a študentiek stredných škôl

■ **16. apríla od 8.00 h na ihriskách FK Lokomotíva**

MC DONALD'S – okresné kolo futbalovej súťaže pre žiakov 1. – 4. ročníkov ZŠ

■ **23. apríla od 9.00 h na Streleckej 1**

DEŇ ZEME – Výtvarná súťaž, tvorivé aktivity a prednášky pre žiakov ZŠ s ekologickou tematikou

■ **27. apríla o 9.00 h na ihriskách FK Lokomotíva**

JEDNOTA CUP – majstrovstvá okresu futbalovej súťaže pre žiakov ZŠ

■ **28. apríla o 9.00 h na ihriskách FK Lokomotíva**

JEDNOTA CUP – majstrovstvá okresu futbalovej súťaže pre žiačky ZŠ

■ **30. apríla o 9.00 h v Mestskej športovej hale**

VYBÍJANÁ – majstrovstvá okresu žiačok ZŠ

KINO HVIEZDA

■ 1. 4. o 17.30 GUNMAN: MUŽ NA Odstrel

19.30 MESTO 44

■ 2. 4. o 17.30 DRUHÝ BÁJEČNÝ HOTEL MARIGOLD – slovenská premiéra

19.45 RÝCHLO A ZBESILO – slovenská premiéra

■ 3. 4. o 15.30 KONEČNE DOMA 2D

17.30 PRÍBEHY Z LESOV

19.45 RÝCHLO A ZBESILO 7

■ 4. 4. o 15.30 KONEČNE DOMA 2D

17.30 PRÍBEHY Z LESOV

19.45 DRUHÝ BÁJEČNÝ HOTEL MARIGOLD

■ 5. 4. o 15.30 CILILING A ZVER-NEZVER 2D

17.30 RÝCHLO A ZBESILO 7

20.00 DRUHÝ BÁJEČNÝ HOTEL MARIGOLD

■ 6. 4. o 15.30 CILILING A ZVER-NEZVER 2D

17.30 DRUHÝ BÁJEČNÝ HOTEL MARIGOLD

19.45 TAK ĎALEKO, TAK BLÍZKO

■ **7. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 MY SME NAJLEPŠÍ

20.00 HOLUB SEDEL NA KONÁRI A PREMÝŠĽAL O ŽIVOTE

■ 8. 4. o 17.30 TAK ĎALEKO, TAK BLÍZKO

19.30 RÝCHLO A ZBESILO 7

■ 9. 4. o 20.00 POPOLUŠKA

■ 10. 4. o 16.30 POPOLUŠKA

19.00 LABUTIE JAZERO

– záznam predstavenia, Bolšoj balet Moskva

■ 11. 4. o 15.30 SPONGEBOB VO FILME: HUBKA NA SUCHU 2D

17.30 POPOLUŠKA

19.30 VOTRELEC

■ 12. 4. o 15.30 SPONGEBOB VO FILME: HUBKA NA SUCHU 2D

17.30 POPOLUŠKA

19.30 VOTRELEC

■ 13. 4. FEBIOFEST 2015

18.00 VLNA VS. BREH

20.00 MESTO 44

■ **14. 4. FEBIOFEST 2015**

18.00 SURI

20.00 AFERIM!

■ **15. 4. FEBIOFEST 2015**

18.00 SOCIALISTICKÝ ZOMBIE MORD

20.00 NEUTEČIEŠ

■ **16. 4. FEBIOFEST 2015**

18.00 DANIELŮV SVĚT

20.00 DRUHÝ BÁJEČNÝ HOTEL MARIGOLD

■ **17. 4. NEPREMIETAME**

■ 18. 4. o 15.30 PIESEŇ MORA

17.30 POPOLUŠKA

19.30 VZKRIESENIE DÉMONA

■ 19. 4. o 13.00 PIESEŇ MORA

19.30 VZKRIESENIE DÉMONA

■ 20. 4. o 17.30 POPOLUŠKA

19.30 VZKRIESENIE DÉMONA

■ **21. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 SEX DROGY A DANE

20.00 MIRAGE

■ 22. 4. NEPREMIETAME

19.00 ŽARTY BOKOM

■ 23. 4. o 17.30 V KRÁĽOVÝCH ZÁHRADÁCH – slovenská premiéra

19.45 S TVÁROU ANJELA – slovenská premiéra

■ 24. 4. o 16.00 OVEČKA SHAUN 2D

17.45 V KRÁĽOVÝCH ZÁHRADÁCH

20.00 S TVÁROU ANJELA

■ 25. 4. 15.30 OVEČKA SHAUN

17.30 S TVÁROU ANJELA

19.30 V KRÁĽOVÝCH ZÁHRADÁCH

■ 26. 4. 15.30 OVEČKA SHAUN

19.30 S TVÁROU ANJELA

■ 27. 4. o 17.30 V KRÁĽOVÝCH ZÁHRADÁCH

19.30 LÁSKA JE DOKONALÝ ZLOČIN

■ **28. 4. FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 TRI SRDCIA

20.00 SAMA NOCOU TMOU

■ 29. 4. 17.30 LÁSKA JE DOKONALÝ ZLOČIN

19.30 V KRÁĽOVÝCH ZÁHRADÁCH

■ 30. 4. o 17.30 EX MACHINA

– slovenská premiéra

19.40 AVENGERS 2: VEK ULTRONA 3D – slovenská premiéra

Kalendár kultúrnospoločenských podujatí

■ **8. apríla o 18.00 h v západnom krídle radnice**

Matej Vido: SVOJ SVET

Vernisáž prvej výstavy malieb amatérskeho výtvarníka Mateja Vidu –prierez prác od roku 2006 až po súčasnosť so sériou obrazov vytvorených pre túto príležitosť

Výstava je otvorená každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h

■ **Do 23. apríla v kaplnke západného krídla radnice**
CYKLISTIKA ČASOV DÁVNO MINULÝCH II.

Druhá výstava občianskeho združenia Tyrnaviavelo je zameraná na trnavských výrobcov a predajcov bicyklov v 30. rokoch 20. storočia, na ich výrobky a na históriu cyklistiky v Trnave

Výstava je otvorená každý utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h a od 14.00 do 17.00 h, každú nedeľu od 14.00 do 18.00 h

■ **3. apríla od 12.00 do 14.00 h**
Trojčné námestie – Kalvária
TICHÉ NESENIE KRÍŽA
MESTOM

■ **9. apríla o 18.00 h v Synagóge – Centre súčasného umenia**
Miroslav Trubač: J.R.D.

(Je robené doma)

Vernisáž výstavy mladého slovenského sochára (*1986, Trnava)

■ **14. apríla o 19.00 h v Berliner DKP na Pekárskej ulici 40 PRAK – Prednášky, Rozhovory**
A Koncerty

Téma: tradičný japonský tanec butho. Prednášať a vystupovať bude výtvarník, galerista a performer Miro Gábriš Mirinof

Eva Luka: Ten, kto sa narodí zle – druhé pokračovanie autorského čítania románu Pani Kurčaťová pre 11 až 111-ročné deti

Roman Beňo: autorské čítanie zo zbierky Vrstvenie

Na záver koncert skupiny Romanika

■ **15. apríla o 19.00 h v Berliner DKP na Pekárskej ulici 40**
KinoDok: COMEBACK + hosť režisér MIRO REMO

Dokumentárny film z prostredia najznámejšej slovenskej väznice v Ilave približuje život väzňov prepustených po dlhých rokoch na slobodu. Trápia sa v neznámom svete, ktorý sa zmenil, pokým oni ostali rovnakí. Bez rodiny, bez priateľov, bez perspektívy – recidivisti. Hostom premietania bude režisér filmu Miro Remo

■ **17. apríla o 19.00 h**
v kine Hviezda

PO KÚSKOCH – uvedenie debutového akustického albumu trnavskej gospelovej kapely Spektrum spojené s koncertom

■ **18. apríla o 19.00 h v City Clube na Šrobárovej ulici**
50 ROKOV BIGBÍTU – koncert trnavskej bigbitovej legendy The Breakers pri príležitosti polstoročia ich existencie

Hostia: The Buttons

■ **22. apríla o 19.30 h**
v kine Hviezda
ŽARTY BOKOM VI.

Oblúbená stand-up comedy prichádza už so svojim šiestym vydaním. Tešiť sa môžete na ostrieľaných komikov, ale i na nové tváre

■ **24. a 25. apríla**
od 13.00 do 22.00 h v Mestskej športovej hale
VÍNO TIRNAVIA 2015

Verejná degustácia vín 13. ročníka prestížnej vinárskej súťaže

■ **25. apríla o 19.00 h v Divadle Jána Palárika**

Peter Shaffer: ČIERNÁ KOMÉDIA
Premiéra jednej z najúspešnejších komédií. Jej autor, britský dramatik Peter Shaffer, má na svojom konte aj hru Amadeus (1979), podľa ktorej natočil režisér Miloš Forman slávny oscarový film

■ **26. apríla o 18.00 h**
v Zrkadlovej sieni DJP
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2015
NBS /NOTHING BUT SWING/ TRIO – Klaudius Kováč (klavír), Peter Solárik (bicie), Róbert Ragan (kontrabas)

Diela klasikov – Bach, Mozart, Beethoven v aranžmánach vynikajúcich džezových muzikantov

■ **26. apríla o 19.00 h v Berliner DKP na Pekárskej 40**
Divadlo Kontra: NENÁVIDÍM

Pre veľký úspech v minulom roku uvádzame reprízu hry Nenávidím poľského autora Mareka Koterského v podaní divadla Kontra. Hra ponúka portrét frustrovaného, neúspešného inteligenta, učiteľa, ktorý zápasí s každodennou realitou, nevidiac zdroje frustrácií v sebe samom

■ **28. apríla o 19.00 h**
v Dome kultúry Tirnavia
KATARÍNA KNECHTOVÁ
A CIGÁNSKI DIABLI

Exkluzívne spojenie popu a ethno world music

■ **29. apríla o 17.00 h**
v Knižnici Juraja Fándlyho
NEZOSTALO PO NICH TICHOM III.

Fórum humoristov prezentuje najnovšiu knihu o 12 osobnostiach Slovenska. Hostia: Alena Horváthová-Čisáriková, Peter Valo, Mikuláš Vermeš. Scenár a moderovanie: Mikuláš Jarábek, hudba: Komorný kvartet z Art Music Orchestra

■ **30. apríla o 18.00 h**
v Galérii Jána Koniarka
DRAHOMÍR PRIHEL – vernisáž autorskej výstavy umeleckého sklára strednej generácie

■ **3. mája o 18.00 h**
v Evanjelickom kostole
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2015
VOX AURUMQUE

Hana von Schlosser, zbormajsterka Johannes Schimbrackius Organista Waralii
SVETOVÁ PREMIÉRA

Mesto Trnava pozýva

Trnavská hudobná jar 2015

47. ročník festivalu
klasickej hudby

Pod záštitou pána Petra Bročku, primátora mesta Trnava

Nedeľa, 26. apríl 2015, 18.00

Zrkadlová sieň Divadla JP

NBS /NOTHING BUT SWING/ TRIO

KLAUDIUS KOVÁČ (klavír), PETER SOLÁRIK (bicie),
RÓBERT RAGAN (kontrabas)

Diela klasikov – Bach – Mozart – Beethoven –
v aranžmánoch vynikajúcich džezových muzikantov

Nedeľa, 3. máj 2015, 18.00

Evanjelický kostol

VOX AURUMQUE

HANA von SCHLOSSER, zbormajsterka
Johannse Schimbrackius Organista Waralii – svetová premiéra

Nedeľa, 24. máj 2015, 18.00

Galéria J. Koniarka, Kopplova vila

VARGA QUARTET / Slovensko

Sólista: GOTTFRIED BOISITS – hoboj / Rakúsko

Program: J. Haydn, W. A. Mozart

V spolupráci s Rakúskym kultúrnym fórom

Nedeľa, 31. máj 2015, 20.00

Bazilika sv. Mikuláša

KATARÍNA HANZELOVÁ

Organová hudba 17. a 18. storočia na najstaršom trnavskom organe

Nedeľa, 14. jún 2015, 20.00

Bazilika sv. Mikuláša

CUORE BAROCCO

Mladý súbor starej hudby

Musica da chiesa - Stabat Mater

A. Caldara, D. Speer

Vstupné: 5 €

študenti a dôchodci: 3 €

Predpredaj vstupeniiek
v Turistickom informačnom centre
(pod mestskou vežou) a hodinu pred koncertom